

4218

035, 1:9x ~~11~~
1+1

40.

035, L: 9x1, 1 8127

H1

Pugeda Suryaprakash
Kavi.

Sita Ram ka itihās

408.127
B.

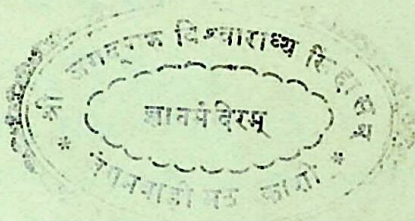
• • • • •

[illegible]

సీతారామచరిత్రము.

(బాలకాండము)

ఆంధ్రసాహిత్యపరిషత్తు

కాకినాడ.

035,1:9x1,1
H1

కాకినాడముద్రాక్షరశాల,

కాకినాడ,

1941

SRI JAGADGURU VISHWARADHYA
JNANA SIMHASA I JNANAMANDIR
LIBRARY.

Jangamwadi Math, VARANASI.

Acc No. ~~11210~~ 9127

ప్రతులు 500

CC-0. Jangamwadi Math Collection, Varanasi. An eGangotri initiative

300-3-9

పీఠిక.

శ్రీమద్రామాయణచరిత్రముననుసరించి (క్రీ. శ. 1851-52) విరోధికృద్వత్సరమున నాతాశ్వాసములుగా రచించిన యీ సీతారామ చరిత్రముయొక్క రచయిత, మంత్రిపెగడ సూర్యప్రకాశకవివరుడు పూర్వగోదావరీమండలాంతర్గతములగు కాకినాడకును బితాపురమునకును నడుమనుండు తిమ్మాపురమను గ్రామమున (క్రీ. శ. 1808) విభవ సంవత్సరమునందు బుట్టెను. అతఁ డాఱువేలనియోగి బ్రాహ్మణుడు; హరితసగోత్రుడు; ఆపస్తంబసూత్రుడు; శరభరాజమాత్యునకును సీతాంబకును బుత్తుడు; విస్సాపిగడ జోగిరాజునకును జెల్లాంబకును దాహిత్రుడు. హరిశతకమును రచించిన కామరాజును, బరకుటుంబము నకు దత్తుడయిన సుబ్బారాయఁడు నాతని తనయులు. ఆయన మొదలఁ గందర్ప సీతారామశాస్త్రీయొద్దను బిదప దేవులపల్లి తమ్మయసూరి యొద్దను బిమ్మట వాడపల్లి పద్మనాభాచార్యునియొద్దను విద్యనేర్చి పండితకవియయి, ముప్పదివత్సరముల వయస్సున విశాఖపట్టణమండలాంతర్గతమగు మాడుగులు సంస్థానమునందుఁ బ్రవేశించి శ్రీకృష్ణభూషతి దేవమహారాజుగారి యాస్థానకవియయి సకలభాగ్యభోగములను బొంది విజకాలమును గడపెను.

అతఁడు పారిజాతాశహరణకథను విజయవిలాసకథను గలిపి

(క్రీ. శ. 1803) దుంకభవత్సరమున మునుప నుండి రాసినములుగల

కృష్ణార్జునచరిత్రమును ద్వ్యర్థిప్రబంధమును రచించెను. అప్పారమును
 1908వ వత్సరమునందు బి. ఏ. కను, 1914వ వత్సరమునందు ఎమ్. ఏ.
 కును బాహ్యపు సైకముగాఁ జెన్నపురపత్వవిద్యాలయము నిర్ణయించెను.
 మఱియు సతఁడు (క్రీ. శ. 1869) శుక్లవత్సరచైత్రమాసమున భీమలింగ
 శతకమును రచించి తన యజ్ఞవల్క్యదైవయేట (1873 సం॥ మే నెల
 తే 11 ది) శ్రీమఃఖవత్సర చైత్రాఖ శు ౧౪ భానువాసరమునందు
 స్ఫోటకవ్యాధివలన నిజతనువును ద్యజించెను.

అతని కవిత్వము ధారాశుద్ధిగలిగి నిదుప్తమై యొప్పెడిని.

జయపురము }
 ౧-౪-౪౧. }

ఇట్లు,
 శ్రీ విక్రమ దేవవర్మ.

విజ్ఞప్తి

ఈ గ్రంథము మంత్రిప్రగడ సూర్యప్రకాశకవిచే శ్రీమద్రామాయణము ననుసరించి రచింపఁబడినది. దీని మాతృకను బ్రకటనార్థము మాకు దయతోనాసఁగిన శ్రీ శ్రీ శ్రీ జయపురాధీశ్వరులగు శ్రీ విక్రమదేవవర్మగారికి మా కృతజ్ఞతాభివందనములు. శ్రీ వారు గ్రంథకర్తయందలి యభిమానముచే నీగ్రంథమున కొకచిన్నపీఠికయుఁ గఠినపదముల పట్టికనుగూడ వ్రాసి మాకొసఁగియున్నారు. ఏ రిదివఱలో నీకవిచే రచింపఁబడిన కృష్ణార్జునచరిత్ర మను ద్వ్యర్థికావ్యమునకుఁ డీ కను వ్రాసి ప్రకటించియుండిరి.

కవి జీవితాది విషయములను గూర్చి విపులముగ వ్రాసి మాకొసఁగిన శ్రీ సూర్యరాయాంధ్ర నిఘంటు కార్యస్థాన పండితులగు శ్రీ నిశుదవోలు వేంకటరావుగారికి మే మెంతయుఁ గృతజ్ఞులము.

ఈ గ్రంథ మతివిస్తృతమగుటచే సంపుటములుగఁ బ్రకటింప నెంచి యందలి బాలకాండమును బ్రథమసంపుటముగఁ బ్రకటించితిమి. దీనిని బాఠకులు సాదరముగఁ బఠించి యానందింతురుగాక.

ఇట్లు,

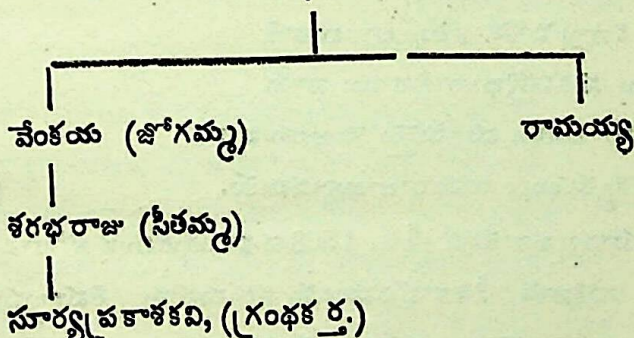
ఆంధ్ర సాహిత్య పరిషత్ కార్యదర్శులు.

కవి జీవితము.

సీతారామచరిత్రమును సీమహాకావ్యమును రచించిన మంత్రి. పెగడ సూర్యప్రకాశకవి కడచిన శతాబ్దమున కలిసిల్లిన కళింగాంధ్ర కవులలో మిక్కిలి ప్రసిద్ధుడు. ఈతఁ డార్చేలనియోగిశాఖకుఁ జెందిన బ్రాహ్మణుడు. అపస్తంబసూత్రుడు. హరితసగోత్రుడు. శరభరాజు నకు సీతమ్మకును బుత్తుఁడు. ఈసీతారామచరిత్రమునుండియు సీతని కృత్యంతరమగు కృష్ణార్జునచరిత్రమునుండియు సీతనివంశ మిట్లు తెలియు చున్నది.

హరితసగోత్రము.

శరభరాజు

సూర్యప్రకాశకవి మాతృవంశమువారు విస్సాపెగడవారు. ప్రకాశకవి మామయు మేనమామయునగు కామరాజకవి ప్రసిద్ధుఁడగు నాంధ్రకవి. ఆంధ్రసాహిత్యపరిషత్పత్రిక (18 సం. 2. సంచిక) యందుఁ బ్రకటింపఁబడిన “జరీజుబద్ధము” లీకామరాజకృతములె. మఱియు రామచ్చాయభాషకుఁ బద్ధమువ్రాసి చిత్రకల్పనలఁ గావించిన దీ కామరాజకవియే. * ఈతనిగూర్చి ప్రత్యేకముగఁ దెలుపుదును.

* ఈపద్యమును గూర్చియు, చిత్రకల్పనను గూర్చియు, శ్రీ రాయబాబు రామ భద్రప్రసాదరావువారు ఆంధ్రపత్రిక వల సంకల్పరాధిసంఘిక పుట 278లో వ్రాసిన విషయము చూడఁడు.

సూర్యప్రకాశకవి కామరాజకవి నిట్లు తనసీతారామచరిత్రమునఁ
బ్రశంసించియున్నాఁడు.

సీ. ఏమహాత్మునితాత యీశ్వరారాధన

ప్రముదితస్వాంతుండు బసవరాజు

ఏగుణాధికులండ్రి హిమశైల

కైలాససురుచిరసత్కిర్తి జోగిరాజు

ఏనుధీమణియన్న భాసురాత్మజున

పటుమనీషాశాలి బసవరాజు

ఏధన్యునూనుం డనేకబాంధవజన

స్తుత్యసద్గణవార్ధి జోగిరాజు

లట్టి విస్సాప్రెగడ సత్కులాంబురాళి

సోము సుకవిత్వధారాభిరాము నాకు

మేనమామయు మామయై మెఱయువాని

నధిపకృతసఖ్యుఁ గామరాజాఖ్యుఁడలఁతు.

(1-21)

సూర్యప్రకాశకవి క్రీ.శ. 1808 వ సంవత్సరమున గోదావరీమండ
లమునఁ గాకినాడ పీఠికాపురములకు నడుమనున్న తిమ్మాపురముచు
గ్రామమున జన్మించెను. ఈతఁడు తనబాల్యమునఁ దొలుత కండర్ప్
సీతారామశాస్త్రి యొద్దను నావెనుక దేవులపల్లి తమ్మయనూరియొద్దను
నాపై వాడపల్లి యనంతపద్మనాభాచార్యులయొద్దను విద్యాభ్యాసముఁ
గావించెను. ప్రకాశకవి పితృమాతృవంశములవారు విద్యత్కవులగుటచే
నీతనికి సహజముగఁ గవితాధార యలవడినది. కేవలాంధ్రకవిత్వమేకాక
పై పండితత్రయమునకు శుశ్రూషఁగావించి ప్రకాశకవి సంస్కృతకవిత్వ
మును, నుభయభాషాసాక్షిత్వమును సంపాదించెను.

పైగురుత్రయమును ప్రకాశకవి సీతారామచరిత్రమునను నీతని
కృత్యంతరమగు కృష్ణార్జునచరిత్రమునను నిట్లు ప్రశంసించియున్నాఁడు.

కందర్ప సీతారామశాస్త్రి.

శా. సారోదారగభీరవాన్జితసురాచామ్యున్ సుధాహరసి
హరిక్షీరశతారపారదమరాళాంచద్యశోరాజిత
నౌరీనాథపదాబ్జచింతను లసత్కందర్పమౌళాంబుధీ
ట్రారాపాణి మగ్గురుదలతు సీతారామవిద్వన్మణిన్.

(సీతారామచరిత్రము 1-11)

శా. సీతారామపదాసవిందయుగభీసేనాపరుం డాత్మని
ద్యాతస్త్వీవశవర్తిమానసుడు కందర్పావ్యయాంభోజఖ
ద్యోతుం డాశితశిష్యవత్సలుడు సవ్యోవానుడౌ మగ్గురున్
సీతారామసుధీమణిం దలతు నక్షీణప్రభావాన్వితున్.

(కృష్ణార్జునచరిత్రము. 1-9)

దేవులపల్లి తమ్మయసూరి.

ఉ. పావనవంశజాతనరపాలసభాంతరపూజ్యపూర్ణ వి
ద్యావినయాది సగ్గుణవితానవిరాజితభూక్తిర్నిః బ
ద్మావరపాదభక్తిరతు మగ్గురుశేఖరు సీశ్వరోపమున్
దేవులపల్లి తమ్మయసుధీమణిః గొల్తు నభీష్టసిద్ధికిన్.

(సీతారామచరిత్రము. 1-12)

చ. దివిజగురుప్రసిద్ధమతి దేవులపల్లికులాభిచంద్రు మా
నవపతివర్గపూజ్య సుజనప్రియపూతచక్రతు నిందిరా
ధవపదపద్మభక్తిరతు దానవవైరిపురీషివాసు స
త్యవిజనమద్యు మగ్గురునిః దమ్మయసూరివరున్ భజించెదన్.

(కృష్ణార్జునచరిత్రము. 1-10)

వాడపల్లి అనంతకడనాభాచార్యుడు.

ఉ. మారుగ సన్నుతితు బుధమాయచక్రతు మగ్గురుత్తమున్
మానితవేదవాక్త్రుమారుగమార్గవిముక్ సుగురుభిరాములై

ఘోసవయ్య విష్ణుపదకంజరతాత్మ వికుంతమందిరా
సీనుని వాడపల్లికలసింధునుధాంశు ననంతదీక్షితున్.

(సీతారామచరిత్రము 1-13)

శా. ఆచారాన్విత వాడపల్లికులపారావారతారాధిపున్
మోచాంచత్పలమాధురీవిలసితామోఘార్థయుక్తాహితీ
వాచానిర్జితనిర్జరాధిపగురున్ వై ఖానసున్ పద్మనా
భాచార్యున్ బ్రణుతింతు మాధవపదాయతాత్మ సస్మగ్గురున్.

(కృష్ణార్జునచరిత్రము)

ఈ గురుత్రయమున దేవులపల్లి తమ్మయనూరి, శ్రీ పీఠికాపుర
సంస్థానవిద్వత్తులై జగత్ప్రసిద్ధిగాంచిన శ్రీ దేవులపల్లి వారివంశము
లోనివారు. శతశేఖనీకద్యచాతురీధురీణులును, సరసకవితాధురంధరులును
శ్రీ రావు గంగాధరరామరాయమహారాజేంద్రు నాస్థానవిద్వాంసులును,
నగు దేవులపల్లి సుబ్బరాయశాస్త్రిలవారు తమ మహేంద్రవిజయమున
సీ తమ్మయనూరిగారి నిట్లు ప్రశంసించియున్నారు.

సీ సంతతాంతేనాసిచింతితవిద్యాస

మృద్ధిక్రియాహయగ్రీవమూర్తి

దినదినశ్రీరామదేవసేవాభినం

దిత మనస్సరణాంజనేయమూర్తి

నిత్యసూనృతభాషణత్యంతతాత్పర్య

సాంద్రవర్తనహరిశ్చంద్రమూర్తి

సతతదీనావనవీరమహాకారుణ్య

విభవసంపూర్ణతావిష్ణుమూర్తి

అలరె హరిదుతకరిదంతవలయకాంత

మహితకలధౌతకటరాయమానకీర్తి

నయగుణస్ఫూర్తి తమ్మననామధేయ

నకలకంఠితమంజరీపక్షనర్తి

సూర్యప్రకాశకవి తనతండ్రిని నిట్లు ప్రస్తుతించియున్నాడు.

క. ప్రవిమలభక్తి నుతింతును
రవిసన్నిభతేజ శరభరాజసమాఖ్యన్
కవితామహత్వజితభా
రవికవి మజ్జనకు శరభరాజసమాఖ్యన్

శరభరాజుగా నిట్లు తనకుమారునిచే 'కవితామహత్వజితభారవి' యని పొగడ్త నొందినను నాతని గ్రంథము లేవియుఁ గానఁబడుటలేదు. సూర్యప్రకాశకవి కవిశామారుఁడు కామరాజు హరిశతకమును రచించి యున్నాఁడు. మైని వివరించిన యంశములనుబట్టిచూడ సూర్యప్రకాశ కవి తలిదండ్రులవంశములు రెండును కవి పండితవంశములేయని తేలు చున్నది.

సూర్యప్రకాశకవి విశాఖపట్టణమండలాంతర్గతమగు మాడుగుల సంస్థానాధీశ్వరుఁడును, భాషాపాఠశకుండును, పండితప్రభువునగు శ్రీకృష్ణ భూపతిమహారాజు నాస్థానకవియై తనజీవితకాలమంతయు సాఖ్యముగ మాడుగులయందే గడపి, తే 11-5-1873 దిని కీర్తిశేషుఁడయ్యెను. కవి గారి కాశ్రయదాతయగు శ్రీకృష్ణభూపతిమహారాజు క్రిందటిశతాబ్దమున నాంధ్రదేశమున విలసిల్లిన కీర్తిమూర్తులలో నొకరు. వీరు క్రీ. శ. 1813 లో జన్మించి 1835లో రాజ్యమునకు వచ్చి నలువదినంపత్సరము లవిచ్చి స్వముగఁ బరిపాలించి తే 25-12-1875 దిని కీర్తిశేషులైరి. వీరికాలమున మాడుగులు విద్యత్సంస్థానమని ప్రఖ్యాతిఁజెందెను. శిష్టు కృష్ణమూర్తి శాస్త్రి, అల్లమరాజు సుబ్రహ్మణ్యకవి మొదలగు విద్యత్కవులు లీమహారాజేంద్రునిచే నన్నానింపఁబడిరి. బులుసు పాపయ్యశాస్త్రి, ఇంద్రకంటి గోపాలశాస్త్రి మొదలగు శాస్త్రునివాసు లెందరేని యీతేనిచే సంభావితులైరి. అడిదము బాలభాస్కరకవి, (అడిదము సూరకవి. ప్ర

* క్రి క్రి క్రి సాహిత్యసామ్రాట్లు క్రి జయపురాధీశ్వర క్రి విక్రమదేవవర్మమహారాజేంద్రు లాంధ్రసాహిత్యపరివర్ధిత్రిక ద్వితీయసంపుటమున నీమహారాజేంద్రుని జీవిత చరిత్రమును వివరించుచున్నాడు. Varanasi. An eGangotri Initiative

పాత్తు(డు) నిట్టలరాయలుకవి మొదలగు నాంధ్రకవు లీసంస్థానాంధ్ర కవులై ప్రకాశకవితోఁగూడఁ బ్రకాశించిరి. ఈవిద్యత్ప్రభువువైఁ గవులు రచించినపద్యము లెన్నియేని కలవు. వానిలో నిట్టల రాయలుకవిగారి తారావళియు, అల్లమరాజు సుబ్రహ్మణ్యకవిగారి కృష్ణభూపతిలలామ శతకమును మిక్కిలి ప్రసిద్ధికెక్కినవి. వీనిలో కృష్ణభూపతి తారావళిని శ్రీ జయపురాధీశ్వరులు శ్రీ విక్రమదేవవర్మమహారాజేంద్రులు కృష్ణ భూపతిమహారాజు జీవితమునందే ప్రకటించిరి. సుబ్రహ్మణ్యకవి కృత మగు శతకమును వారే నలువదేండ్లక్రిందట ముద్రించి ప్రకటించిరి. ఇందు నూఱు సీసపద్యములు గలవు. మత్స్యకులదీప దివ్యమన్మథ సహాప, పరమగుణధామ కృష్ణభూపతిలలామ యను మకుటము. పద్యములన్నియుఁ బ్రాథములై ప్రభువర్యుని భాషాపోషకత్వము పొందితీసంభావనము ప్రస్తుతాదార్యాదిగుణగణమునుఁ గీర్తించుచుఁ బ్రశస్తములై వెలయుచున్నవి. ప్రకాశకవిగారు తమపూర్వజన్మపుణ్యవశంబున నీమహారాజేంద్రుని మన్ననఁ బాత్తులై యిక్కింది గ్రంథముల రచించిరి.

1. సీతారామచరిత్రము—ఇందు శ్రీరామానుజకథ యాతాశ్వాసముల యాంధ్రమహాకావ్యముగ వెలసినది. దీనినిఁ గవిగారు (క్రీ. శ. 1851-52 లో) విరోధికృద్వత్సరమున రచించిరి. దీనినిఁ బ్రకటించుభాగ్య నాంధ్రసాహిత్యపరిషత్తువారి కబ్బుట ప్రశంసనీయము.

2. కృష్ణార్జునచరిత్రము—ద్వ్యర్థికావ్యము పాణినితాపహరణము విజయవిలాసకథ లిందు మేళింపఁబడినవి. ఇందు రెండూ శ్వాసములు గలవు. కవిగారు దీనిని (క్రీ. శ. 1863 లో) దుందిభివత్సరమున రచించిరి. ఇప్పటికి ముప్పదై దేండ్లక్రిందట సీగ్రంథము టికతోఁ గూడ ముద్రింపఁబడినది. శ్రీజయపురాధీశ్వరులు శ్రీవిక్రమదేవవర్మ మహారాజులే దీనికిఁ దీక వ్రాసి ముద్రణభాగ్యము గలిగించిరి. ఈటీకవలన శ్రీ క్రీ మహారాజేంద్రుల యుగయభాషావైరుధ్యము ప్రద్యోతమావముగనున్నది.

3. భీమలింగశతకము—సూర్యప్రకాశకవిగారు తమ యభీష్టదైవ మగు భీమలింగస్వామిపేర నీశతకము శుక్లసంవత్సర (1869) చైత్రమా సమున రచించిరి. ఇం దన్నియుఁ గందములు. “భీమలింగ కలుష విభంగా” యనునది మకుటము. దీనిని శ్రీ జయపురాధీశ్వరులు శ్రీ విక్ర మదేవవర్మమహారాజేంద్రులు క్రీ. శ. 1897 వ సంవత్సరమున ముద్రిం పించి ప్రకటించిరి. ఇయ్యది భక్తిపరముగ నేగాక లోకనీతినిలసితమై యొప్పుచున్నది.

మచ్చనకు ముచ్చటఁగూర్చు మూఁడు పద్యము లుదాహ రించెదను.

క. చెలువమర రాజసభలను

బలుకని నరునోరు బుధులఁ బాసినయూహన్

కలిగియు లేనిదనంబకు

కలకంధర భీమలింగ ! కలుషవిభంగా !

క. కాయలు లేనిమహీజము

కోయిల లేనట్టి వనము గుడిలేని పురం

బాయతమోదముఁ జేయవు

క్తాయజహర ! భీమలింగ ! కలుషవిభంగా !

క. జీతంబు లేనికొలుపును

దాతలు లేనట్టి పురము తమిలేని కవల్

భ్యాతిని బొందకయుండును

కౌతుకయుత ! భీమలింగ ! కలుషవిభంగా !

‘తత్పురుషబహువ్రీహుల సత్పురుషులు రామదాసశబ్దార్థమిలన్’
ఇత్యాదిపద్యములఁ గవి తనసంస్కృతభాషాపాండిత్యము వెల్లడించినాఁడు.

సూర్యప్రకాశకవి శ్రీకృష్ణభూపతిమహారాజేంద్రుని మైనిఁజెప్పిన
శ్లోకద్వయమేను, పోత క్షోమేను లల్లమరాజు నుద్భవశ్రీకవి తన

చాటుధారాచమత్కారసారమునఁ గూర్చి, వానిని వ్యాఖ్యానించి
యున్నాఁడు. ఆశ్లోకముల మూఁటి నిం దుదాహరించుచున్నాఁడను.

శ్లో. చేతులే గోతులే బాలే కాకులే వానముస్కులే

రుచిం పశ్యామి సుశ్యామే కచానాం తవ మంజులామ్.

(ఇందులఁ బూర్వపాదము తెలుఁ గని భ్రమింపఁజేయును)

శ్లో. కృష్ణభూపతిసంకాశం కృష్ణభూపతిసన్నిభం

కృష్ణభూపతినీకాశం కృష్ణభూపతిసదృశః

శ్లో. విక్రమే గార్జునముఖాః కృష్ణభూపాల తే హితాః

విక్రమేగార్జునముఖాః కృష్ణభూపాల తే హితాః

శ్రీ సాహిత్యసామ్రాట్టు శ్రీ శ్రీ శ్రీ జయపురాధీశ్వర, శ్రీ విక్ర
మదేవవర్చమహా గాజేంద్రులు చిరకాలముక్రిందట ననఁగా క్రీ.శ. 1905 వ
సంవత్సరమున టీకాసహితముగఁ బ్రకటించిన కృష్ణార్జునచరిత్ర పీఠిక
నాకెంతయేని యుపయోగించినది. కావున నాకృతజ్ఞత నిందుమూల
ముగ శ్రీ ప్రభువువారికిఁ దెలుపుకొనుచున్నాఁడను. సూర్యప్రకాశకవి
కృతములగు తక్కినరెండుగ్రంథము లిప్పుడు లభ్యములు కాకుండుటచే
వానినిఁ గూడ నీసీతారామచరిత్రములోఁ బునర్ముద్రణము గావించి,
కవికీర్తినిఁ బ్రకాశింపఁజేయుదురుగావుతమని.

సప్రశ్రయముగ విన్నవించు,

విధేయుఁడు,

పీఠికాపురము, }
24-4-1941. }

నిడుదవోలు వేంకటరావు.

శ్రీ సూర్యరాయాంధ్రభాషానిఘంటుకార్యస్థానపండితుఁడు.

సీతారామచరిత్రము.

కథానుక్రమణిక.

ప్రథమాశ్వాసము.

1. కృత్యాది	...	...	1- 8
2. వ్యవ్యంతములు	...	...	8- 9
3. కథాప్రారంభము	...	...	9
4. అయోధ్యాపురవర్ణనము	...	...	9-13
5. దశరథరాజవర్ణనము	...	...	13-18
6. ఋష్యశృంగచరిత్రము	...	...	18-24
7. వసంతర్తు వర్ణనము	...	...	24-27
8. దశరథుఁడు యజ్ఞ మొనరించుట	...	...	27-30
9. శ్రీ మహావిష్ణువు బ్రహ్మానులకుఁ బ్రత్యక్షమగుట			30-34
10. దశరథునకుఁ బుత్రోత్పత్తి	...	...	34-39
11. రామాదుల విద్యాభ్యాసము	...	...	39-40
12. విశ్వామిత్రుని యాగమనము	...	...	41-42
13. యజ్ఞసంరక్షణమునకై రామలక్ష్మణులఁ దనవెంటఁ బంపుమని కోరుట	...	...	43-49
14. రామలక్ష్మణులు మునివెంటఁ జనుట	...	...	50
15. విశ్వామిత్రుఁడు బలాతిబల లఘవిద్యల నొనఁగుట			51
16. రాత్రి వర్ణనము	...	...	52-54
17. సరయాసది పుట్టిన తెఱఁగఁజెఁగించుట	...	...	55-56
18. తాటకావృత్తాంత కథనము	...	...	56-58
19. శ్రీరాముఁడు తాటకను దునుమాచుట	...	...	59-62

20. ఇంద్రుని ప్రార్థనచే విశ్వామిత్రుడు రామలక్ష్మణుల
కస్త్రముల నుపదేశించుట ... 63-64
21. సిద్ధాశ్రమ పూర్వవృత్తాంతము రామున కెఱింగించుట 65
22. విశ్వామిత్రుడు యజ్ఞదీక్షఁ బూనుట, రామలక్ష్మణులు
సుబాహుమారీచులఁ దునుమాడుట ... 66-69
23. విశ్వామిత్రునితో మిథిలకుఁ బయనమగుట ... 70
24. విశ్వామిత్రుడు కౌశాంబీనగర వృత్తాంతముఁ దెల్పుట 71-76
25. గంగావతరణము ... 77-81
26. విశాలానగర వృత్తాంతము ... 82-86
27. అహల్యా శాపవిమోచనము ... 87-96
28. రామలక్ష్మణసహితముగ విశ్వామిత్రుడు మిథిలకేఁగుట 98
29. శతానందుడు రామలక్ష్మణులకు విశ్వామిత్రుని చరితము
నెఱిఁగించుట ... 99-123
30. విశ్వామిత్రునిపంపుర జనకుడు ధనుస్సుఁ దెప్పించుట 124-125
31. శ్రీరాముడు శివభుక్తంగము సేయుట ... 126
32. వినాహమునకై దశరథుడు తరలి వచ్చుట ... 127-130
33. సీతారాముల వినాహమహోత్సవము ... 131-143
34. పరశురాముని యాగమనము ... 144-147
35. శ్రీరాముడు పరశురాముని విల్లెక్కిడుట ... 148-149
36. శ్రీరాములు అయోధ్యాపురి కేఁగుట ... 149-150
37. ఆశ్వాసాంత్య పద్యములు ... 151-152

దారావాపులఁజేయఁగా వలయు మార్తాండాన్వయశ్రీలు పెం
పారక వీరలఁ గన్నవారలకు నేత్రానందము లొప్పందగాక. 3౬౦
చ. అని తలపోయుచుండ మనుజాధిపు నా రఘుపేత్రుఁ గన్గొనక
మనమునఁ గోరి మానిజనమాన్యుఁడు ధన్యుఁడు వన్యమూలకా
శనుఁ డుదితార్తతేజఁ డురుసత్యవచోనిరతుండు గాధినం
దనుఁ డనఘప్రచారుఁడు ముదంబున వచ్చె నయోధ్య కంఠటక.

క. వచ్చిన విశ్వామిత్రుని
నచ్చుగ దావాదికులు రయంబునఁ గని పెన్
మెచ్చుగ దశరథుతోడన్
జెచ్చెర నెఱిగింపఁ దనదు చిత్తం బలరక. 3౬౧

పంచచామరం.

పురోహితుల్ మహామతుల్ పురంబువారు గూడి రా
సరోజమిత్రధాముఁడైన సంయమింద్రుపాలికిన్
ధరాతలేంద్రుఁ డేగి భక్తిఁ దత్పదాంబుజంబులన్
శిరంబు సోఁక మ్రొక్కి దండఁజేరి నిల్చియుండినక. 3౬౩

క. పశుపతిసముండగు మునిపతి
దశరథుకుశలంబు నడుగఁ దడయక నాకుం
గుశలమని పల్లి నుతులన్
వీశదములుగఁ జేయుచుండ వికసితముఖుఁడై. 3౬౪

క. అందఱఁగని కౌశికుఁ డా
నందంబునఁ గుశల మడిగినం దమతమ మే
శ్లందఱి దెలుపఁగ పజ్జి
స్యందన్ఁ డహ్మానిఁ దెచ్చె స్వగృహంబునకుక. 3౬౫

చ. అనంతరం బా వసిష్ఠాదిమునిసహితంబుగా విశ్వామిత్రుని బూజించి
దశరథుం డిట్లనియె. 3౬౬.

సీ. నీరాక పరికింప నీరాకరాత్మజా

కరుణాకటాక్షప్రికారణంబు

నీదర్శనము సుధాపాదావలోకంబు
సరణి విలోచన సౌఖ్యదంబు

నీ ఘనాశీర్వాచనాఘవైభవ మెన్న
సకలార్థసంసిద్ధిసాధనంబు

నీ కృపామందాకినీర్పురీసంప్రాప్తి
మోక్షలక్ష్మీప్రదానక్షమంబు

గీ. గాన నీమహిమంబు సేనానికైన
భవునికైనను కమలసంభవునికైన
సన్నుతింపఁగఁ దరము గా దన్నమాకు
నెన్న వశ మానె గాధేయ హితవిధేయ. 3౬౭

ఉ. నన్నుఁ గృతార్థుఁడేయ గమనంబున నెంచి ముసీంద్రచంద్ర! నీ
విన్నగరీవరంబునకు నిప్పుడు వచ్చితివో మహాత్మ నీ
కున్నను దాసుగాఁ దలచి కోరుము వాంఛిత మెద్దియైన నేఁ
గ్రన్ననఁ జేసెదన్ శ్రుతిసుఖంబుగ నానతి యీగ నావుడున్. 3౬౮
చ. జగతి మనుషీతీశకులసంభవులందఱకన్న కీర్తులం
బాగడికఁజెంది బంధుజనపూజ్యుడవై సుగుణంబు లెల్ల వా
సిగఁ గనుచున్ వసిష్ఠమునిశిష్యుడవై విలసిల్లుచున్న నీ
యగణితభాగ్యమెన్నగ జనాధిప యేరికినైన శక్యమే! 3౬౯

క. నిన్నొక యాచన సేయఁగ
నిన్నగఁకి వచ్చినాడ నిత్వాకుకులో
త్పన్నులు సరఃతు లర్థుల
మన్నింతు రఁటంచు ముదము మదిఁ గడలుకొనన్. 3౭౦

క. యాచకు లేమడిగిన సం
కోచింపక యిత్తు రధికగఁగు లంచుఁ దగన్
వాచాగోచరసత్యస

దాచాసులు బలు ముందు రవనీసలిల్లోన్.

3౭౧

- గీ. నీవు దర్శింపఁగా నవసేపకుడవు
నేను నిక్తంబు దలఁచ వసేపకుడను
భిన్నవృత్తులమైన నభేదమయ్యెఁ
గాన నాకొర్చి సఫలంబు గాకయున్నె. 322
- క. కరులు శతాంగములు లన
త్తురగములు నువర్ణములును దులలేని మణుల్
పురవరము లంబరంబులు
ధరణీశ్వర నిన్ను వేడఁ దగ నివ్వేశఁ. 323
- వ. నామనోరథం బెఱింగించెద నాకర్ణింపుము. 324
- సీ. సవన మెప్పుడు నేను సయ్యఁ గావింపఁ
బూనుదు నంతలో భూరిబలులు
దానవు లిద్దఱు తడయక నేతెంచి
వేకులపై గడువేడ్డతోడ
రక్తంబు జల్లియు రయమున నగ్నులఁ
బలలంబు వైచియు బహువిధముల
యాగవిఘ్న మొనర్తు రద్దురాత్ములుసేయు
పనులకే మ్మిక్కిలి గినిసి చంపఁ
- గీ. దలఁచి శాప మొసంగిఁ దపము తఱుఁగు
ననుచు చింతించి శాంతిఁ గైకొనుచు నుండు
ఖలుల వారల ఘోరసంగరములోన
హతులఁ గావించు నీ సుతుఁ డవనినాథ. 325
- క. కావున ననురులఁ గూల్పఁగ
భూవర. నీసుతుని బచుపు పురుషోత్తముఁడు
పావనగుణుడగు రాముఁడు
దేవారులఁ దునుముఁ దగిన ధీరుం డరయఁ. 326
- క. రాముని గొనిపో వచ్చితి
భూవిశ్వావర నీసుతుండు పూతనర్చిత్తుం

దీమహితాత్మని సత్వం

బే మనమున నెఱుంగుదుఁ సమిధగుణాధ్య.

322

క. నాపుడు కర్ణకఠోరము

తై వినబడు మానిమాట లాలింపుచు న

భూపరుఁడు వగవుఁజెందిన

భావంబునఁ గొంతసేపు పలుకకయుండెన్.

325

వ పిచ్చుట నమ్మహీశ్వరుం డమ్మునీశ్వరున కిట్లనియె.

326

ఉ. బాలుఁడు రాముఁడెన్నఁగ నృచాలకయోగ్యమహాస్త్రశస్త్రముల్

చాల నెఱుంగఁ డాలముల చందములు న్వినియైన నేరఁ డా

భీలతరాకృతుల్ దనుజవీరులు వారల సంగరంబునన్

గూలుపలేఁడు సుమ్ము మునికుంజర మాటలు వేయునేటికిన్. 3౨౦

క. పంచదశాబ్దంబులు గల

మెంచిన రామునకు నిప్పు డీతని నీతొఁ

బుచిన నగరే పౌరులు

దంచితరుచికాకపక్షధరుఁ డానుగదా.

3౨౧

గీ. ఆత్మజులఁ గాంచఁగోరి యే సహరహంబు

చింతనొందుచు నెట్టి విశేషముననొ

ముదిమి నఱువదివేలబ్దములకు సుతులఁ

గన్నవాడ సుమీ నన్నుఁ గన్నవాడ.

3౨౨

క. నలుగురు తనయులలోపల

లలితాంగుఁడు సర్వభద్రదలక్షణయుతుఁడున్

గులవర్ధనుండు రాముఁడు

జలజాక్షసమానుఁ బురుషఁ జాల స్వీనిన్.

3౨3

గీ. తల్లి చెంగట ముద్దు లందముగఁ జూపి

మెలఁగు రాముండు దనుజుల గెలువఁగలఁడె

రణమునం దటుగాన నీరాము బాలుఁ

గరుఁ డాదుము నీ వట్లుగాకయున్న.

3౨౪

క. రాముని జూడక యొక గడ

యేమటి యుడంగ నోప నిటుగావున నా

రామునితో సేనలతో

నీ మఖసంక్షేపము నే నేతెంతుక.

3౮౫

౪. అన విని కాశికుఁ డిట్లను

జనవర నీమదికి నింత సంశయ మేలా

విను నీ తనయ్యాగణికిన్

ఘృతరకల్యాణ మేచు గావించుఁ దగన్.

3౮౬

క. కంటికి రెప్పవిధంబున

జంటగ నీ సుతునితోడఁ జరియింపుచు నీ

కంటెను లాలింపుచు ని

ష్టంతుకముగఁ దలంచు నావచన మజతనయా.

3౮౭

క. దంటగు నీ రాముఁడు నా

మెంటు జరియింపుచుండ విధి విధులకు ము

క్రంటికి గెలువఁగ వశమే

ఘంటాపథములను బోలుఁ గద ! నామాటల్.

3౮౮

ఉ. రాముని సుప్రభావము ధరాతలవర్య! వసిష్ఠుఁ డీ ముని

గ్రామణి దానెఱుంగు బుధగణ్యచరిత్రుఁ డుదారకీర్తి సు

త్రామముఖామరావనవిధానసమర్థుఁడు నీ సుతుఁడు స

త్తామరసాప్తతేజఁడు యథావిధి నెన్న మచువ్యమాత్తుఁడే! 3౮౯

గీ. అసమష్టాయంబుగల రాముఁ డనురవరుల

గెలువలేడని నీవు శంకిలుచు నుంట

యసమష్టాయంబునను గాదె వసుమతీశ

గుణుల కెన్నఁగ వయసు కారణముగాదు.

3౯౦

గీ. సకలలోకసమితి సన్నుతిసేయంగ

సకలలోకసమితి సంతతంబు

కోరుణ నేలఁ దగిన ఘనుఁడు సీ తనయుండు

పరమపురుషుఁ డితఁడు భానుకులుఁడ!

3F ౧

చ. అనవుడు కుంభిసీపతి రయమ్మున నమ్మునిఁ గాంచి పల్లెనో

మునివర యన్ని శాచరుల మూఢుల వారలఁ బంపువాని న

ద్వనుజుల శౌర్యసంపదవిధంబును వాఁ జయించు వైఖరిన్,

జనవున నానతీవలయు సంశయ మయ్యెను నా మనంబునన్. 3F ౨

వ. అనిన విశ్వామిత్రుం డిట్లనియె.

3F 3

క. మందరగిరిసమధైర్య! వి

నం దగు సంక్రందనాదినాక చరారుల్

సుందోపసుండు లను దితి

నందనులకు నందనుల్ కనద్భుజశౌర్యుల్.

3F ౪

క. ఆ రాక్షసు లెన్నంగా

మారీచ సుబాహు లనఁగ మహి విఖ్యాతుల్

వారలు రావణదనుజ

ప్రేరితులై యధ్వరంబు పెం పడఁతురుగా.

3F ౫

వ. అనిన విని పెల్లగుఁభయంబున మూర్ఛిల్లి యమ్మహీవల్లభుండు గొంత

వడి కల్లనఁ దెలిసి యుల్లంబు తల్లడిల్ల నిట్లని విత్తరించె.

3F ౬

క. అకటా యీ రాముఁడు ఘన

వికటాకారులగు దనుజ వీరులఁ దానుమన్

బ్రకటాస్త్రము లెఱుంగఁడు హా

నికటాక్షుంబైన రామ నే నెటుసేతున్.

3F ౭

క. శశ్వత్తపోబలంబున

సీశ్వరసముండైన యీ మునీశ్వరుఁ డెన్నం

విశ్వాపకారి గావున

విశ్వామిత్రాఖ్య జగతి విశ్రుతుఁ డయ్యెన్.

3F ౮

ఆ. వె. మనుకులాహితాత్మఁ డన మించి లోకవి

ఖ్యాతిఁగాంచె మున్ను ఘనముగాఁగ

మనుకులాహితాత్మఁ డనఁదగి లోకవి

ఖ్యాతిఁగాంచు నిపుడు కాశికుండు.

3౯౯

మ. అని చింతించి మునీంద్రుఁ గాంచి కడు నెయ్యంబార భూపాలుఁడో

మనినాథా ! విను దానవుల్ ప్రథనభీముల్ వారి ఘోరాజిలోఁ

దునుమంజూలఁడు గా బిడౌజుఁడయినం దుష్టాత్ములన్ వారి బం

పినవాఁడా దశకంఠుఁ డాతని కథల్ భీతిప్రదంబుల్గదా. ౪౦౦

ఉ. కావున వారి నేనెదురఁగా మదిఁ గొంకెద నింక నా సుతుం

డా వరవిక్రమాధికుల నాజి వధింపఁగ నేరఁ డన్న మా

టీవ యెఱింగె దింత నిజ మెంచి సమంచిత సత్త్వపామతిన్

గావుము నన్ను నా సుతులఁ గాతరశీలుర నీకుఁమొక్కెదన్. ౪౦౧

క. నే రా వెఱతును నీతో

నా రాముని బంపవెఱతు నాయెడఁ గృపచే

నేరములెప్పుక యేఁగు మ

పారతపోనుతచర్చిత పరమపవిత్రా !

౪౦౨

క. అనవుడుఁ గనలుచుఁ గౌశిక

ముని కన్నుల విస్ఫులింగములు రాలంగా

ఘనకల్పాంతహుతాశను

ననువున మండిపడి పల్కె నాతని గనుచున్.

౪౦౩

చ. అడిగిన చెద్దియైన వినయంబున నిచ్చెద నంచుఁ బల్కి నే

నడిగినవెన్ఱఁ గామితము వ్యర్థముఁజేసితి వైన నేమి యి

ప్పుడమిని నిన్నుఁబోలు నధిపుల్గలరే యెరు లింతనుండి నీ

కొడుకుల మిత్రులన్ సతులఁగూడి సుఖంపుచుచుండు నెమ్మితోన్.

క. ఘనకీర్తివి దాతవు పా

వనచరితుఁడ వధికసత్త్వవచనుఁడ వనుచున్

నినుఁ దలఁచి నాకు మతిలే
మిని వేడితి పోయివత్తు మిథ్యావచనా.

౪౦గీ

క. అనిపల్కిన సాగరగిరి

వనపురఘనసరిదుపేతవసుమతి గంపం

బును జెంచె నపుడు దివిజులు

మనమున భయ మంది రంత మనుజాధిపుతోన్.

౪౦౩

వ. సర్వరంబున సర్వగుణగరిష్ఠుండగు వసిష్ఠ మునీంద్రుం డిట్లనియె.

శా. కంటే సర్వధరాతలంబు మిగులం గంపించె భూపాల నీ

కంటెన్ ధర్మయశోఘనుండు దలఁచంగా లేడు నిక్తంబు ము

క్తంటిం బోలెడువాడు కౌశికుఁడు సత్తార్కుణ్యశీలుండు నా

కంటెన్ మేలొనగూర్చు మానిఁ గుపితుంగాఁ జేయుటల్ గూడునే.

క. సర్వాస్త్రశస్త్రముల నో

యుర్వీధవ యీతఁడెఱుఁగు నొప్పుగ నితనిన్

గీర్వాణు లెన్నఁజాలరు

సర్వజ్ఞుఁడు గాఁడె మదిని జర్చింపంగన్.

౪౦౪

చ. అతులతపోబలంబున సురారుల వేగ వధింప లేఁడె నీ

సుతునకు నీనెపంబునను శోభనమల్ సమకూర్పవచ్చె ని

య్యతివరుఁ డింత నిక్తువ మటంచుఁ దలంచి విసంశయిండువై

వితతనయంబునం బనుపు వేగమ నీ తనయున్నప్రోత్తమా ! ౪౦౫

గీ ధరణి పున్నాగసంజ్ఞను దానవారి

సమతఁ గన్నట్టి కుంభినీశ్వరుఁడ వయ్యు

నాశ్రితాభుల మన్నించి యనుదినంబు

ప్రమద మొసఁగవె యోరాజపంకజారి !

౪౦౬

గీ. ఆజి విజయ సమేతుండ వధిప నీవు

నిన్నుఁ బోలుచు సుగుణమ్ము లన్ని గాంచి

సొంపుఁ జెందుచు నుండు నీసూనుఁ డరయ

నాజి విజయసమేతుండె యమర వలదె.

౪౦౭

వ. అదియుచుం గాక

౪౧౩

గీ. బొంకువలన మనుజువుణ్యంబు నశియించు
బొంకువలన సిరియు బుద్ధి వోపు
బొంకువానిఁ గనుచు బుధులు నిందింతురు
గాన బొంకు దగదు ఘనుల కెచట.

౪౧౪

గీ. మునిమనోరథంబు మున్న గూర్చెదనని
యతఁడు రాము ననుపు మన్న వెన్నఁ
బచుప ననుచుఁ బల్కఁ బాడియే నీ కది
గాన రాము ననుపు మానితోడ.

౪౧౫

క. అని బోధింప వసిష్ఠుని
ఘనతరకల్యాణసూచకములగుపలుకుల్
నిని మనుజువరేణ్యుఁడ దన
తనయుని మునితోడ ననుపఁ దగ నూహించెన్.

౪౧౬

వ. అంత నద్ధరాకాంతుఁడు తద్వృత్తాంతం బంతయుఁ గులకాంతయుగు
కౌసల్యాకాంత కెఱింగింప న్కుటిలకుంతల కొంతసేపు చింతాక్రాంత
తస్యాంతయైన, నేకాంతంబున శాంతవచనము లాడుచున్నంత. ౪౧౭

గీ. ధరణిఁ గతకంబు పంకిలోదకము నిర్మ
ల్లంబుఁ జేసినగతి సరసంబుగాఁగఁ
దనదు వచనాలి దారచిత్తంబు దీర్ప
సంతసంబునఁ బొంగి యజ్ఞసవిభుండు.

౪౧౮

వ. రామబృత్తుణులం బిలిచి, వసిష్ఠాదిముఠవలనను, సకలభాసురోత్త
ములవలనను బుణ్యాహవాచనంబులు చదివించి, భద్ర వాద్యనిస్స
నంబులు చెలంగ లసద్రూపయగు భార్యయుం దానును గుమారుల
దీవించి, గాఢాలింగనపూర్వకంబుగా మస్తకాఘ్రాణంబు గావించి,
విశ్వామిత్రుం గాంచి, 'గాధినందనా! యానందకరులగు నానంద
నులు నేటినుండి భవదధీనులు' అని పుల్లి, యతని కరకమలంబునం
దనూజకరసదోజంబు లునిచి, యపుగింప నప్పుడు.

౪౧౯

క. పరిమళయుతమై మారుత

మరునుగ వీచెన్ సుపర్వ లట సుమవృష్టిన్

గురిసిరి నిర్జరమందుభి

దరరవములు వినఁగవచ్చె తఱుచుగ మింటన్.

౪౨౦

సీ. రామలక్ష్మణు లంత రమమున దశరథు

పాదాంబుజములకు భక్తి మ్రొక్కి

ఘనవస్తిప్రాదిసన్ముని జనంబులకును

మన మలరార నమస్కరించి

రమణీయమణిగణరాజితతపసిమ

భూషణధారణస్ఫూర్తిఁ దనరి

యతులకృపాణబాణసనపాణులై

చరమాంగబద్ధనిమంగు లగుచు

గీ. కవచములఁ బూని బిరుదసంకలితు లగుచు

పౌరజనలోచనానందకారు లగుచు

గాధినందనమునితోడఁ గరము వేడ్చ

ననుగమించిరి తృప్తావనము సేయ.

౪౨౧

క. చెన్నుగ మునితో నేనిక

గున్నలవలె నడుచు నృపతికొమరుల యందం

బెన్నఁగ వశమే తిన్నఁగ

బన్నగపత్తికైనఁ బద్మభవునకునైనన్.

౪౨౨

వ. ఇట్లు కౌశికానుచరులగు నా రాకుమారులు కన్యపమునీంద్రుపిఱింది

నడుచు నింద్రోపేంద్రులచందంబున సాంద్రతరతేజోవిశేషభాసి

తులై, చూచువారలకు నేత్రోత్సవము సేయుచు, సార్థయోజన

దూరం బఁగి, సరయాదక్షిణకూలంబునం బ్రవేశింప, విశ్వామిత్రుం

డు రామచంద్రున కిట్లనియెను.

౪౨౩

క. ఆయతభుజ ! విను ఘనవి

ద్యాయుగము నిత్తు నిశ్చయ నావిద్యలచే

శ్రీయును ధీయు నుపాయమ

మేయబలం బెప్పుడు నీకు మ్మేలె యుండున్.

ర ౨౪

గీ. ఆకలియు దూప యలయుక సోఁక కుండు

శౌర్యుడై ర్యగాంభీర్యాదిసగ్గుణములు

‘నీలుచు మిక్కిలి నీయందు నీతిభూతి

లోకములయందు నీసరి లేక యుండు.

४७९

క. బల యతిబల యనఁగాఁ దగి

యిల సన్నుతిఁ గాంచినట్టి యీవిద్యలు నీ

వెలమిని గైకొనఁగా జల

ముల శుద్ధి వహించి రమ్మ మునిహితచరితా.

౪౨౩

వ. అనిన విని రామచంద్రుండు పవిత్రోదకంబులు వార్చి వచ్చినఁ, గాళి
కమునీంద్రుఁ డవ్వెద్యల నుపదేశించి మఱియు నిట్టనియె. ౪౨

శా. ఈవిద్యాయుగళంబు మార్గముల నీ వేతెంచుచో నాళ్లలో
భావింపన్ దనువుష్టిఁ గూర్చుఁ బ్రబలాపన్నాశముం జేయు న
దేవారాతుల నాజిలోన భుజశక్తిం గూల్తు వో రాఘవా !

యేవేళన్ నిను రక్షసేయు నిత నీ కెవ్వారలుం దుల్లులే. ౪౨

క. నలినాసనుని తనూజలు

శ్రీవిద్య లనుచు బరమమనీంద్రుం

డలరుచుఁ దెలిపిన రఘువరుఁ

డైలమిని దన యాత్రలోన నిటు లూహించెన్.

४७॥

గీ. పబళ యతిద త్త మీబలాతిబల లనఁగఁ

దనరు చున్నట్టి చారువిద్యాయుగంబు

“ప్రబలీయతి ఖిలు మా మిదం ద్వయమ్”మనంచు

నెంచి తత్పఠనంబున మించి య పుషు.

830

వ. షునివర్జునకు నమ్మస్రరించి గురుసపర్య లొనరించి యున్నంత ర 3౧

గీ. ప ద్మినీకాంతనోములపంట విరహి

చ. క. వా. కా. భి. లా. వ. మూ. ల. సంఘటిం. చు.

SRI JAGADGURU VISHWARADH

LIBRARY 2127

LIBRARY 8127

Lucamawadi Math Varam

దంట చీకటిగములను గెంటు జాణ

తరణి పడమటిగుబ్బలిమరుపుఁ జేరె.

౪౩౨

క. జవమున గరు లల్లార్పుచు

దివిఁ బరువులు వెట్టి బారుదీర్చుచుఁ దమలోఁ

గువకువ గూయుచు ఖగముల

నివహంబులు గూళ్లు చేరె నెఱి నవ్వేళన్

౪౩౩

సీ. అంధకారాత్యాహ్వయం బుచితం బన

హరువిధంబున స్వయంవ్యక్త మగుచు

ఘనతమోనామంబు గనుట యుక్త మనంగ

స్వర్భానుకరణి సుశ్యామ మగుచు

స్థూమ తిమిరాఖ్య యంచు వచింపఁగా

జలరాశిభాతి విస్తార మగుచుఁ

దగుచు తమిస్రాభిధానం బనఁ ద్రియామ

పగిది నిశాచర భయద మగుచు

గీ. సకల విస్తృతానంబులకును దనదు

రూప మొసఁగుచు జనదృష్టిరోధమగుచు

జారచోరాభిసారికాస్వాంతహృద్య

మగుచుఁ జీకటి జగ మెల్ల నాక్రమించె.

౪౩౪

చ. చలమునఁ దాల్చు నశ్వనిమిషత్వము మా కెనగాఁగ మీనులం

చలుకను వేల్పు లభ్రధునిశంబుచరంబులఁ బట్టి వైచు పె

స్వల యనఁగా నభంబు గనవచ్చె వలంబడి సాధ్వసంబుఘన్

జలసము నొందు బేడిసలచందమునం గనుపట్టె దారకల్.

౪౩౫

వ. అనంతరంబ.

౪౩౬

క. రాజితకమలాహితపద

రాజీవపరుండు విబుధరాజినుతుండున్

గోళితకవిలిసద్విజ

రాజదయించెన్ గళాభిరాముం డగుచున్.

౪౩౭

గీ. విరహిజనముల బాధింప వెఱవ ననుచుఁ
గంతుఁ డఖిల మెఱుంగ సభాంతరమున
ప్రేలఁ గట్టించినట్టి మేల్వెండిఘంట
నాఁగ సొబగొందె యామిసీనాయకుండు.

౪౩౮

సీ. పగలు మరంద మింపుగ మాకు నొసఁగు రా
జీవముల్ ముకుళింపఁ జేసినట్టి
కడలిబిడ్డఁడు మమ్ముఁ గరుణఁ బోషింపఁడే
యటు గాక యున్న రాజనఁగ నతఁడు
వెలయునే గాన నివ్వేళ మరందాధి
కంబైన మధురామృతంబు మాకు
నిచ్చు నమృతహితార్థుఁ డెన్నఁగా సారంగ
ధరుఁడు కావున మమ్ముఁ దాల్చు నింక

గీ. నబ్జసాంగత్య మెప్పటి కబ్బు ననుచు
మానుగా సుధ గ్రోలంగఁ బైని వ్రాలు
మధుపములబృంద మన చంద్రమండలమున
చాకుశరలీల భవ్యలాంఛనము దనరె.

౪౩౯

గీ. పాండువేదండ డిండిరపుండరీక
కేండ్లీంగుల నిరసింపుచుండి ధరణి
మండలము వెండిగతి నొప్పుచుండఁ జేసి
పండురేయెండ రోదసి నొప్పు చుండె.

౪౪౦

౪౪౧

వ. ఆసమయంబున,

సీ. ఒకమాఱు తగఁ దీర నొప్పుగాఁ జంద్రికాం
కురము లాతురతచేఁ గ్రోలుచుండి
యొకతూరి తుహినాంశు నొద్ద కేగఁ దలంచి
బాగులై దివి కొంతదూర మఁగి

- దేటవెన్నెలకొనల్ దెచ్చి యిచ్చి
యొకసారె మాభాగ్యవికర మేమన వచ్చు
నంచు హెచ్చుగ మెచ్చుకొనుచు నుండి
- గీ. కౌముదమునకుఁ బోలె మాకౌముదంబు
'కౌముదం కస్య న కరోతి' కౌముదీయ
మంచు నిజకాంతలను గాఁగిలించుకొనుచు
మంచిగఁ జకోరముల్ విహరించుచుండె. రర౨
- వ. అట్టి రాత్రియందుఁ గాళికదాశరథులు తృణకల్పితశయనంబుల
నిద్రించుచుండ నిశాంతం బగుటయు. రర౩
- క. ప్రాగంగన దొడవుల నను
రాగంబునఁ బూనఁ దలఁచి రహిఁ దొలుత సిగన్
బాగుగ నునిచిన కెంపుల
రాగిడి యనఁ దూర్పునందు రవి యుదయించెన్. రర౪
- ఉ. కాంతుఁడు పాణిపంకజయుగంబునఁ బెన్ గిలిగింత వెట్టఁగా
సంతస మంది నవ్వుగను జవ్వనికై వడి నూతనోదయ
ధ్వంతవిరోధిభానుకలితద్రుతవిస్ఫుటపుండరీక స
త్తాంతిసరోజినీరమవికస్వరవృత్తి నెసంగె నత్తటిన్. రరగి
- వ. అంతకు మున్ను గాధేయమునిప్రబోధితులగు రామలక్ష్మణులు
ప్రభాతకాలానుష్ఠానంబు లాచరించి, విశ్వామిత్రునకు నమస్తరించి
కృతప్రయాణులై కొంతదూరం బిగి, భాగీరథిం గాంచి, యచ్చట
సరయూతటంబున నొక్కపరమతపోవనంబుం గనుగొని, రామ
చంద్రం డిష్టాశ్రయం బెద్ది యని మునివర్యు నడిగిన నతండ్లి
నియె. ఇది కామాశ్రయం బిచ్చటఁ దొల్లి శంకరుం డుగ్రతపో
నిష్ఠాగరిష్ఠుడై యుండు, గందర్బుండు దేవహితార్థంబుగా భవునకు
భవానిం గూర్తునని యులంబునం దలంచి, కుసుమశరంబు లతని
పయిం బంగింప పాలాక్షుండు కుపితుండై, తృతీయలోచనంబున

నతని నిరీక్షించిన, నతనియంగంబు భూతలంబునం బడుటం జేసి కా
ముం డనంగంబు నాఁ బరఁగె. నాటం గోలె నీదేశం బంగసంజ్ఞం
బ్రవర్తించె, నిచ్చట నాకు శిష్యులగు మునులున్న వార, లీయుభయ
సరిన్తద్ద్యంబు పుణ్యాలవాలంబును నివాసార్హంబునుఁ గావున నిచ్చట
సానసంధ్యాజపహోమాదులయిన యాహ్నికవిధానంబు లొనర్చి,
యారాత్రి యిచ్చట నుండి, రే పిమ్మహానది నతిక్రమింత మనుచుండ
నంత,

రర౬

క. అచ్చటి మును లచ్చటికి

వచ్చి ముసీంద్రునకు భక్తి వందనములు దా

రచ్చుగఁ జేయుచు వినుతులు

మచ్చిక నొనరించి యంత మహితాకృతులన్.

రర౭

వ. రామలక్ష్మణులం గాంచి, యుచితసత్తారంబు లొనర్చి, వారల నిజా
శ్రమమునకుం గొనిపోయినఁ, గౌశికదాశరథులు విహితసాయంకా
లవిధానంబులు సల్పి, యారాత్రి యచ్చట వసియింపఁ వేగిన మఱు
నాఁ డమ్మునులు జాహ్నువీతీరంబునకు వారిం దోడ్తొని వచ్చి, యోడ
నెట్టించి, మీరింక వేంచేయుం డనిన నట్లకాక యని మునివరుల
వీడ్పాని,

రర౮

గీ. తరణిసన్నిభతేజు లత్తరణి నెక్కి

యమ్మహానది దాఁటుచో నవనిపాల

సుతులు మునివతిఁ గాంచి యచ్చట భూచి

రవము వినవచ్చు నిది యెట్టి రావ మనిన.

రర౯

సీ. కౌశికుం డొట్లను కైలాసభూధరం

బుర నొక్క కాసారమును విరించి

మనమున నిర్రింప మానసం బనఁ దగి

ఘనతరవిఖ్యాతిఁ గాంచె నందు

మలన నిజాతయై వఱలు నీ సరయువు

సాకేతపురిచుట్టు సంచరించి
జాహ్నువితోఁ గూడఁ జనుదెంచె నిచటికిఁ
గాన గంగాసరయూనదులకు

గీ. సంగమం బయ్యె నిచటఁ దద్భాగసమితి
చెలఁగి యొండొంటిఁ దాఁకినఁ జిత్రముగను
బొడము ఘోషంబు లివి యని పొసగఁ జెప్పి
మఱియు వారలఁ బల్కె నమ్మానివరుఁడు.

రగిం

వ. ఇమ్మహానదుల దర్శనస్పర్శనంబులు మానవులకు భోగమోక్షప్రదం
బు లగుం గావున భక్తిభావంబున నమస్తరించుం డనిన వినయంబున
మ్రొక్కుచు నవాహిని నతిక్రమించి, దక్షిణతీరంబునం బ్రవేశించి,
తత్సమీపంబున సాల రసాల తాల హింతాల పాటల మఘాక వేణు
బద రామలక జంబూ జంబీర పన సాశ్వత్థ కపిత్థ నారికేళ వట
ష్లక్ష ప్రముఖానేకానోకహావృతంబును, కంక గృద్ధ్ర బక కాకాది
ఖగనిస్వనాకీర్ణంబును, సింహశరభ శార్దూల సూకర శుండాల ఖగ్గ
భల్లుకాదిమృగకులసంకులంబును, దుర్జనహృదయంబును బోలె
దుర్గమంబును, అంధకారంబును బోలె దుర్నిరీక్ష్యంబును నగు
నొక్క మహారణ్యంబుఁ గనుఁగొని, రఘువరుండు మునివరున కిట్లు
నియె.

రగిం

క. మునివర దుర్గచు మీకా

నన మెద్ది యనంగ గాధినందునుఁ డా రా
ముని గుణయుతుని గనుఁగొని

విను మని యిటు చెప్పఁ దొడఁగె విస్ఫుటఘణితన్.

రగిం

క. గోత్రారి మున్ను కడిమిని

వృత్రాసురవిపులబాహువిక్రము దునుమన్

స్మత్రాముని విమలంబగు

గాత్రంబున బ్రహ్మపాత్య కడువడఁ గదిసన్.

రగిం

వ. అంత,

౪౫౪

గీ. సురలు మునులు వచ్చి శుద్ధోదకంబులు

దెచ్చి దివిజనాథు దేహ మెల్లఁ

గడిగి యతనిమేనఁ గదిసిన మలకరూ

శములు భూమి వై వ సరభసమున.

౪౫౫

సీ. అమరనాథుఁడు నిర్మలాంగుడై సూర్యుని

కై వడి తేజంబు గాంచి మున్ను

తనశరీరమునండు దార్హిని యున్నట్టి

మలకరూశంబులు మహి వహింపఁ

గని విస్తయం బంది కరుణాసమేతుడై

మలయుక్తదేశంబు మలదమును గ

రూశయుతంబుఁ గరూశదేశంబును

గాఁగ సంజ్ఞలఁజేసి ఘనత మీఱు

గీ. చుడ నీ రెండు దేశంబు లుండు గాత

ననుచుఁ బల్కినఁ దత్తాలమాదిగాఁగ

విమల మలదకరూశదేశములు భూరి

సంపదలఁ జెంది యుండె నుతింపఁబడుచు.

౪౫౬

వ. అట్లు కొంతకాలం బరిగిన,

౪౫౭

గీ. తాటక యనంగ నొక్కతై దనుజకాంత

కరిసహస్రబలాన్విత గలిగె భువిని

దానికొమరుండు మారీచదానవుండు

శౌర్యకంపితగీర్వాణసంచయుండు.

౪౫౮

వ. అద్దురాత్ముఁడిదేశంబులకు నాశంబు సేయం గోరి మార్గంబుల నిరో

ధించుచు, జనంబుల వధింపుచు, గోవువభమహిషాదిచతుష్పదంబు

లం బట్టి హింసింపుచుఁ బెక్కు గతుల బాధింపుచుండ, నిష్పరంబులు

నిర్మమమృంబులుగలుగు మహావీర్యులై మార్గంబు గానదాకుండె,

నిచటికి గవ్యూతిమాత్రదూరంబునఁ దాటక యుండు, నచ్చోటికి
మన మరిగినప్పిట్ట నక్కుటిలనిశాటిం దునిమి యజ్ఞసపదంబుల నె
ప్పటియట్లు బహుజనధనధాన్యసంపన్నంబులం జేయు మిక్తార్థంబు
సీమఁ దత్త నితరుల కసాధ్యం బని చెప్పిన రామచంద్రుండు విశ్వా
మిత్రున కిట్లనియె. రగి

క. తాటక చునుబోటికి నెటు

వాటిలై సహస్రమృతవారణబల మో

హాటకగర్భసమాన వ

ఘాటులు పరికింప మిగుల దుర్బలులు గదా.

ర౩౦

వ అనిన మునివరుం డిట్లనియె.

ర౩౧

ఆ. నె ధర సుకేతుడనఁగఁ దనరారు నొక యక్షుఁ

డతఁ డపత్యరహితుఁడై విరించిఁ

గురించి తపముఁ జేసి కూతు దాటక నాఁగఁ

గరిసహస్రసత్వఁ గనె వరమున.

ర౩౨

వ. అనంతరంబ కొంతకాలంబునకు,

ర౩౩

క. పొందుగ నత్తాటకయును

సుందరికిం బెండ్లి సేయఁ జూచి యతం డా

నందమున జంభసుతుఁడగు

సుందునకు నొసంగెఁ గూతు శోభనలీలన్.

ర౩౪

వ. అంత.

ర౩౫

సీ. సుందండు తాటకయును మాకీచాఖ్య

నందనుఁ గని మృతిఁ జెంద నదియుఁ

గొమరుండు దానును గుంభసంభవమానిఁ

గని మ్రింగ నూహించి కదియ నతఁడు

గనుఁగవచే నగ్నికణములు రాల్పుచుఁ

గడు కోపమున వాడిఁ గలయుఁ జూచి

రాక్షసకృత్యంబు రయమునఁ జేయంగఁ
గదిసిన వారలు గాన మీరు

రక్కసులు గం డటంచును వెక్కిరిమగు
శాప మొసఁగిన వారు నిశాచరులయి
చెలఁగి యిక్ష్వానునమ్మున మెలఁగుచుందు
రర్చకులదీప ! భువనసమృద్ధతాప !

౪౩౩

వ. కావున.

౪౩౪

చ. సకలజగద్ధితంబుగ నిశాచరి నాజి వధింపు రామ తా
టక ధరఁగూల్పఁ గల్గు పొగడందగుకీర్తి, మనంబులోఁ బొలా
తుక వధియింపఁ గూడ దతిదోష మటంచుఁ దలంపరాదు మున్
బ్రతుకగుణాంచితుల్ కుటిలభామినులన్ దెగఁజూడఁ గానమే. ౪౩౫

గీ. కలన వీరుని గని ధైర్యకలన బల్లి
బెట్టుగాఁ జూపి మాయలఁ బెట్టునట్టి
దిట్ట యది యైన బ్రతుకలే దిట్టలమగు
నీపరాక్రమమున నవసీప రామ !

౪౩౬

క. అనవుడు రఘువరుఁ డిట్లను
మునినాయకుఁ జూచి లోకములు ముద మందన్
ఘనశరముల సీతాటకఁ
ధనుముదు సందియము లేదు మరితవిదూరా !

౪౩౭

క. నీయుక్తి పంక్తిరథభూ
నామకవచనంబుఁగతి వినందగు నాకున్
ధీయుత ! సీతా నే దై

తేయుల భువిఁ గూల్ప నేఁగుదెంచితిని గదా.

౪౩౮

చ. అనుచు రఘూద్వనాం దతిరఘుబుర సింహిని వింటఁ గూర్చి గ్ర
క్తున మొరయింప నవ్విపులఘోషము నల్లెసలంఁ బర్వచున్
మచజనురాసు రామల మఁబంబులఁ దల్లడ మందఁ జేసె న

వ్యసాధులుం గలఁచె కులసర్వత్రుల వడకించె నంతటన్. ౪౩౯

క. ఆనాదము చెవిఁ బడఁగా

దానవి దా ననికి మదిని ధైర్యం బెంతే

బూనుచుఁ గోపాన్వితయై

యానిననముఁ బట్టి చనఁగ నాత్మఁ దలంచెన్.

౪౨౩

న. ఇట్లు దలంచి

౪౨౪

క. పదఘట్టనముల మేదిని

గదలఁగఁ బెంధూళి దిశలు గప్పఁగ వడి రా

నొదవిన గాలిని మబ్బులు

చెదరఁగఁ బఱతెంచె రాముచెంతకు నంతన్.

౪౨౫

సీ. అంజనభూధరం బన నల్పు మీఱుచు

నధికమా మేనితో నమరుదాని

బలుకొండగుహనాఁగఁ బాలుపారు చున్నట్టి

ఘన వివృతాస్యంబు గలుగు దాని

గండస్థలంబులదండ వ్రేలాడు క

పాలకుండలములఁ గ్రాలుదాని

శవకోటి దండగా సంధించి మొలచుట్టు

గట్టిగాఁ గట్టుకొన్నట్టి దాని

నస్థిమాలిక లఱుత వ్రేలాడుదాని

గొప్పమిడిగ్రుడ్లు గిరిగిరఁ ద్రిప్పుదానిఁ

జెలఁగి దిక్కులు పగుల గర్జిల్లుదాని

తాటకిని గాంచి రవ్వేళ దాశరథులు.

౪౨౬

వ. అంత రామచంద్రుండు లక్ష్మణుం జూచి యిట్లనియె.

౪౨౭

గీ. అఖలజనభీకరాకార యైనదాని

నధిక దుర్గంధయుత గాత్రయైనదాని

దానవిని దీనిఁ జూచినధరణిలోన

౨ ట్టువకుందురె యెటువంటి వీరులెన.

౪౨౮

క. వనిత యిది గాన మిక్కిలి

కనికరమగు, దీనిఁ జంపఁగా రా దింక ము
క్తును జెవులుఁ గోసి విడిచెద
దనుజాంగన కిదియ శిక్ష తమ్ముడ దలఁపన్.

౪౭౯

క. అని పల్కుచుండ నాలో

దనుజాంగన కేణువాదిదంబులు మింటన్
బనివడి పన్ని రజంబులు
మనుజేంద్రునిమీఁదఁ గురిసె మాయాశక్తిన్

౪౮౦

వ. మఱియును.

౪౮౧

సీ. తాటక యొక ముహూర్తముదాఁకఁ దనమాయ

కతన నిశ్చేష్టులుగా నొనర్ప

సంత రాఘవుఁడు మాయాస్త్ర మేయుచు దాని

మాయ మాయంప నమ్మగవ వేగ

నురుశిలావర్షంబు గురియంగ సాయక

వృష్టిచే ధారుణీవిభులు శిలల

వాన మాన్పించి రనార్యుఁడై రాముండు

శరములచే దాని కరయుగంబు

గీ. ద్దనుమ బీరంబుచెడి మ్రోలఁ దొట్రుపడుచు

నార్పులిడుచుండఁ గనుఁగొని యమితసత్వ

శాలి లక్ష్మణుఁ డధిక శరాళి ససుర

కామిభీకరనాసికాగ్రములఁ ద్రుంచె.

౪౮౨

క. అంతటఁ దాటక గనలుచు

సంతర్ధానంబు నొంది యవ్వీధులపై

మితగతి నుపలవర్షం

బెంతే గురియంగఁ జొచ్చె నే పడరంగన్.

౪౮౩

వ. అప్పుడు కౌశికమునొందు రామభద్రున కిట్లనియె.

౪౮౪

క. రామా ! యీ దుశ్శాసనీ

కామిని యని నీవు మదిని గరుణింపగా

రామా ! దానికి మనపై

సామిశిలావృష్టి గురియసాగెను గంటే.

ర౫గి

సీ. కాన నధ్వరవిఘ్న కారణి పాపసం

చారణి మాయానుకారణి యగు

నీదానవిని వేగ మేదినిఁ గూల్పు వ

ధింప రాదనుచుఁ దలంప రాదు

దయ చాలు నింక సంధ్యాకాల మబ్బిన

విపులమాయల నిది వెలయుచుండు

సంజల దనుజుల భంజింపఁగా రాదు

మంజుభాషణ బలభంజనునకు

గీ. విహిత మిప్పని యనుచు న వ్విధిసముండు

మునివరుఁడు దెల్పు రఘుపతి మోదమునను

వినుచుఁ దనపై ని గర్జిలుచును గడంగు

తాటకను గాంచి పరిమార్చుఁ దాఁ దలంచి.

ర౫ఁ

క. దివ్యాస్త్ర మొకటి గైకొని

క్రవ్యాదినిపేరురంబు గాడఁగ నేయన్

హవ్యభుజు లలరఁ దాటక

భవ్యమహీధరముభంగిఁ బడియె న్నేలన్.

ర౫౨

గీ. అట్లు తాటక ధరఁ గూల నధికముగను

చప్పు తొడవిన నర్దికల్ సంచలించె

సంత గీర్వాణముతుండై బలాంతసుండు

సంతసంబున నచటికి సరగ వచ్చె.

ర౫౩

గీ. ప్రాణములఁ బాసి ఘోరరూపంబుఁబ్రోడఁ

బుడమిఁ బడియున్న రకసియొక్కను చూచి

విస్త్రయము నొంది రాముని వినతిఁ జేసి

కొలికుని గాంచి పల్తె నక్కాశికుండు.

౪౮౯

క. ఈరాముఁ డఖిలజగదుప

కారంబులు సేయఁ జాలుఘనుఁడు ధరాభృ

ద్ధీరుఁడు పారావారగ

భీరుఁడు జగదేశపూజ్యవీరుం డెన్నన్.

౪౯౦

క. కావున నీ దుష్టమతిన్

వేవేగన్ దునిమి నీకు వేల్పులకును నా

కీవేళ సుఖముఁ జేసెను

భావింపఁగ రాముఁ బొగడ బ్రహ్మకు వశమే.

౪౯౧

గీ. భూపవందితు నితని సురోపకృతిని

జేసి తేని ప్రతాపవిశేష మొప్ప

నుర్విఁ జేయు నితండు సురోపకృతిని

దులితవాగీశ ! యాశ్రితదురితనాశ !

౪౯౨

వ. అది గావున నీవెఱుంగు నస్త్రశస్త్రంబు లన్నియు రామచంద్రునకు
ననుగ్రహింపవలయు నని పల్లి, కొలికదాశరథుల వీక్షించి సురేం
ద్రుండు సపరివారుండై సురలోకంబున కరిగినపిమ్మట, నమ్మునీంద్రుం
డు రామభద్రునిం జేరఁ బిలిచి, సాదరంబుగా గాఢాలింగనంబుఁ
జేసి, మస్తకాక్షూణంబు గావించి, సంధ్యాసమయం బయ్యెఁ గావున
నీవింధ్యాచలారణ్యంబున నీరాత్రి వసియించి యెల్లి మదీయాశ్రమం
బునకు¹ నేఁగుద మనిన, రామలక్ష్మణులు సంతృప్తాంతరంగులై యా
నిశీధిని శుచ్చోట వసింప వేగుటయుఁ బ్రభాతంబున నృపనందనుల
మేలుకొలిపి, తత్తాలోచితవిధానంబు లాచరించి, విశ్వామిత్రుండు
మందహాసభాసురాననుండై రామున కిట్లనియె.

౪౯౩

క. నీవరవిక్రమమునకును

దేవతలను నికలమునులు దేవేంద్రుండున్

భూవర సంతోసిల్లిరి

గావున సీకస్త్రశస్త్రగణ మే నిత్తున్.

౪౯౪

చ. అన వినయాన్వితుడయి రయంబునఁ బ్రాంజలియైన రామచం
ద్రుని గని గాధినందనుఁడు రూఢకృపామతితోడ నస్త్రముల్
' ఘనతరశస్త్రముల్ క్రమముగా నొసఁగెన్ విధియు క్తనై ఖరిన్
దనుజుల నెల్ల కయ్యముల దక్షతఁ ద్రుంచెద వంచుఁ బల్లుచున్.

గీ. అమ్మనీంద్రుండు బ్రహ్మస్త్ర మాదిగాఁగఁ

గలుగు నస్త్రంబులును శస్త్రగణము నొసఁగఁ

గైకొనుచు హముఁ డల దివాకరునిమాఱి

వెలుఁగుచుండెచు దేజంబు విస్తరిల్.

౪౯౫

వ. ఇట్లు దేవాసురులకు దుర్లభంబులగు దివాస్త్ర శస్త్రంబులు వడసి,
తత్ప్రయోగంబులు తత్ప్రభావంబులు తమపసంహారంబులు కౌశికు
వలన నెఱింగి యున్నయెడఁ నయ్యస్త్రంబులు మూర్తిమంతంబులై
రఘువరుం గాంచి, దేవా! మీరెట్లు యానతిచ్చిన నట్ల మెలంగెదమనిన
సంతోషించి, రాముండు వలయు నప్పు డరుగుడెం డనిన వల్లెయని
ప్రాంజలులై యమ్మహాస్త్రంబు లంతర్ధానంబు నొందిన యనంతరంబ.

క. రాముఁడు కౌశికమునివరు

ధీమహితుం గని తపోనిధీ ! సీకరుణన్

గామితముఁ గంటి ఘనసం

గ్రామంబులఁ గూల్తు నసురగణముల నింకన్.

౪౯౬

వ. అని వినుతించి నమస్కరించి త్రోవ నరుగుచు, ముందఁ జొక్కువర్య
తసమీపంబున రమ్యతపోవఁబంబుం జూచి, యిది యెవ్వరియాశ్రమం
బని యడిగిన రామచంద్రునకు విశ్వామిత్రుం డిట్లనియె. ౪౯౭

క. ఇది సిద్ధాశ్రమ మనఁగా

విదితంబు జగంబులోన విష్ణుం డిచటన్

గదలక యనేకయుగములు

వృక్షకృత్త మాచరించె నాచరియముల్.

౪౯౮

సీ. ఆ జనార్దనుచాలి కరుదెంచి వేల్పులు

బలిదానవుడు సేయు బాధలెల్ల

నెఱిగించి సన్నుతు లెంతయుఁ గావించి

మమ్ముఁ గటాక్షించి మనువు మిపుడు

బలి యేలుచుండె నీ బ్రహ్మాండ మంతయు

వాని గర్వ మడంపవలయు నీవు

వామనమూర్తివై వలచుగా నాతని

నధ్వర కాలంబునందు భూమి

పత్రియము వేడి యీవిష్టపత్రయంబు

గొనుచు నాఖండలునకును గోరై మీఱ

నొసఁగవలె దేవ! యని తెల్పుచుండ నటకు

నేఁగుదెంచెను గశ్యపుఁ డింతిఁతోడ.

గీ०౧

వ. వచ్చి కశ్యపమునీంద్రుం డమ్మహాత్ముని దేవతలచందాబురఁ బ్రార్థిం
చినఁ గరుణించి, పుండరీకాక్షుండు నీకుఁ బుత్రుండనై జన్మింతునని
వరంబిచ్చి, కశ్యపునివలన నదితిగర్భంబున వామచుండై పుట్టి, మఘ
సమయంబున నబ్బలీంద్రుని షడత్రయమాత్రధాత్రీతలంబుమాచించి,
తనవిక్రమంబున లోకత్రయం బాక్రమించి, యసురనాధుని రసాతలం
బున బంధించి, క్రమ్మఱని విశ్వపాలనాధికారంబు దేవేంద్రునకొసం
గె, దాన విష్ణుండు త్రివిక్రముండనం బరఁగె, మఱియు ననేక మహా
మును లిచ్చోటఁ దపస్సింపఁజేరి, యీసిద్ధాశ్రమంబున నేచుం దపం
బు గావించుచుందు నని పల్కుచుఁ గౌశికుండు రామలక్ష్మణసహితం
డై తదాశ్రమంబు ప్రవేశించిన

గీ०౨

గీ. అచటిమునివరు లెదురుగా నరుగుదెంచి

గాధినందనుఁ బూజించి కరమువేళ్తు

రవికులోద్భవులైన యారాఘవులకు

నతిధిగల్గెను లోకము లొన్నట్టి ముఖినులించి

గీ०౩

వ. పరివేష్టించి యున్న సమయంబున.

గీ०౪

సీ. వారణంబులతో నుదారమైతి యొనర్చి

తీరుగా మెలఁగు కంఠీరవములు

ధేచువర్గంబులపై ని మక్కువఁ జూపి

జానొప్పు వ్యాఘ్ర సంతానములును

లీలతో మూషకజాలంబులను గాంచి

లాలింపుచున్న బిడాలములును

తురగంబులను గూడి వరమోదమొప్పఁగాఁ

దిరుగుచున్నట్టి కాశరచయంబు

మఱియుఁ జెలువొందు జంతుసమాజములును

శుక పికాది విహంగమనికరములును

చారు పల్లవ ఫలయుక్తభూరుహములు

గలిగివెల యు తపోవనిఁ గనుచు నృపులు.

గీ०గీ

గీ. రహిని దమలోన సహజవైరంబు విడచి

మెలఁగుచున్నవి యిచ్చోటిమృగము లెల్ల

కాశికుతపోమహిమ యెప్పుఁగా వశంబె

యనుచు నాశ్చర్యమందిరి యాత్మలందు.

గీ०౩

వ. అంత రఘువరుండు విశ్వమిత్రుఁడ క్లిప్తనియె.

గీ०౨

గీ. సవనదీక్షఁ బూను సయ్యన మౌనీంద్ర

సవనభుజులు చాల సంతసించ

సవనమునకు విఘ్నసంప్రాప్తి లేకుండ

నా శరాలిఁ ద్రుంతు నాసురాలి.

గీ०౪

క. అని తెల్పుఁగ మునినాథుఁడు

ఘనసంతోషమునఁ బొంగి క్రన్నన దీక్షం

గనియందె నట సభోమణి

కనకప్రభావంబు నవిరంధిని గ్రుంకన్.

గీ०౫

వ. అంత రామలక్ష్మణులు సమయోచితంబులు దీర్చి, యారాత్రి పుచ్చి
మఱునాఁడు రేపకడ లేచి, స్నానసంధ్యాద్యనుష్ఠానంబు లాచరించి
వై శ్వానరార్చనాయత్తుండగు విశ్వామిత్రుంగాంచి యిట్లనిచి. ౧౧౦

గీ. అనఘ మఘ మెన్నిదివసంబు లాచరింప

వలయుఁ దద్విఘ్నకారులు వచ్చునట్టి

సమయ మెద్ది యనన్ మునిసత్తముండు

పలుక కుండిన నచ్చటిపరమమునులు.

౧౧౧

సీ. కాశికముని దీక్షఁ గైకొని యున్నాఁడు

గావున సమయంబు గాదు పలుక

నా అహోరాత్రంబు లాదరంబున మీర

లధ్వరరక్ష సేయంగవలయు

నని చెప్ప రాఘవు లతిదృఢచిత్తులై

బాణబాణాసనపాణు లగుచుఁ

గనురెప్ప వేయక కడుజాగరూకులై

రేబగల్ నిశ్చలరీతి యమర

ఖండనోద్యుక్తమతు లగుచుండి రంతఁ

గాశికమునీంద్రుఁ డామ్నాయగదితసరణి

నవ్యఘృతసమిధాదికద్రవ్యములను

వీతిహోత్రార్పితములు గావింపుచుండె.

౧౧౨

గీ. యాజకముఖోక్తనిగమోక్తు లతిశయిల్లఁ

బావకశ్చిల లాకాశ భాగమంట

హవ్యభుజులు మహానంద మందుచుండ

నధ్వరక్రియ రమ్యమై యమరుచుండె.

౧౧౩

వ. అంత నాటవదినంబున,

౧౧౪

సీ. నీచాత్ములై న మారీచసుబాహులు

సింహ నాదంబులు సేయుచు నభమునఁ

దమమాయచే వాదములఁ బన్ని

వేదికపై రక్తవృష్టిని గురియించి

క్రతువిఘ్న మొనరింపఁ గడఁగునపుడు

రాఘవుం డధికసంరంభుడై తమ్మునిఁ

గనుఁగొని చూడు మీదనుజఁ గూల్తు

ననుచు మారీచుపైఁ బవనాస్త్రమేయఁ

దస్త్రహమారుతంబున దైత్యుఁ డుడుటు

మాలి శతయోజనంబులు దూలి పాటి

నీరధిని గూలె దేవతానికర మలర.

గీ०గీ

ఉ. అంత రఘూద్వహుండు వెన నంబరభాగమునందు మంటల

త్యంతముఁ గ్రమ్ముచుండ ననలాస్త్రము గర్వితుఁడౌ సుఖాహుదో

రంతర మంట నేమ వడి నగ్నిశిఖాగణదగ్ధుడయ్యు వాఁ

డెంతయు నార్చుచున్ రణమహాస్థలిఁ గూలెను వేల్పు లుబ్బఁగాఁ.

క. పిమ్మట రాఘవుఁ డనిలా

స్త్రోమ్ముఁ బ్రయోగించి దనుజసంఘమ్ముల నొ

క్తుచ్చుడిఁ బుడమిం గూల్చెను

సమ్మదమున సురలు దమ్ముఁ జదల నుతింపఁ.

గీ०2

క. సకలాసురనికరంబులఁ

బ్రకటభుజాబల మెసంగఁ బరిమార్చి మహా

ధికుడై వెలిఁగెడు రాముని

నకలంకుని బొగడిరంత నమరులు మునులుఁ.

గీ०౪

వ. ఆసమయంబున,

గీ०౫

గీ. మఘము సంపూర్ణ మొనరించి మానివరుడు

గాధినందనుఁ డనఘు నిక్షాళకువంశ

భవుని నారామభద్రుని బహువిధములఁ

బ్రతువిఘ్నము మొదలమనఁ బలిక నట్లు.

గీ०౧౦

- క. నామఘముఁ రక్షించితి
 వో మహనీయప్రతాపయుత ! నేటికి నా
 కామితము గంటి కీర్తుల
 చే మించితి నీవు నాకు శిష్యుడ వగుటకు. గీ. ౧౮
- క. జనకునిశాసనమున నా
 వెనుకం జనుదెంచి గురునివిధమున నన్నుం
 గనుచును నేఁ బూనిన పని
 కొనముట్టం జేసి తీవు గుణనిధి వగుటకు. గీ. ౧౯
- క. నీపాదములకు దాసుల
 మోపావనచరిత ! తాపసోత్తమ ! యనుకం
 పాపర ! పాపరహిత ! మా
 కేపనిఁ జెప్పిన నొనర్తు మిఁక నీయాజ్ఞకు. గీ. ౨౩
- క. కరుణాకటాక్షమున మము
 నిరతముఁ గనుఁగొనఁగవలయు నీ వటులై నకు
 సిరులును గీర్తులు మాకి
 ధర్మణిని జెన్నొందుచుండుఁ దాపసవర్యా ! గీ. ౨౪
- క. నీదయఁ గాంచినవానికి
 మేదినిలో శుభము లపరిమితముగఁ గలుగుకు
 గాదే గాధేయ ! మహా
 వేదాఖిలశాస్త్రత్ర త్వవిద్యానిపుణా ! గీ. ౨౫
- ఉ. వె. అనుచు వినుతిఁజేయ సంతరంగమునందు
 సంతసమునఁ బొంగి సంచయమింద్రుఁ
 డర్చకులవరేణ్యుడగు రామవిభుఁ జూచి
 యనఘచరిత ! విను మటంచుఁ బలికె. గీ. ౨౬
- నీ. ఘనపుణ్యమూర్తియౌ జనకుండు గావించు

ముందముతో నిచ్చటి మునిగణంబులునేను,

గానఁ దమ్ముడు సీవు కరమువేడ్డ

మాతోడ నరుదెంచు మానుగా నచ్చట

గంధపుష్పాక్షతకలితధూప

దీపార్చితము దివ్యహావంబు దుర్భర

మురుతరసార మక్ష్యన్నతంబు

నైన శివకార్తుకము గల్గు ననఘ ! దాని

సంతతంబురు బూజించు జనకవిభుఁడు

ధరణిఁ దద్దర్శనము మోదకరము గాన

మనము గనుఁగొంద మా విల్లు మనము చెలఁగ.

గీ. ౨౭

క. నరపతు లందఱు నాగురు

తరచాపము నెక్కు వెట్టఁ దలఁపుచు విధిలా

పురి కేఁగి జనకపతిమం

దిరమునఁ జెన్నొందుచున్న దృఢచాపంబుఁ.

గీ. ౨౮

గీ. కాంచి తచ్చారుతకు సంతసించి యశార !

యంచుఁ దత్సన్నిధికి నేఁగుదెంచి, దాని

వంచి యెక్కిడలేక లజ్జించి మిగుల

వంచితుల మైతిమంచు భావించి మరల.

గీ. ౨౯

వ. తమతమనగరంబులకుఁ జరువంపురని చెప్పిన విని, రామలక్ష్మణులు

తత్తార్థకదర్శనోత్సుకులై యుంక, విశ్వామిత్రుండు దాశరథిసహి

తుండై మునిగణంబులు పరివేష్టించ వనదేవతల నుద్దేశించి, యోవన

దేవతలారా ! మీయగుగ్రహంబున సీమూశ్రమంబునఁ దవస్సింధుండ

నైతి, మీకుఁ గుశలం బగంగాపుత, మీచేత ననుజ్ఞాతుండరు గదా

పోయివచ్చెద నని పలికి, కృతప్రయాణుండై జాహ్నువియు త్తరతటం

బున హిమశైలంబుఁ గనుంగొని, ప్రదక్షిణంబు గావించి నమస్త

రించి, యుత్తరాభిముఖుండై దూరభయంబుగ, సూర్యోన్మయంబగు

టయు శోణనదీతీరంబున సౌధ్యాద్యనుష్ఠానంబు లాచరించి, యొక్క
మునివాసంబునం బ్రవేశించి కూర్చుండియున్న కౌశికముసీంద్రు
నచ్చటి మునిగణంబు లర్ఘ్యపాద్యాదివిధులం బూజింప, రామభ
ద్రుండు గాధే యసమీపంబుననుండి, యోమునివరా! యీరమ్యత
పోవనసమేతంబగు దేశంబెవ్వరి చెఱింగింపు మనిన న మ్ముసీంద్రురడు
రాఘవున కిట్లనియె.

గీ 30

క. సరవర ! కుశుడను నొకఋషి

సురుచిరవైదగ్ధియందు సుతుల కుశాంబున్

వరమతి కుశనాభు నసూ

తరజసు వసునామధేయుఁ దనరంగఁ గనియెన్.

గీ 31

క. సూనుల నొగిజూచి యతం

ఱోనందనులార ! మీరలురుగర్మమతిన్

మానవుల నేలుచుండుడు

నా నలువురు జనకభాషాప్రముదితులై.

గీ 32

సీ. ఘనుడు కుశాంబుండు కౌశాంబియు కుశనా

భుండు మహాదయాపురవరంబు

శాంత్రు డసూతరజుండు ధర్మారణ్య

మను వసువు గిర్జివజనగరంబుఁ

తొనంగ రచించి రవ్వసువు నామంబున

వసుమతి యనంగ నివ్వసుధ పరఁగె

సీపంచలైలంబు లీభూమి చుట్టును

విలసిల్లు నీయైశుమలలనడుమఁ

దనరుచుండెడు మాగధీతటిని మగధ

దేశమునఁ బారుచుంట పృథ్వీశ ! యిద్ధ

ర్జితి మాగధి యనంగ సుత్రేత్ర యగుచు

వెలయు నిది వసుదేశంబు వినుము మఱియు.

గీ 33

గీ. అనఘచరితుండు కుశనాభుఁ డనెడుపేర

నమరు రాజు యచ్చరియగు ఘృతచ

వలను మోదంబుతో గుణవతుల నతుల
మతుల రుచిరాకృతుల శతసుతులఁ గనియె.

938

క. చపలోపమరుచులగు నా

నృపకన్యక లొక్కనాఁడు నిరుపమభూషా
తఁసీయాంబరధరై
యుపవనమునఁ జొచ్చి లీల లొప్పఁగ నచటన్.

939

క. పటుతరవాద్యస్వనములు

ఘటియిల్లఁగ రాగతాళగతు లెసఁగంగా
నటనములు సేయుచుండఁగ
నట కనిలుఁడు వచ్చి వారి నరుదుగఁ జూచెన్.

93౭

గీ. చూచి తమకంబుఁ జెంది, యో సుదతులార !

కడఁక మీరెల్ల నాప్రియకాంత లగుఁడు
సంతతామోదకరమైన జన్మనంబు
నమరభావచిరాయువు లమరు మీఁకు.

93౭

సీ. అనిన నవ్వచు వార లాసమీరునిఁ జూచి

సకలభూతములందు సంచరించు
దేవతామూర్తిని నీ వెఱుంగనియ్యి
ధర్మముల్ గలుగునే తగనిమాట
లిటు పల్లఁజెల్లునే యేము మాతండ్రిని
సరకుసేయక కులాచారసరణిఁ

దప్పి నిన్ను వంపఁ దగునె మాజనకుండె

మాకు దైవము గాన మమ్ము నెలమి

తండ్రి యెవ్వని కిచ్చు నాతండు మాకుఁ

బతి యుచుచు నందఁ జొకసారె పలుక విచుచుఁ

గనలి పవమానుఁ డతిబలగాత్రములను

జొచ్చి భంజించి సరగ గుఱ్ఱుల నొనర్చె.

93౮

గీ. అంత నక్తన్య లిల్లకు నరిగి సిగ్గు

వడుచు లోచనముల బాష్పవారి దొరుగఁ

దద్ద గుందుచునుండ నాత్మజలఁ జూచి
హృదయ మడలంగ కుశనాథుఁ డిట్టులనియె.

గీ. 3

ఆ. వె తనయలార! మీకతన మత్తులం బొప్పె
నేను సేయు సుకృత మిటు ఫలించె
చింత దొలఁగె ముదము చేరె మీసుగుణంబు
లార్యచుతము లగుచు నతిశయిల్లె,

గీ. 4

క. కరువలి మిము నందఱఁ గని
వరియింపుఁడటన్న నతని వారింపుచు వే
గిరపడకుండిన మీక్షమ
పరఁగన్ వినుతింప వశమె బ్రహ్మకునై నన్.

గీ. 5

సీ. ఊమ యలంకారంబు ఊమయ ధర్మంబును
ఊమయ మోక్షంబును ఊమ యశంబు
ఊమ సద్గుణంబును ఊమయ యజ్ఞంబును
ఊమయ డానంబును ఊమయ తపము
ఊమయంద వసియించు సకలజగంబులు
గాన ఊమావతులై న మీకు

ఊమ నన్యకన్యలు సరిగారటంచును
వేమఱు మన్నించి వీడుకొల్పి

రహి సమాత్యులతోడ మంత్రం బొనర్చి

దేశకాలపాత్రంబుల తెఱఁగు లెఱిగి

నాతన్మాజలఁ దగువరునకు నొసంగ

వలయు ననుచును మోడియుఁ బలికె ట్లు.

గీ. 6

శ. మదియను మునివరునకు సో

మదయను గంధర్వి చారుమతి పరిచర్యన్

ముద మొసరిచి తత్తృప్త బ్ర

హృదయఁడను వాని బ్రహ్మ సమానసపు తున్.

గీ. 7

గీ. బ్రహ్మ దత్తుండు కాంపిల్యపట్టణమున
కరిగి జను లెల్ల దను మెచ్చ నవని నేలు
చుండఁ గావున నమృహీమండలేశు
నకు నొగుంగెద నూర్పుర నాడుహితల

గీరర

సీ. అని పల్లి బ్రహ్మదత్తుని వేగ రప్పించి
మన్నించి భానుసమప్రతాపుఁ
డగు కుశనాభుండు సగురీతి నూర్పుర
కన్యల నొసఁగినఁ గ్రమముతోడ
నతఁడు వారికరగ్రహణము సేయంగన
క్రాంతుని కేల్తోచినంతలోన
న పృథంతుకలు కుబ్జాకృతిహీనలై
యలరుచుండిరి సుందరాంగు లగుచు

నాత్మజలఁ జూచి జనకుండు హర్షమొందె
తండ్రి నొగిటఁ జేరి రత్ననయ లెలమి
నల్లునిం గూఁతుల నరేంద్రుఁ డాదరించి
పంపఁగా వార లరిగిరి ప్రమద మెసఁగ

గీరగి

వ. అనంతరంబ.

గీరఁ

క. తనయప్రీతిం బద్ధజ
తనయుండగు కుశుండు తనదుతనయునకుఁ దగన్
దనయుండు గలుగకయుండిన
మనుమండు గలుగంగఁ దాను మఘ మొనరించె.

గీరఁ

క. ఒనరిచి కుశనాభుం గనుఁ

గొని తనయుండ గాధియనెడు కొమరుండు నీకుఁ
జనియించు సతనివలనఁ

భూవంశ మొందెద వట్లంచుఁ గాతుక మొప్పు

గీరఁ

గీ. ఆ కుశుడు పంకజాసనలోకమునకు
నరిగెఁ బిమ్మటఁ గొన్నివాసరము లరుగ
నొసరఁ గుశనాభునకు గాఢిజనవరుండు
పుట్టె నారాజమణి కేచు బుట్టినాడ.

గీర

క. నాకగ్రభగిని సత్యవ
తీకన్యక రుచికుసతి పతి మృతుఁడైనన్
శోకింప కతనివెంబడి
నాకమునకు నొడలితోడ నరుడుగ నరిగెన్.

గీగిం

గీ. అరిగి సుకృతవశంబున ననఘచరిత
సత్యమయి సత్యవతి హిమాచలమునందు
కౌశికీనామధేయంబు గనిన దివ్య
నది యగుఁచుఁ బుట్టె జగము లానందమొంద.

గీగిం

క. భగినీస్నేహమునఁ దదా
పగచెంత వసెంతు నేఁ దపముసేయుచు నో
జగదవ ! సిద్ధాశ్రమ మది
దగ నీకతన్ మనోరథం బటఁ గంటిన్.

గీగిం

క. శ్రీకరమగు కుశకులమునఁ
బ్రాకటముగ నుద్భవించి ప్రబలితిఁగానన్
నాకుం గౌశికనామము
లోకములో వినుతికెక్కె లోకస్తుత్యా !

గీగిం

క. నీ వఱుగు దేశవిధమును
మావంశసమాగతక్రమము చెలిపితి రా
జీవదశేక్షణ! యీవన
మావృతరక్షఃసమూహమై యిపు డుండెన్.

గీగిం

ఉ. శీతమరీచి మింటఁ గడుచిత్రముగా నుదయించి దిక్పయం
బాతతచంద్రికావిశ్లేషమై దనరారంగఁజేసి చేతన.

ప్రాతము లుల్లసిల్లగ నవారణలీల వెలుంగఁ జూచితే

యీతటి సర్ధరాత్రమగు నీవును దమ్ముడు నిద్రఁబొం డిక్క. గిగిగి

వ. అని పలికి మిన్నకుండిన మునులు సంతోషించి, విడిచితుల్యుండగు
కాశికుం బూజించి, తద్వంశసంభవమహిమతుల వినుతించి, తదగ్రజ
యగు కాశికిపావనచరిత్రంబు గణులించిన సంతృప్తాంతరంగుండై
విశ్వామిత్రుండు నిద్రించె, రామలక్ష్మణు లాశ్చర్యమానమై గాధి
నందనుం గొనియాడి శయనించి, రంతఁ గొంతసేపున కమ్మునివరుండు
మేల్చి యుదితసూర్యుండునుంబోలె వెలుంగుచుఁ బ్రభాత సమయం
బున రామలక్ష్మణుల నుచితవాక్యంబుల మేలుకనిపి, వారలుందానును
దాత్యాలికాన్యస్థానకృత్యంబుల నిర్వర్తించి, పయనంబై గదలి, శోణ
నదిం దాటి, యామద్వయంబునకు దూరమార్గంబరిగిన ముందట
శీతలప్రవాహశీకరయుక్తంబును, కమలకైరవకల్పారాదిసుగంధ బంధు
రంబును మందగమనంబును మనోహరంబును నగు మలయమారుతం
బభిముఖంబై శరీరంబులకు సోకిన నందఱు నానందితహృదయా
రవిండులై యున్నయెడ.

గిగిఁ

క. సరవరసూనులు గాంచిరి

సరసిజకువలయపరాగసముదయసంగ

గురుతరనిస్వనభృంగ

తరలతరంగ లసత్పతంగ గంగ.

గిగిఁ

సీ. కని రామచంద్రుండు కాశికుం గనుఁగొని

మునివర! గంగపావనచరిత్రము

విన వేకుకయ్యెడు విబుధలోకాపగ

త్రిభువనంబులకు నేరీతి వచ్చె?

నిమ్మహావాహిని పిమ్మట నద్భుత

గతిసాగరముతోడఁ గలసె నెట్లు ?

విశేదంబుగా నాకు వినుతింపవలయు నిం

వరతపోధననిధివి సర్వజ్ఞమతివి
వత్సలత మమ్ముఁ బ్రోచుదేవతపు నీవు
గాన నిస్వేడితిని బుణ్యకథవచింప
ననిన రాముని కనియె నయ్యతివసుండు.

గీ. ౧౨

౧౧. గంగాపావనచరితము

రంగుగ నెఱిగింతు నీకు రఘువర్య! రణా
భంగపరాక్రమ ! దీని వి
సంగలమనుజాలియఘము నాశమనొందున్.

గీ. ౧౩

వ. అని పలికి, సమాహితచిత్తుండైనై వినుమని మునిపతియిట్లనియె. గీ. ౧౦

గీ. మేరుపుత్రికయైన మనోరమకును
తుహినభూధరవరుసకుఁ దొలుత ఘటనఁ
జేసి, యాదంపతులకు సృజించె సుతుల
గంగ యుమ యన నిద్దఱఁ గమలజంఘ.

గీ. ౧౧

నీ. హిమవన్నగాధీశుఁ డేపారు ముదమునఁ

దనతనూభవలను మనుపుచుండ

నాతని చెంగటి కరుదెంచి వేల్పులు

నీ యగ్రసుత గంగ నేడు మాకు

నీయంగఁ దగు లోక హితముకై యనివేడ

గంగను సురల కొసంగ నదియు

దేవాల్మోహ సమరావతి కేతెంచె

దరువాత నయ్యుమ హరునిఁగూర్చి

భూరితప మాచరింప నా భూధరేంద్రుఁ

డయ్యుమాకన్యభావంబు నాత్మ నెఱిగి

నిఖిలలోకేశ్వరుండగు నీలకంఠ

నకు నొసంగెను జగము లానంద మొంద.

క. గంగామలకథలు వినం

గంగామలకుందతారకానిభయశ మ

బృంగడ్జనులకు సప్త తు

రంగోజ్వల దివ్యధామ ! రాఘవరామా !

గీ. 3

వ. జనవరా! తరువాతి వృత్తాంతంబు చెప్పెద వినుము. పరిణయానంతరమునఁ బార్వతీపరమేశ్వరు లొక్కసమయంబున మదనశరదభిత హృద యారవిందులై, యనేకదివ్యవర్ష సహస్రంబులుసురతాసక్తులై యుండిన వారిశరీరంబుల వెడలు తేజంబులవలన లోకంబుల కుపద్రవంబు వాటిల్లునని బ్రహ్మాదిదేవత లస్తుహదేవుపాలికి వచ్చి సాష్టాంగదండప్రణామంబు లొచరించి, నిగమవచనంబుల వినుతించి, సురతంబుచాలించి తపంబుసేయుండని ప్రార్థించిన భవుండు కరుణించి, సురతంబుచాలించి, తనతేజంబు నమరుల వహింపుండని పల్కి, శేతఃపతనంబు చేసిన దానిం దేవతలయచుమతంబున భూమియుఁ బావకుండును బవమానుండునుం దాల్చినంత భవానియుఁ దనసంతానప్రయత్నంబున కంత రాయంబు గావించి రని యమరుల ననపత్యులుగా శపించి సకల మానవుల కనుభవపత్ని వగుమని భూదేవికి శాపంబొసంగిన సిగ్గువడి యింద్రాదిదేవతలు నిజనివాసంబులకుం జనిరంత భాలలోచనంబును, హిమవన్నగోత్తరశృంగంబునందు నియతుండై తపంబుసేయుచుండె, నటఁగొంతకాలంబునకు వేల్పులు మునిగణసమేతులై విరిచికడకుం జనుదెంచి, సేనాపతిని సృజింపుమని ప్రార్థించిన నతం డగ్నిదేవు నారాధించుం డనుటయు, నమరు లట్లు గావించిన పావకుండును దనశరీరంబున వెలుంగునయ్యుమాతేజంబు గంగయందు విడుచుటయు, గంగయు నాతేజంబుదాల్చి గర్భిణియై గర్భంబు దుర్భరంబై స సగ్నిదేవుననుమతి హిమవంతంబున నొక్కచోట శరవణంబున నిడిన నందువలనఁ గుమారుండు జన్మించె, సచ్చటికిఁ గృత్రికలువచ్చి యక్కు మారునిచేత స్తన్యపానంబుచేయించి రతండు దేవసేనాగ్రేస

రుండై పార్వతీనందనుండును, గాంగేయుండును, పావకాత్మజుండును
శరజన్ముండును, సేనానియు, కార్తికేయుండును ననునామధేయంబు
లఁ బ్రసిద్ధుండయ్యె ననిచెప్పి యిట్లనియె.

గీ.౬౪

క. ధరలోనఁ గార్తికేయుని

చరితము వినునట్టి విబుధజను లుల్లమునక

దిరమునఁ గోరిన కోర్పులు

కర మొందుచుఁ దుదిని ముక్తిఁ గాంతురు వత్సా.

గీ.౬౫

వ. మఱియు గంగావృత్తాంతంబు చెప్పెదవిను, మిత్వాకువంశసంభవుండ
గు సగరుం డశ్వమేధయాగదీక్షితుండై హయంబు విడిచిన నయ్యశ్వం
బునాఖండలుండు రాక్షసాకారుండై యపహరించిన, సగరతనయు లఱు
వది వేవురు తండ్రియానతి నశ్వాన్వేషణంబు సేయంబూని యెందునుం
గానక, రసాతలపర్యంతంబు భూతలంబు ద్రవ్వె యచ్చట నిమిలితన
యనందై, తపోనిష్ఠాగరిష్ఠుండై యున్న కపిలుసమీపంబున నయ్యశ్వం
బుఁగాంచి, యమ్మహాత్ము నశ్వచోరుంఁగాఁ దలంచి, భర్జించి యతనికో
పాగ్నివలన భస్మీభూతులై, రంత సగరుండు దనపౌత్రుండగు నంశుమం
తు నశ్వంబు వెదకం బనిచిన పతండు పితృవర్గంబుజనిన మార్గంబున పా
తాళలోకంబున కరిగి'యచట పితృభ స్మరాసులంగని శోకించి, యచ్చో
ట్లనున్న హ మరత్నంబుంగొనివచ్చి, సగరున కొసంగిన నతండు యా
గంబుసంపూర్ణంబుగావించె, నటఁగొంత కాలుంబరిగిననంశుమంతుని పౌ
త్రుండగు భగీరథుండు తనప్రపితామహులకు నాకలోకనివాసంబు
గోరి, గోకర్ణక్షేత్రంబున విరించి నుద్దేశించి బహుసహస్రాబ్దంబులు
నియతాహారుండును సూర్యబాహుండునునై పంచాగ్నిమధ్యంబున
నుండి యుగ్రతపంబు గావించిన తపఃప్రీతుడై కమలజండు వరం
బువేడుమనిన నారాజేంద్రుండు పితృభ స్మరాసులమీఁద గగనగం
గం బ్రవహింపఁజేయుమనిన నట్లకాక మని గంగాపాతుంబునకు భూత
లంబు సహింపఁజాలదు కావున గంగాభరణంబునకు భుజంగభరణం

బ్రాహ్మిండునుచెప్పి బ్రహ్మయంతర్హితుండగుటయు నానృపాలుండు
 చంద్రశేఖరుంగూర్చి తపంబొనర్చిన నతనితపంబునకుమెచ్చి, యీ
 శానుండు ప్రసన్నుండై వియన్నదిం దాల్తునని వరంబిచ్చె, సంతగం
 గయు నాకాశంబుననుండి శివునిజటాజూటాబునందుఁబడి, బలిసద
 నంబున కేతేర సంభ్రమించిన శంకరుండు కుపితుండై యమరనదింగ
 దలకుండ జటానివహంబున బుధించె. మరల నమ్మేదినిశ్వరండు గంగా
 ధరుంగూర్చి తపంబుఁజేసిన గిరీశుండు కరుణించి బిందుసరోవరంబున
 విష్ణుపాదోద్భవను విడిచె, నందువలననేమప్రహహంబులు పుట్టె, నం
 దుసప్తమవాహిని భగీరథువెచుక వచ్చుచు జహ్ను యజ్ఞాయతనంబు
 ముంచిన జహ్నుండు కోపవహ్నిసమేతుండై గంగాప్రవాహంబు
 కడుపునొండ్రదావి, సురమునీంద్రప్రార్థితుండై కర్ణరంధ్రంబులవలన
 నన్యుహానదిని మరలనెడలించె, సక్తతంబున గంగ జాహ్నువి యనంబ
 రఁగె, తదనంతరంబ యవాహిని సాగరమార్గంబున నాగలోకంబున
 కేఁగి సగరసుతభ స్తరాసులపయి బ్రవహించిన సాగరులు స్వర్గవి
 నాసులై, రంతఁ బితామహుండును జరుడెంచి ప్రపితామహులనాక
 నివాసులంజేసిన భగీరథునిచర్త్రంబు వినుతించి, తనలోకంబునకరిగిన
 నవ్విశ్వంభరానా మకుండు పితృవర్గంబునకు గంగోదకంబుల ధర్మోద
 కదానంబులుచేసి ప్రీతుండై తనపురంబునకునేగి ధర్మమార్గంబునఁ
 బ్రజాపాలనంబుసేయుచు బహుకాలంబు రాజ్యసుఖంబు లనుభవించి
 త్రిదివంబునకరిగె, భగీరథసమానీతయగుటఁజేసి గంగభాగీరథియనంబ
 రఁగెననిచెప్పి, రామభద్ర ! గంగావతరణక్రమంబును వినిపించితి,
 నీకు భద్రప్రాప్తియగు, నీగంగాప్రభావంబు వినినమానవులకు దురి
 తంబులుదొలంగ. మనోరథంబులు సిద్ధించు ననిపల్చిన.

గీ॥

సీ. రంగు మీఱువియత్తరంగిణీ కథముని

పుంగవుచే వినుటం గరంబు

పొంగుచుండెడు సంతరంగంబులో నుండ

రాంగుండు సంగరాభంగవీరుడు

డింగితజ్ఞుఁడు రాముఁ డంగజాతహ రాంఁఘ్రి

సంగమానసుని బతంగతేజు

మంగళాచారు విహంగమరాజతు

రంగసన్నిభుఁ శాశికుం గనుఁగొని

గీ. గంగసత్కథ నీవు చెప్పుంగ వింటి

కొంగున ముడుచు బంగారుభంగి నొప్పు

తుంగసుకృతంబు కాంక్ష దీరంగఁ గలిగె

సంగతానంద ! నిన్ను మెచ్చంగ వశమె ?

గీ. ౭

చ. అన విని సంతసించుచుఁ గుశాన్వయుఁ డజ్జఃపాలనందనం

గనుఁగొని పల్కె బాహుబలఖండితదానవవీర రాఘవా!

వనజహితుఁడు గ్రుంకెఁ గనవచ్చెఁ దమిస్రము దిక్కులందు నిం

క ననుజుఁ డీత్రుచున్ సుఖముగా శయనింపుఁడునాదుసన్నిధిన్. గీ. ౮

క. అని వల్క రామలక్ష్మణు

లనురాగముతోడ మునిజనాఘ్యసమీకం

బునఁ దృణవిరచితశయ్యల

ననువుగ నిద్రింపఁగా నిశాంతం బగుచున్

గీ. ౯

గీ అపుడు పోలోమి తనవట్టి యాడుకొనఁగఁ

దలఁచి తత్తల్పమున కూర్ధ్వతలమునండు

ప్రవేగఁటిస బలుమగతాలబంతి

విధము దోఁపంగ దివి దోఁచె వేఁగుజుక్క.

గీ. ౧౦

గీ. జక్కవలెవిందు పొడము ప్రాగ్దిక్కునందు

మ్రొక్కుఁడని తెల్పుచుండె నాఁ గుక్కుటములు

తెక్క లల్లార్చి కంఠముల్ నిక్కఁజేసి

కుక్కురో కో యటంచును గూయ సాఁగె.

గీ. ౧౧

వ. ఆసమయంబున రామలక్ష్మణులు ఘోరార్థదయావసరం

CC-0. Jangamwadi Math Collection, Varanasi. An eGangotri Initiative

బునం బ్రాతరాహ్నికకృత్యంబుల నిర్వర్తించి సకలమునిజనంబులకు

నమస్కరించి, కాశికసమేతులై యచ్చోటు నిర్గమించి, పరిపూరిత
భక్తమనోరథయగు భాగీరథి నుత్తరించి, యవ్వలితీరంబునఁ బ్రవే
శించి, యాసమీపంబునందు కఠితురగాందోళికాదివిరాజితంబును,
ధనధాన్యసంపన్నంబును, నిరంతరజనసంకులంబును, మణిగణఖచిత
గోపురంబును, నగు విశాలాపురంబుం గాంచి, తద్విలాసంబునకు
హర్షించి, విశ్వామిత్రుంజూచి, యిన్నగరం బెవ్వరి దెఱింగింపుం
డనిన, రామచంద్రునకుఁ గాశికం దిట్లనియె.

గీ ౨౨

సీ. విను రామ ! తొల్లింటి వృత్తాంత మంతయు

వినిపింతు నెమ్మది వేడు కలర

బలవంతులగు నిర్జరులు దితి నందనుల్

దమలోన నమృతంబు ద్రావఁ గోరి

వరమందరాద్రీఁ గవ్వంబుఁ గావించియు

నరగేంద్రుఁ ద్రాడుగా గిరికిఁ బన్ని

క్షీరసాగరము దుర్వారులై దరువంగ

నభిఘోషములు బ్రహ్మాండ మెల్ల

గీ. నిండె; సంతట దుగ్ధవార్షిధిని దివ్య

తనుఁడు దివ్యకమండలుధారి యగుచుఁ

బుట్టె ధన్వంతరి యనంగఁ బురుషవరుఁడు

దిశలఁ దనమేనికాంతులు దీటుకొనఁగ.

గీ ౨౩

వ. మఱియును.

గీ ౨౪

క. అచ్చుగ నమరులు దనుజులు

మచ్చిక లొదవంగ కడలి మథియింపంగా

నచ్చర లఱువదికోటులు

చెచ్చర జనియించి రందు సితకమలాక్షా !

గీ ౨౫

వ. మఱియు నప్పలవెల్లియందు 'వారుణి' యను సురయును, 'ఉచ్చై

శ్చివో' యను హయంబును, 'విరావతం' యను గజంబును, 'కమలాదేవి

యు, కౌస్తుభరత్నంబును, కల్పవృక్షంబు నాదిగా ననేకంబు బుద్ధి
 వించినవెనుక నమృతం బాదవిన నయ్యమృతంబునకై దేవదానవులు
 కలహించుచుండ నాసమయంబున విష్ణుండు జగన్మోహినియై, తన
 మాయాప్రభావంబున దైత్యసమూహంబు మోహితంబు గావించి,
 యమృతం బపహరించె; నది కారణంబుగా సురాసురుల కధికసంగ్రా
 మంబు వర్తించె. నందు నసురుల వధించి విజయంబుచేకొని, సురస
 హితుండై యింద్రుండు సురలోకంబున కరిగి లోకత్రయం బేలుచు
 సుఖంబుండె; ననంతరంబు.

గీ ౭౬

క. అమృతనిమిత్తంబున న

య్యమరులకును రక్కసులకు నధికము గాఁగఁ

నమరం బగుటయు దానఁ

విమతులచే నుతులు దెగుట విని దితి మదిలోఁ.

గీ ౭౭

సీ. తద్దయు శోకించి తనవిభుఁ గశ్యప

మునివరుఁ గనుఁగొని వినతిఁజేసి

యగఘాత్మ ! సురలు మదాత్మజాతుల నెల్లఁ

దునుమాడి రాజిలో దోర్బలమున

నస్తుతనై యాత్మలో నలమట నందుచు

నుంటిఁ గావున నాకు నురుబలుండు

పురుషాతహరుఁడగు పుత్రుండు గలుగంగఁ

గరుణింపవలయు శీఘ్రమున దేవ !

గీ. యనుడుఁ దనసతి దితిఁ గాంచి మునివరుండు

భూరికారుణ్యపీయూషపూరితాత్మఁ

డగుచుఁ గోమలి నీవు నన్నడిగి నట్ల

సేమ మొనరింతు నెమ్మదిఁ జింత విడువు.

గీ ౭౮

క. తరుణీ వేవత్సరములు

నిరుపమశౌర్యమునఁ దపము నీ వొనరింపఁ

గురుతరబలుఁడు పురందర

హరుఁడగు తనయుండు నీకు నరుచుగఁ బుట్టుక.

గీ ౭౯

క. అని యంగమార్జనముఁ గై

కొనఁజేసి మునీంద్రుఁ డేగె గురుతరతప మే

పునఁ జేయఁగఁ గళ్యపుఁ డిటు

చన దితి కడునిష్ఠఁ దపము సలువఁగఁ దొడఁగెన్.

గీ ౮౦

గీ. దితి తపము సేయుచుండుటఁ దెలిసి యాత్మ

నడలి సురలోక నాయకుం డరుగుచెంచి

ఫలజలాదు లొసంగుచుఁ బరమభక్తి

సవతితల్లికి శుశ్రూష సలుపుచుండె.

గీ ౮౧

వ. ఇట్లు సంక్రందనండు సన్నిధికి సవినయంబుగా సపర్య లాచరించు

చుండఁ బదివత్సరంబులు గొఱంతగా సహస్రవర్షంబులు నిండుటయు,

నొక్కనాఁ డపరాష్ట్రసమయంబున శిరోభాగంబు చరణప్రదేశంబుగా

విస్త్రుతకేశపాశయై దితి నిద్రించుచుండిన,

గీ ౮౨

గీ. అశుచియైయుండె దితి యిది యవసరంబ

టంచు దితి బాజ్జలోఁ బ్రవేశించి యాత్మ

కరకలితవజ్రధారఁ దద్గృహ మేను

ఖండములు గాఁగఁ గోసె నాఖండలుండు.

గీ ౮౩

గీ. కోయునెడ బాధ కోర్వక కుక్షి నున్న

శిశువు రోదించుగా సునాశీరుఁ డుల్ల

మలర'మారుద' 'మారుద'యంచుఁ గోయ

మిట్టిపడి లేచి యా సాధ్య యిట్టు లనియె.

గీ ౮౪

క. తెగటార్పకు దెగటార్పకు

తగ వెడలు మటన్న దేవతానాయకుఁ డొ

ప్పుగ వెడలి వినయమొప్పుగ

నగపడి కలగించి యిట్టు లనియెన్ భక్తి.

గీ ౮౫

శా. తల్లీ! నీ వశుఁజిత్వ మొప్పు గడు నిద్రం జెందియుండంగ నే
నుల్లంబం దిది వేళయంచు దళనోద్యోగంబు గావించితిన్,
తల్లాక్యం బొనరింపకున్న సుతు డుద్యల్లీల నీకబ్బువాఁ
డల్లాసంబున నన్నుఁ ద్రుంచు ననిలో నుగ్రక్రియారంభుఁడై. గీ॥౬

క. నీ వెఱుఁగవె యా చందము

దేవీ నీసుతుఁడు నన్నుఁ దెగటార్పంగా

భావుకమె నీకు మదిలో

భావింపుము నేను నీదుపట్టిని గానే.

గీ॥౭

ఆ. వె. కాన నీవు నన్ను గరుణఁ బ్రోవు మటంచు

వేల్పుతేఁడు తన్ను వేఁడుచుండ

నమరవరుఁ డసాధ్యుఁడని దితి శపియింప

లేక మిగుల నుమ్మలించి పలికె.

గీ॥౮

క. తనయుండ వినుము నాచే

సిన దుష్కృత మిట్టి కీడుచేసెను నీ వే

మొనరించెడు నీపైఁ గిని

యను నినుఁ బ్రార్థింతు నాస్పృహను గూర్పు మిఁకన్.

గీ॥౯

సీ. సుత ! భవత్కులిశఖండితగర్భనస్త్రఖం

డంబులు సతమారుతంబు లగుచు

గగనవాతస్కంధగాములు గానిమ్ము

మఱియును విను మాద్యమారుతంబు

నలువలోకమున రెండవమారుతము సురా

ధీశలోకమునఁ దృతీయమారు

తము గగనంబునం దక్కిన నలుమారు

తమాలు నల్దిక్కుల నమరమూర్తు

లగుచు నీయాజ్ఞ మెలఁగని మృనఘ సీవు

కినుక మారుద మారుద నునుట మాయ

తాహ్వయంబులఁ దనరని మృగిన వినుచు

నిండ్రుఁ డాదైత్యమాతతో నిట్లు లనియె.

గీ०

వ. దేవీ సీమనోరథంబు సిద్ధించు, నీకొమరులు సప్తమారుతంబులై దేవ
మూర్తులై సకలలోకంబులయందు సుఖంబునం బ్రవర్తించుచుండురు
సంతోషింపు మని పలికి, యప్పకళాసనుండు నాకంబున కరిగె,
నిట్లు పుత్రతాళంజేసి తిహానియతయైన దితికి శతమఖుండు పరిచర్య
నొనర్చుచుండిన దేశం బిదియని చెప్పి కౌశికుం డిట్లనియె. గీ०

క. జనవల్లభ ! యిత్యాకుని

తనయుండు విశాలుఁ డనఁగఁదగు రా జేలుక

ఘనమగు నీపట్టణ మా

తనిచేర విశాల యనఁగఁ దగు నిష్పరియుక.

గీ० ౨

గీ. ఆవిశాలు విశాలాస్వయంబునండు

‘సుమతి’యను రాజు జన్మించి సొంపు మిగుల

నీవిశాలాపురం బిప్పు డేలుచుండె

జనపతులు సంతతముఁ దన్ను సన్నుతింప.

గీ० ౩

ఉ. చాపకళాధురీణ నవసారసలోచన రామ ! యీవిశా

లాపురి నేటిరాత్రి మది లాలస మానఁగఁ బవ్వళించుచున్

తేపు విదేహకుం జని విరించినమున్ జనకక్షీతీశ్వరున్

బాపవిహీనుఁ జూత మని పల్కుచుఁ గౌశికుఁ డున్న యత్తటిన్.

ఆ. వె. మునివరేణ్యరాక వినుచు నాసుమతియు

కరము భక్తి నెదురుగాఁగ నేగి

మ్రొక్కి యర్ఘ్యపాద్యము లొసంగి మన్నించి

కుశల మడిగి కరుణఁ గొరి మ్రొల.

గీ० ౪

వ. ఉన్న సమయంబున నమ్మునివరుం డజ్జనవరున క్లిట్లనియె.

గీ० ౫

క. సుమతిగలవాడ వగుటను

సుమతి యనెడు పెరు నీకు శోభిలుచుండెన్

సుమతిజనవినుతకీర్తి వ

సుమతిన్ నినుఁబోలు నట్టి సుగుణులు గలరే.

గీ॥ 2

చ. అని వినయంబునం బలికి, యాతనితమ్ముని రాజు వేష్ట దీ
వనలిడి రామలక్ష్మణుల వార్తలు దెల్పఁగ నన్నరేంద్రుఁడున్
మనమునఁ బొంగి రాఘవుల మన్ననఁజేయఁగ సత్వరంబుగాఁ
జని, తగ విశ్రమించి రట సయమియున్ సరనాథసూనులున్

క. ఆరాతిరి చన మఱునాఁ

డా రాఘవు లమ్ముసింద్రుఁ డాత్మల ముద మే

పారఁగఁ బ్రభాతకృత్యము

లాహుధి నొనర్చి మిథిల కరిగిరి సరగన్.

గీ॥ ౪

వ. అప్పు డప్పురోపకంఠంబున నొప్పుచున్న యొక్కయారామంబుఁ గని
యారామచంద్రుండు గౌళికముసింద్రుం గాంచి, మునివరా ! జనర
హితంబయ్యు నతిరమణీయంబగు నీయాశ్రమం బెవ్వరి దెఱింగింపవే
యని యడిగిన విశ్వామిత్రుం డిట్లనియె.

౬౦౦

ఉ. భూతలనాథ ! రామ ! విను పుణ్యచరిత్రుఁడు భూరితేజఁ డా
గౌతముఁడన్ తపోధనుఁడు కాంత యహల్యయుఁ దానుఁ గూడి, ము
న్నాతతనిష్ఠ సన్మునిజనాభులు మెచ్చ ననేకవర్షముల్
ప్రేతిఁ దపంబు సేయుచును బెంపువహించుచు నుండ నొక్కఁడన్.

గీ. అదను వేచి సురేంద్రుఁ డహల్యఁ గవచు

నాత్మఁ దలఁచుచు మదనశరాళిదళిత

హృదయుఁ డగుచును గౌతమాకృతి వహించి

పల్ల శాలఁ బ్రవేశించి పడతిఁ జూచి.

౬౦౧

క. కలకల్ప నవ్వుచు నీతోఁ

గలియఁగ నేతెంచినాఁడఁ గామిని యనినన్

కలవాణి యతనిఁ గనుఁగొని

బలభేదనుఁ జని యెత్తంగి పలికి బ్రేమున్.

౬౦౩

- ఆ. వె. అమరవిభుడ వాడు వసఘాత్మ నిక్కంబు
దెలుపు నా కటంచుఁ జెలువ పలుక
నమరవిభుడఁ గానె యతివ నీ కివ్వడు
దాఁప నేల యని యతుడుఁ బలికె. ౬౦౪
- వ. అని పరస్పరంబును మనోరథంబులు తేటపడం జెప్పుకొనుచున్న
యెడ నమరవల్లభుం డహల్య కిట్లనియె. ౬౦౫
- క. శాత్రోదరి ! నీకొఱకై
గౌతమవేషంబు పూని కదిసితి నాకున్
జేత్రోమోదం బూదవఁగ
నీసతి రతికేలిఁ దేల్పు మిందునిభాస్యా ! ౬౦౬
- స. గద్దరి మదనుం డిటు మన
కిద్దఱకుం ఘటనచేసె నిఁక నీమదిలో
తద్దయుఁ గూరిమి పెనఁగొన
ముద్దియ్యనె నాకుఁ దబిసి ముద్దియ వేగన్. ౬౦౭
- సీ. కంజాక్షి ! నీచమ్ముగవ నంటఁ జాలని
కరముల కేమి సౌఖ్యంబు గల్గు
చంద్రాస్య ! నీమేనిసౌరు గాంచనియట్టి
కన్నుల కేమి సౌఖ్యంబు గల్గు
పల్లవపాణి ! నీ పల్కులు వినని క
ర్ణంబుల కేమి సౌఖ్యంబు గల్గు
కలకంఠి ! నీతోడఁ గలిసి యుండనిశరీ
రంబున కేమి సౌఖ్యంబు గల్గు
- గీ. నాతి ! నీకూర్చి నాకు నీనాటి కబ్బె
బడఁతి ! నేఁడు త్రిలోకాధిపత్య మబ్బు
నాటికంటెను మిగుల నానంద మయ్యె
నలఁతి ! నాభిగృహమి వర్ణింపఁ దరమె. ౬౦౮

గీ. తరుణి నామాట లెల్ల చిత్తమునఁ బూని
నమ్మెదో నమ్మవో సంశయమ్ము గాని
నిన్ను శచికంటె నధికగా నెన్నుచునుఁ
దెలుపనేటికి నామది దేవుఁ డెఱుంగు.

౬౦౯

క. ఎవ్వరు గనకుండఁగ నిటు
పువ్వారుంబోడి మనకుఁ బొందు ఘట్టిలెన్
పువ్వలకోకివజీరుని
చివ్వరు నీమెచ్చుఁ గొందు శీతాంశుముఖి !

౬౧౦

గీ. సకలశాస్త్రార్థవిజ్ఞానచతురుఁ డనుచు
వట్టిచూటలు జగతిలోఁ బుట్టెఁ గాని
స్నానసంధ్యాద్యనుష్ఠాన సరణి యట్ల
కామశాస్త్రార్థ మెఱుంగునే శాతముండు.

౬౧౧

గీ. శాతముచకును నీకు సాఘటన మగుట
వనిత ! నీప్రాయ మిన్నాళ్లు వ్యర్థమయ్యె;
నడవిఁ గాచిన చంద్రికయట్ల ధరణిఁ
బాడు గృహమున నున్న దీపంబువోలె.

౬౧౨

గీ. జగతిలోపల నెంత యసాధ్యమైన
తపముచేతను సాధింపఁ దగురు; గాన
భామ ! నీ వొనరించు తపంబువలన
నిండ్ర భోగంబు సమకూరె నింత నిజము.

౬౧౩

క. చిలుకల కొలికీ ! మరువిరి
ములుకులగతి నీ కటాక్షములు నాయెదపైఁ
బలుమఱు నాటిన తాళం
గలనా ? నను నేలు సురతకలనాసక్తిన్.

౬౧౪

మ. లలనా ! నీపయిఁ గూర్చిపెంపున మహోల్లాసంబు దీపింపమున్

గలనా నన్నును గూడి విడిచి మనిగో నాశ్రితులనట్లైన ను

- త్పలవత్రాక్షి ! మదంబకంబులను రెప్పల్ మూయ వేనాడు; మా
యలవైవంబు గృహవిహీనుడయి నన్నస్వప్నుని జేయుటన్. ౬౧౧
- వ. అనుచు నేకాంతంబుగా శచీకాంతుండు కంతుశరకంపితస్వాంతుడై,
తనయభిప్రాయంబంతయు నెఱింగించి వేడిన, మునికాంతయగు నహ
ల్య నిరంతరసంతోష భరితాంతఃకరణయై, యామతై న వింత నొం
దక మంతనంబున నతని కిట్లనియె. ౬౧౬
- గీ. అమరవల్లభ ! విను త్రిలోకాధిపతివి
సీకృపావీక్షణమునకు నేడు తగిన
దాననైతిని; నేజేయు తపము పండె;
నామకోరిక కొనసాగె నాకనిలయ ! ౬౧౭
- క. వనితలు ననుఁ గనుచు మహా
మునిమగువా ! యుచుచుఁ బిల్వ మోదము గైకొం
దును; శ్రీమంతుని కలికీ !
యచుట్టులు దోచు నప్పదార్థమువలనన్. ౬౧౮
- క. ఆ యర్థము నిక్కముగా
నామెక వర్తించె నిపు ఁ నాకేశ ! త్రిలో
కాయతమానితరాజ్య
శ్రీయుక్తుడవైన నీకుఁ జెల్లినై యుంటన్. ౬౧౯
- క. నారూపము నాజవ్వన
మారయ మునివత్సినగుట యర్హమె చెపుమా
సీరజగర్భుని ప్రాంతలు
ధారుణిలో నేర్పకైన దప్పనె యకటా ! ౬౨౦
- గీ. పదము లొత్తుదుఁ దనయొద్దఁ బవ్వళింపఁ
బర్వ విధి, నేడు వ్రతమని పలుకుఁ గాని
మానివరుఁ డొక్క రేయైనఁ గాని మదన
కదనము మందనమున గదన వన్ను. ౬౨౧

క. సతి కెనయగు పతిచే నగు

రతి దలఁపఁగ మిగుల సుఖకరం బగుచుండున్

జతగాని వానిచే నగు

రతి దుఃఖకరంబగు స్ఫురవ్రజనాథా !

౬౨౨

క. గౌతమముని యాపముచే

నాతో సరియగునె దేవనాయక ! విను మ

చ్చాతుర్యవచనరచనల

కాతతసంతోష మంద నద్వంద చెపుమా.

౬౨౩

శా. ఆనందంబున నావిభుం గనను పాకారీ ! కృపాకారి ని

గాన న్నేడు దురంతచింత లుడిగె గారాము నాకబ్బె నీ

చాన న్నన్న వలించు కోయ్యలలరన్ సంభోగసంధాయివై

నానాబంధ విచిత్రవై ఖరుల నానందాద్ధిలోఁ దేల్చుచున్. ౬౨౪

క. శతమన్యుడు పతి యని సం

తతభేదముఁ జెందుచుండ దైవము నాకున్

శతమన్యుని నినుఁ గూరిచి

యతిమోద మొనర్చె నిప్పుఁ డతిచిత్రముగఁ.

౬౨౫

గీ. ఇంద్రుడ నటంట కైతవం బింతె కాని

దేర్పకుడ వంచుఁ దోచు సౌందర్య మరయ

శంబరారివి సుమనః కదంబకృతివి

హరినాయుడ వౌట సందియం బగునె నాకు.

౬౨౬

చ మనమున నిన్నుఁ గోరి, కడు మక్కువతోడుత నున్న నాపయి

ఘనకృప నీవు వచ్చితివి గావున నీకింక విన్నవించెదఁ

జనవున జాగుసేయక, వెనక మదనాశుగపీడ వీడఁగా

నను రతికేళిఁ దేల్చు సురనాయక ! మాటలు వేయు నేటికి. ౬౨౭

క. అని పల్కు నహల్యం గని

CC-0. Jangamwadi Math Collection, Varanasi. An eGangotri Initiative
వినయంబునఁ బలికె దేవ విభుఁ డొప్పింత !

విను నీ వాడిన మాటలు

పనివసి నామీచులకును బుడువఁజేసెన్.

౬౨౮

క. తరుణీమణి ! సరసత గల

సరసీమహానేత్రచెల్మి సంగత మైనన్

బురుషునకు నింతకంటెను

బరమామోదకరమైన భాగ్యము గలదే.

౬౨౯

వ. అను సమయంబున,

౬౩౦

క. ఇరువురకు నింత సేపిటు

గురుభృతు లొప్పునె యటంచు గొబ్బునఁ గోపో

ధ్యుఁడై మదనుఁ డహల్యా

సురపతులన్ దూలనేసి సుమశరములచేన్.

౬౩౧

వ. అంత నయ్యుహల్యాకాంతా శచీకాంతులు పరస్పరసంజనిత ప్రేమా
తిరేక సంభ్రాంతస్వాంతులై గాఢాలింగనంబు లొనర్చుచు, మధురా
ధరసుధా పానంబు లాచరించుచు, నఖదంతక్షతంబులు సేయుచు, లపన
కపోలచుంబనంబులు గావించుచు సంభోగసమయోచిత మృదుమధు
రవచనంబు లాడికొనుచు, రతిరహస్యాది మదనశాస్త్రోక్తప్రకారం
గీకృత బహువిధవిచిత్ర బంధబంధున సురతసంజాతానంద విస్మృతశ
రీరు లగుచుండుకి, కొంతసేపుచకుఁ దెలివికొంది, మందహాసభాసుర
వదనారవిండులై, కందర్పప్రభావంబునకు విస్మృతు లగుచున్నయెడ,
రదప్రభావిజితకుందయు, కచనిచయవిజితమిళిందయు, హిందగమన
పహాసితగజబృందయు, పురందర సమాగమకృతానందయు నగు
మునిసుందరి సంక్రందచున కీట్లనియె.

౬౩౨

చ. అనిశముఁ బెంపుమీఱుచు మదాత్మనఁ గీల్కొను పంచబాణవే
దన సడలించితీపు కడుధన్యత నొందితి; నింకఁ బాకశా

సన ! నినుఁ బాసి యొక్కనిమిషంబునున్ నిలు పోవఁజాల నె

నను మదినిఁ బ్రసరిం బోకటి నాటుకొ యున్నది; యేమి సేయుదున్.

వ. అది యెట్టిదంటేని ? యెఱింగించెద నాకర్ణింపుము. ౬౩౪

ఉ. చూతశరాకృతీ ! బలనిఘాదన ! నీవు నేను గూడి యి
ట్లాతలతల ముచ్చటల నాడుచునుండిన నింతలోపలన్
గౌతమమాని వచ్చిన నకారణశాపము లిచ్చు నీకు నా
కీతతి నట్లుగాన దివి కేగుము చెచ్చెర నీవు నావుడున్. ౬౩౫

ఉ. కామిని ! నాకు నీవయినఁ గల్గిన కూరిమి నిన్ను వీడఁగా
నామదిఁ దోఁపదైన నొకనాటికిఁ దీటునె నాదుమోహా, మో
ళోమలి ! నీవు చెల్పునటు గొబ్బున నేఁగెద నింటి కాముని
గ్రామణి రాకమున్న ననుఁగన్న సహించునె మాని శాంతుఁడై ౬౩౬

ఆ. వె. అతివ ! యినుము నంటు నగ్నికి సమ్మిట
పెట్లు దగులునట్ల పేర్చితోడ
నన్నుఁ గదిసియున్న నిన్ను శిక్షించుఁ బో
గౌతమండు కోపకలితుఁ డగుచు ౬౩౭

ఆ. వె. కాన సత్వరంబుగా నింటి కేఁగెద
మగువ నన్ను నెపుడు మఱువకుండు
ముచితమైన వేళ నొగి వత్తు నిటకుము
త్ప్రణతుల్య ! ఘనకృపా ! యహల్య ! ౬౩౮

వ. తిని వల్కి, పునఃపునరాల్గినంబు గావించుచు, ప్రణయమధుర
వచనంబు లాడుచుఁ గొంత తడ వుండి, యతిసాహసంబునఁ దదను
రాగరజ్జవుం దెంపుకొని, నిలింపపతి యహల్యాకాంతను వీడ్కొని
యుటజంబు వెలువడి వచ్చునెడ, నతనిముందట గౌతమముసీంపుఁ
డెదురేఁగుటయు, మహానీయతేజోవిరాజితుండును, సురనదీకృతా
వగాహనుండును, కరకలితగంగోదక కనత్కమండలుండును, పింగ
జటాభారసంగతుండును, పరమతపోధనుండును నగు నమ్మని
సింహుని గాంచి, సురకుంజుండు భయకంపితాత్ముడై యున్నన

క. కన్నుల నిప్పులు రాలఁగఁ

గ్రన్నన సురపతిని జూచి, గౌతముఁ డనియె

మన్నింపఁగ నహ్లాదవె

మున్నువలెన్ నీవు సేయు మూర్ఖత దలఁపన్.

౬౪౦

గీ. తప్పుఁ జేసినాఁడ విప్పుడు గావున

లోక మెఱుంగ శిక్ష నీకుఁ జేతు

ముష్కరుండ వగుట ముష్కహీనుండవై

గర్వ ముడిగి యుండు పర్వతారీ !

౬౪౧

గీ. అని శపింప, నిద్రదు నండముల్ ధరణిపైఁ

దనిసి రాలె; నంత మునివరుండు

బాయఁదఱిగియున్న జాయను గన్గొని,

యధికకోపుఁ డగుచు ననియె నిట్లు

౬౪౨

ఉ. కోరికదీట నిప్పు సురకుంజరుఁ గూడి తవాచ్యమా దురా

చార మొనర్చి తీవు మునిజాయలలోపల నిన్నుఁబోలు వా

రేరి ? వచింపుమీ ? సుగుణహీనవు నిన్నననేమి గల్గు; నో

నీరజనేత్ర సూరిజననిదితవైతివి; ధాత్రి నయ్యయో !

౬౪౩

ఉ. తోయజగంధి ! నీ వొసఁగు తోయము లంటఁగరాదు; గూడి నీ

తో యజనాదికృత్యములు తొల్లిటిభంగి నొనర్పరాదు; ని

న్నేయెడఁ దల్పరాదు; మదికింపుగ నిగ్గవి పల్కరాదు; నిన్

బాయఁగరాదు దుష్కృతము; భామిని మాటలు వేయు నేటికిన్.

క. సుగుణంబులగని మగనికిఁ

దగుమగువ యటంచు మున్ను దగువారలలోఁ

బొగఁజొందుచుండి, యిట్లులు

దగనిపనుల్ సేయనీకుఁ దగునే తరుణి !

౬౪౪

గీ. హరికటాక్షంబు గలవారి కవనిలోన

భూమిని తలచి ముల్ పొవునట్లు

హరి కటాక్షంబు నేడు నీ కబ్బె గాన
బహులసంసారబంధంబు బాయు నబల !

౬౪౬

క. సబలారాతివటంచున్

బ్రబలతపశ్శక్తిగంటి పటుమతిచే ని

న్నబలారాతినిగా జే

సి, బహుస్తుతి గాంతు నే నశేషజ్ఞులచే.

౬౪౭

వ. అని ఇలికి కోపోద్రేకంబున.

౬౪౮

క. భాషింపరాని దుస్తర

దోషము జేసితివి; మిగుల మర్మతి వగుటన్

యోషా ! నీ విచ్ఛేదన్

పాపాశము చగుచుండు బహుచత్వరముల్.

౬౪౯

చ. అనిశపియించి, క్రమ్మట నహల్యను గాంచి మునీంద్రుఁ డాత్మలో

గనికరమూని, రామ ! విను, కంజహితాన్వయవార్ధిసోముఁ డ

త్యనఘుఁడు రామచంద్రుఁడు దయాత్ముఁడు నిన్న నేగుదెంచు ని

వ్వని కెపు డప్పు శాపము నివారితమా తదనుగ్రహంబునన్. ౬౫౦

క. నీలోపల బెడకు మన

నీలోపలమై యహల్య నేలంబడె ద

తొలమున గౌతముఁడు సీమ

శైలాంగ్రంబునకుఁ దపము సలుపఁగఁ జనియెన్.

౬౫౧

వ. అంత.

౬౫౨

చ. అమరులపాలికేగి, దివిజాధిపుఁ డిట్లకు; వేల్పులార ! గౌ

తముఁడు మహాగ్రహా తపముఁ దానొనరింపఁగఁ దత్తపంబునే

నమరహితాబుగాఁ జెఱుప నాత్మ దలంచుచు నేగి, తన్నుఁ

కమలము నొంప, నన్విఫలుగా శపియించె మునీంద్రుఁ డల్కఁచేన్.

గీ. అటుశపించిన నాదర్ప మడఁగె మీరు

విఫలుఁడగు నన్ను సఫలుఁ గావించుఁ డెన్న

సురలు పితృదేవతల నెల్లఁ జూచి, హరికి
నెలమి మేషాండములు గూర్పవలయు మీరు.

౬౫౪

క. అన విని పితరులు సురలం

గని, మీరలు సెప్పినట్ల గావించుము మే

మని, మేషాధిపు కార్యం

బని మేషాండములు దెచ్చి, యదికిరి హాకిన్.

౬౫౫

వ. నాట నుండి యింద్రుండు మేషాండుండయ్యె; నిది గౌతమాశ్రమం,
బివ్వచంబునఁ బతిద త్తశాపతప్తమానసయగు సహల్యశిలాకూపధారి
ణియై భవద్దర్శనంబుఁ గోరియున్నది; గావున రఘువరా ! యచ్చోటికి
సీ వరిగి, యమ్మునిసతిని శాపరహితం జేయుమని పల్కిన, వల్లెయని
కృపాసాంద్రుండగు రామచంద్రుండు విశ్వామిత్ర లక్ష్మణ సహితుం
డగుచుఁ దదాశ్రమంబుఁ బ్రవేశించె; నయ్యవసరంబున.

౬౫౬

చ. వనజదళాక్షుండైన రఘువర్మనిరాక విహీనపాపయై,
యరుపమభాగ్యయై, నిజశిలాకృతి వీడి, నిరస్తభేదయై,
తననును మేనికాంతులను దద్దన మెల్ల వెలుంగఁ జేయుచున్
దనకశలాకయో యనఁగఁ గప్పడె గౌతమకాంత వింతగాన్

౬౫౭

సీ. రామలక్ష్మణులంత రయమునఁ బావని

యగు నా యహల్యపాదాబ్జములకు

మ్రొక్కిన వారల ముదముతో దీనించి,

పతిపల్కు వాక్యముల్ భావమునను

దలఁచుచు, నతిధిసత్కారంబు గావించి,

సన్నతించుచునుండ, సరగ సురలు

కుసుమవర్షమువేక్కఁ గురియించి; రట దివ్య

భూరిభేరిస్వరంబులు నెలంగె;

గీ. సకల దివిజులు సచుడెంచి సాధురీతి

సయ్యహల్యుచు వినుతించి యరిగి; రంత

గౌతముఁడు వచ్చి, తనభార్యఁ గదిసి, మదిని

సమ్మదంబున సారామచంద్రుండు భాగ్యంబున్

వ. అనంతరంబ, బ్రహ్మర్షి వరుండగు గౌతమమునీంద్రుండుఁ దనకు రామ భద్రుండు సేయు పూజలంఁగొని, దీవన లొసంగి, తపఃపవిత్రచరిత్ర కళత్రసమేతుండై తపోవనంబున కరిగినఁ, గౌశికుండును రామ లక్ష్మణసహితుండై మిథిలానగరంబుఁ జొచ్చి, నానాదేశాధీశ్వరాధిష్ఠితంబును, హోమధూమావృతంబును, సమిత్కుశాదిసవనోపకరణ యుక్తంబును మహామునివిరాజితంబును, నిగమవచోనినదబంధురంబును, దధిఘృత క్షీరపూరితసువర్ణ కలశాభిరామంబును, కాంచన యూపశోభితంబును, నగు జనకాధ్వరప్రదేశంబు ప్రవేశించె నప్పడు

గీ. జనక నృపుడు శతానంద సహితుఁ డగుచు
నర్ఘ్యపాద్యంబు లామోద మతిశయిల్లఁ
గొనుచు గాధేయుఁ జూడఁగాఁ గోరి, యెనుట
వచ్చె తనుఁ జూచువారలు మెచ్చుచుండ.

౬౬౦

వ. అట్లువచ్చి, విశ్వామిత్రునిం బూజించి, నమస్కారపూర్వకంబుగాఁ గుశలం బడిగి వినుతించుచున్నయెడఁ గౌశికుండును జనకమహిపాలున కాశీర్వచనంబు లొసంగి, మృచమధురవచనంబుల నిట్లనియె.

క. అలఘుగుణ ! నీకు నీ వా

రలకును సేమంబె ? యధ్వరము శుభదంబై

విలసిల్లునె ? జనతతి ని

చ్చలు మెచ్చఁగ ధర్మసరణిఁ జరియింతె ? నృపా !

౬౬౧

చ. అని జనకుండు వల్లె వివయాబురఁ దాపసవర్యపంకజా

సననిభ ! భానుతేజ ! సురసంచయసన్నత ? నిన్నుఁగంటి; నా

మనము సెలంగె ! నో భువనమాన్య ! భవత్కృప నెల్ల భద్రముల్

దనరుచుచుండె నేడు కడు ధన్యుడనైతి నృపాలకోటిభోన్.

౬౬౩

క. నా సవనముఁ గనుఁగొనఁగా

నోసంయమివర్య ! మునిజనోపేతుండవై

వాసిగ నీ వరుదెంచుట

భానుకమతి ననయ ! నామ భాగ్యము గాదే

౬౬౪

క. పదిరెండు దినము లిట సెం
మద మలరంగ నుండుఁ డిటకు మఘభాగము లిం
పాదవంగఁ గైకొనవచ్చిన
త్రిదశులఁ గనుఁగొనుఁడు; మునివశేషులు నీవున్. EEG

వ. అని బహుప్రకారంబుల వినుతించి, రామలక్ష్మణులంజూచి, విశ్వా
మిత్రున కిట్లనియె. EEH

క. ఈరాజకుమారులు సుకు
మారులు కందర్పభాసమానాకారుల్
నారాచనిషంగధను
ధారులు పదచారు లమలతామరసాక్షుల్. EEI

క. వారణ గమను లుదారులు
నారాయణసములు మేరునగవరధీరుల్
శూరులు పీ రెవ్వారలు ?
భూరి కృప నైలియఁ జెప్పు బుధజనవినుతా ! EEJ

క. అన విని, రాముఁడు లక్ష్మణుఁ
డనఁదగు పీ రన్నదమ్ము లర్కకులేంద్రుల్
దనుజానేకవిభేదను
లనఘాత్ములు దాశరథు లహఃపతితేజుల్. EEK

వ అని పలికి, విశ్వామిత్రుండు మఱియు నిట్లనియె. EEL

సీ. నావెంట వచ్చి యీ సరనాథనందనుల్
సిద్ధాశ్రమమునఁ బ్రసిద్ధసత్వ
తాటకఁ బడిమార్చి దానవాధ్య సుబాహు
రణరంగమునఁ గూల్చి రభసమొదవ
నాయజ్ఞసంరక్షణము సేసి వెస నహ
ల్యాశాప మెలమిఁ దొలంగఁ జేసి

బాగు మీఱఁగ నహల్యాశాపములఁ గూర్చి

తే. తంబగుచునున్న శంభుచాపంబుఁ జూడ

వచ్చినారము; వీర లవార్యబలులు

దలఁచ వీరల కెట నసాధ్యంబులేదు

జగము బ్రోవంగఁ బుట్టి రీచతురు లనఘ !

౬౨౧

వ. అనిన విని గౌతమనందనుండఁగు శతానందుం డానందసాంద్రుండై

కౌశికమునీంద్రున కిట్లనియె.

౬౨౨

క. పాతకహరుడగు రామ

హృతలవిభుఁ డెచ్చి, నామజననిన్ శాపా

పేత స్తేయుచుఁ గ్రమ్మె

గౌతముతోఁ గూర్చి తీవు గాధేయమునీ !

౬౨౩

క. నీ కరుణవలన మునివర !

మాకుల మున్నతి వహించె మాన్యతవలనన్

నీకు సరివచ్చువా రీ

లోకమునం గలరె ? విబుధలోకస్తుత్యా !

౬౨౪

వ. అని ప్రశంసించి రామచంద్రుం జూచి యిట్లనియె.

౬౨౫

క. వనజాక్ష ! నాదు జననీ

జనకులకును గలిగె మరల సంగతి, నీద

ర్శనమున మాకుల మున్నతిఁ

గనె మీకు శుభంబు లెల్లఁగావుత మింకన్.

౬౨౬

వ. అని యాశీర్వదించి, విశ్వామిత్రచరిత్రంబు వినిపింతు ననుమని యిట్లు

నియె.

౬౨౭

క. కుశ భవ భవునకుఁ బుట్టెను

కుశుఁ డాకుశునకు జనించెఁ గుశనాభుండా

కుశనాభుండు గాథిఁ గనెన్

విశదాత్ముం డతఁడు గనియె విశ్వామిత్రున్.

౬౨౮

- క. చతురంగబలయుతుండై
సతతశ్రీయుక్తి నమిత శతవత్సరముల్
క్షీతితల మంతయు మహిమో
న్నతి విశ్వామిత్రుఁ డేలె నయమలరంగన్. ౬౮౦
- గీ. ఇట్లు సకలమహారాజ్యమేలుచుండి
యెలమి నక్షాహిణీసేన గొలువ గ్రామ
నగరరాష్ట్రాశ్రమ సరిద్వనంబులందుఁ
ద్రిమ్మరుచుఁ గౌశికుం డొక్కదినమునందు. ౬౮౧
- సీ. గంధ బంధుర పుష్ప కమనీయఫలయుక్త
వివిధ పాదపజాల విలసితంబు
గతవిరోధ మదేభ కంఠీరవేంద్రగో
వ్యాఘ్రాది జంతుసమావృతంబు
కీర కోకిల కేకి పారావత మరాళ
శారికాది విరావసంకులంబు
గరుడ చారణ సిద్ధ గంధర్వ కిన్నర
యక్ష రక్ష స్సమూహాంచితంబు
- గీ. కైరవాంబుజ కలిత కాసారయుతము
శమదమాన్వితఫలమూలసలిలపల్ల
పవనభక్షణదక్ష తపఃప్రవీణ
మానియైన వసిష్ఠాశ్రమమున కరిగె. ౬౮౨
- చ. అరిగి వసిష్ఠమౌనికి రయంబున మ్రొక్కిన సమ్మహాత్ముఁ డా
దరణముతోడ దీవనలు తద్ద యొసంగి కుశాసనంబునం
దిరపుగ నుండఁబంచి, మది కింపుగఁ బూజ లొనర్చి మూలముల్
సరసఫలంబు లీగఁగొని, సంయమితో నిటు కౌశికుం డనెన్. ౬౮౩
- గీ. మీకు మీవారలకు సేమమే ? మునీంద్ర !
యతిథి పూజాగ్నిహోత్ర క్రియాతపములుఁ
బరఁగునేయన్న సకలంబు భద్రమనుచు
నలసిన జూచి వసిష్ఠుఁ డిట్లునియె మరల. ౬౮౪

- క. భృత్యులఁ బ్రోచెదె ? దుష్టుల
నిత్యము శిక్షింతె ? రాజ నీతిజ్ఞుడవై
సత్యము ధర్మముఁ దప్పక
క్షీత్యవనముఁ జేసెదే ? విశేషప్రాధిన్ ?
- క. నీవును నీనందనులును
నీవారును సుఖులె ? మఱియు నీసేనలకున్
భావుకమే ? వచియింపుము
పావనగుణకీర్తిసాంద్ర ! పార్థివచంద్రా !
- గీ. అనుడు, మాకందఱకు శుభంబగు నటన్న
విని, వసిష్ఠుండు నీకేను విందుఁజేతు
ననుచు గాధేయు నునిచి, నెమ్మనమునందుఁ
దలఁచి, సురభిని రప్పించి, దానికనియె.
- క. ఈనరపాలున కీతని
సేనలకున్ గూర్చివిందు సేమఁగవలయున్
మానుగ నీ విపు డన్నము
పానీయామలు సృజింపు పటురభసమునన్
- గీ. అనుడు నక్కామగవి, వడ్రాసాన్వితంబు
తైన యన్నోదకంబులు నాజ్యములును
దధి మధు క్షీరకుల్య లుదారసూప
వివిధశాకాదులు సృజించె వేమకలర.
- వ. అట్లు సృజించిన,
క. సకల బలాన్వితుడై కా
శిక సృపుఁ డతితృప్తిగా భుజించి విచిత్ర
త్మకుడై మునివరుఁ గని, తా
వక సత్కృతి కెలమిఁ గన్న వాడ నటంచున్.
- వ. మఱియుక్క విన్నవంబు గొవించెద నమధిపతిఁడని యుటనియె.

౬౮౫

౬౮౬

౬౮౭

౬౮౮

౬౮౯

౬౯౦

౬౯౧

౬౯౨

SRI JAGADGURU VISHWARADHYA
JNANA SIMHASAN JNANAMANDIR
LIBRARY.
Jangamwadi Math, VARANASI,
Acc No. 4218

సీ. లక్షహాయంబుల లక్షగజంబుల

దశశతలక్షరత్నముల మఱియు

లక్షగోవుల నీకు నీక్షణ మిచ్చెద

నీగోవు నాకిమ్మ యిమ్ము మీఱ

ననుడు, నమ్మునివర్యుఁ డాత్మలోఁ జింతించి

యతనితో నిట్లనె; నయ్య వినుము

మజ్జీవితంబును మన్నిధానంబును

మత్ప్రాణధర్మముల్ మత్తపంబు

గీ. మామకీనధనంబు లీ వహామధేను

వుగఁ దలంచెదఁ గాన ముజ్జగము లీవు

నాకు నిచ్చిన దీని నే నీకు నొసఁగఁ

జాల ననుఁడు నతండు రుట్పహితుఁడగుచు.

౬౯౩

గీ. బలిమిచే దానిఁ బట్టించి భటులవలనఁ

గొంచుఁ బోవుచునుండ నగ్గోవు నాకు

నేలికైన వసిష్ఠ ముసీంద్రుఁ డిట్లు

న న్నుపేక్షించునే యని ఖిన్నయగుచు.

౬౯౪

క. అటుపోవక తనుఁ గొని చను

భటశతముల చరణహతులఁ బడఁదన్ని మహా

త్కటరయమునఁ బఱతెంచుచు

జటివర్యుని చెంత నిలిచి చన నిట్లనియెన్.

౬౯౫

చ. జనపతి భృత్యవర్గము భుజాబలగర్వము లొప్ప న న్ననా

ధనుబలఁ గొంచుఁ బోవఁగ వృథామతిఁ గాంచెదవయ్య? నీకు నే

మును పొక కీ డొనర్చితినా? మ్రోల విషద్దశఃశెంక నన్ను నే

లినదొర వయ్య నీ విటువలెన్ నిరపేక్షుఁడ వాట ధర్మమే? ౬౯౬

వ. అనిన వశిష్ఠుం డాధేనువున కిట్లనియె.

౬౯౭

క. అపకృతి నా కొనరింపవు

వివేకాత్ముల నొకచు విడవను నన్ను

నృపుడు కడు బల్కి గొని చన
నపకారము సేయలేక యడలుచు నుంటిన్.

౧౯౮

గీ. ఈతఁ డక్షాహిణీబలోపేతుఁ డధిక
విక్రమాన్వితుఁ డఖిలభూచక్రభర్త
క్షత్రియోత్తముఁ డీతని సంగరమునఁ
బూని గెలువంగ బ్రహ్మకునైన వశమె ?

౧౯౯

వ. అనిన విని.

౨౦౦

క. సురభి యిటు లనియె నమ్ముని
వరుఁగని, చింతింపనేల వరమతివి సురా
సురల కజేయుడ విల నె
వ్వరు నిన్ను జయింపఁగల రవార్థస్థైర్యా !

౨౦౧

క. అరయ నృపబలముకంటెను
గర మెక్కుడు విప్రబలము ; గావున, నీ భూ
వరుఁడెంత ? నన్నుఁ బనుపుము
పరిమార్చెద నితనిసకలబలముల వేగన్.

౨౦౨

క. అన విని కనలుచు సురభిం
గని ముని యిట్లనియె, నీవు ఘనకింకరులన్
జనియింపఁజేసి గ్రక్కున
వినిహతముగఁ జేయు వీనివిధిబలంబున్.

౨౦౩

క. అనిన విని కామధేనువు
గనలుచు హుంకృతి నొనర్పఁగాఁ దన్నాదం
బున నిశితాయుధహస్తైః
జనియించి నృపాలుబలముఁ జదుపుచునున్నన్.

౨౦౪

క. ఆవీరభటులఁ గన్గొని
యావిశ్వామిత్రుఁ డుగ్రుడై శౌర్యమునన్
బావకసదృశాస్త్రంబుల
చే వారల నెల్ల స్రుక్కఁజేయుచు నుండన్.

౨౦౫

గీ. చండవీక్షణుడై వసిష్ఠుండు హోమ
ధేనువును జూడఁగా రోషదీప్త యగుచుఁ
బూని హుంకార మొనరింప దానివలనఁ
బుట్టి రతితేజులై న కాంభోజభటులు. 20౬

వ. మఱియును. 202

గీ. పరమగవ్యంగరోమకూపములయందు
మైచ్చ యవన కిరాత పులింద శబర
వీరు లుదయించి భీషణాకారులగుచుఁ
గౌళికబలంబుఁ జక్కఁడఁ గదిసి యంత. 20౮

క. పరశు కరవాలపట్టిస
శరతోమర ముద్గరాదిసాధనములచే
కరితురగరథపదాతుల
ధరఁ గూల్చిరి నిజభుజోగ్రదర్పము లొప్పన్ 20౯

వ. అమృతసరంబున. 2౧౦

క. శతసంఖ్య నమరు కౌళిక
సుతులు వసిష్ఠమునిఁ దాఁకఁ జూచి, యమర్షా
న్వితమతియై యతఁ డందఱ
హతులం గావించె హుంక్రియారవములచేన్. 2౧౧

వ. ఇవిధంబున. 2౧౨

సీ. సైన్యముల్పుత్రులు సమసిన దుఃఖతుం
డై కౌళికుఁడు నిస్పృహత్ముఁ డగుచు
నాత్మజు నొకని రాజ్యమునందు నియమించి
హిమశైలతటమున కేగి యచట
శంకరుఁ గూర్చి నిష్ఠను దపం బొనరింప
వరదుడై యామహేశ్వరుఁడు వచ్చి
మనుజేంద్ర సీతపంబునకు మెచ్చినవాఁడ

గీ. ననిన భర్గుని కతిభక్తి వినతిజేసి

దేవ ! తమిదీట వరమిచ్చి తేని సాంగ

ముగ ధనుర్వేదమును శస్త్రములు మహాస్త్ర

సమితి నిమ్మరఁ గృప నిచ్చి శంభుఁ డరిగె.

203

వ. ఇట్లు లబ్ధమనోరథుండై విశ్వామిత్రుండు పరమోత్సాహంబున వసి
ష్ఠాశ్రమంబునకుంజని, యాగ్నేయబాణంబులు ప్రయోగించినఁ
దత్తీలాజాలంబుల నవ్వనంబు దగ్ధంబగుచునుండ నందున్న మునిజన
పశుపక్షిమృగాది సకలప్రాణిఁకరంబులు భీతంబులై తిరుగుడు
పడం జూచి వసిష్ఠమునిండుం డతిప్రతాపంబున దండధర మహా
ద్దండదండంబువోని బ్రహ్మదండంబు భుజదండంబునం దమర్చుకొని,
సత్వరంబునం జనుదెంచి, కౌశిక నవలోకించి యిట్లనియె. 204

గీ. ఓరి కౌశిక ! కులహీన ! యున్నదమున

వచ్చి మునిజనవాసమా వనమునేల

గాల్పఁజూచెద వింక నీకల్మషమున

నాశమొదెరు నాపల్కు నమ్ము నమ్ము.

205

చ. నిను బలహీనుగా నెఱుఁగు నీబల మెక్కడ, నీకులంబు గ్ర

న్నన నశియింపఁజేయఁదగు నాబల మెక్కడ, తారతమ్యమల్

గనియెనుగాక తొల్ల నిదెగాంచుము వైరినరేంద్రసైన్యభం

జననిపుణప్రభానికరచండ మఖండము బ్రహ్మదండమున్. 206

మ. అని ప్లల్కున్ బటువోష దీప్తుడయి విశ్వామిత్రుఁ డుగ్రప్రభా

కనదగ్నిప్రదరంబు కీల లడరంగా నేయఁ గోపించి, య

మ్ముని హుంకారముచేసి, యాఘనశరమ్మున్ బ్రహ్మదండంబుచే

త నివారించె నిజాశ్రమస్థమునిసంతానంబు మోదింపఁగన్. 207

వ. అట్లు వారించినఁ గ్రోధతామ్రాక్షుండై విశ్వామిత్రుండు పెండియు
నైంద్రవారుణ రాద్ర పాశుపతాద్యనేక దివ్యాస్త్రంబు లభినవయిం
బ్రయోగించిన శాస్త్రాభ్యాసము దుష్టాస్త్రపరంపరల వైశ్రమం

బున బ్రహ్మదండంబు చేత ఖండించి, బ్రహ్మ తేజోవిరాజితుండై రెం
డవసూర్యుండునుంబోలె గనుపట్టియున్నంత. 208

సీ. అలిగి కాశికుండు బ్రహ్మస్త్రంబు సంధించి
సకలలోకంబులు సంచలించ

బ్రహ్మర్షి వర్యునిపై నేయఁ బటుతర
జ్వాలాకరాళమై సాంద్రధూమ

కలితమై విస్ఫులింగవ్రాతజకమై
ఘోరమై పవిత్రోటిఘోషమగుచు

నలలవేగంబున నయ్యస్త్ర మే తెంచి

బ్రహ్మదండముదాకఁ బరఁగ దానిఁ

గీ. బట్టుకొని సరయమింద్రుండు ప్రౌఢి మ్రింగి

బ్రహ్మతేజంబు హెచ్చింపఁ బావకాశు

గములు తత్కాయరోమకూపములు వెడలి

గాధిజని మేచువచ్చి తద్గర్వ మడఁచె. 209

చ. అపుడు వసిష్ఠునిం గని మహామును లెల్ల నుఱించి, నాథ ! నీ

తపమును దేజ మ స్ఫుతవిధంబులు గాపురఁ గౌశికుండు నీ

యపరిమితప్రభావమున నార్తినిజెంది తొలంగె; నింక నీ

పువళమ మొందుమయ్య యన, నున్నతశాంతి వహించె మానియున్

క. పిమ్మట గాధేయుండు ద

ర్ప మ్మితయులేక లజ్జపడి బెగడుచుఁ జి

త్రమ్మన నిటు యలఁచెను జి

త్రమ్మయ్యెడు నిమ్మునిప్రతాపం బరయన్. 210

క. భవ్యాత్ము డీతఁడెటు జే

తవ్యుండగు నితని బ్రహ్మదండమె విబుధ

స్తవ్యములై దగు మామక

దీప్యస్త్రంబు లెల్ల దిగటార్చి నమః

వ. అని పెక్కుభంగులఁ జింతిల్లుచు.

293

గీ. బ్రహ్మబలము తుత్రబలముకంటెను బెద్ద
గాన బ్రహ్మబలముఁబూని యేచు
జగతిలో వసివృత్తసంయమి కైవడి
నలరువాడ ననుచు నాక్షణమున.

294

క. కుశవంశజుండు దక్షిణ

దిశకుం జని యచటఁ గులసతీయుతుఁ డగుచున్

భృశతప మొనరించె శర

ద్దశశతకము మూలఫలవితానాశనుడై.

295

క. నందనులఁ గాంచె మువ్వర

నందముగా గాధిసూనుఁ డాలోన హవి

ష్యందుని ఘనుడైన మధు

ష్యందుని వరవిక్రమాధ్యుడగు దృఢనేత్రున్.

296

వ. అంత.

297

క. రాజీవ గర్భుఁ డట క

వ్యాజకృపన్ వచ్చి, రాజవర! నీతప మె

చ్చై జగము నిండె నీవిశ

రాజుని వి గమ్మటంచు రయమునఁ జనియెన్.

298

గీ. చనినఁ గౌశికుండు చాలఁ జింతిల్లుచుఁ

గలిత స్థితోడ నలుపు మత్త

పంబు రిత్తయయ్యె బ్రహ్మర్షి గాక రా

జుర్షి గాక మెలఁగఁ జనునె నామ

299

క. మనమునఁ గోరిన కోరిక

పనివడి సిద్ధింపకున్నే బ్రమదము గలదే

యని కడు ఘోరంబగు తప

మనుష్యులుగ నెల్లవఁ దొడగ నానన భూమి నెన్.

300

సీ. గుణగణ్యుఁ డిత్తాకుకులజండగు త్రిశంకుఁ
 డను రాజు తనకుఁ గాయంబుతోడ
 స్వర్గంబునకు నేగఁ జనునట్టి యధ్వరం
 బొనరింప మానసంబునఁ డలంచి
 మునివర్మ్యుడగు వసిష్ఠునిఁ జూచి గురునాథ
 యిమ్మేనితోడ నాకమ్ముఁ జెందఁ
 దగు మఘం బిఁక నాకు దయఁ జేయవలయు మీ
 రనవుడు నీకు నిత్రనువుతోడఁ

గీ. ద్రిదివమున కేగరాను ధాత్రీతలేంద్ర
 యన వసిష్ఠాత్మభవు లున్నయటకు నరిగి
 వినతిఁజేసి వసిష్ఠోక్తవిధముఁ దెల్పి
 యెలమి వారలతో నాతఁ డిట్లు లనియె. 230

క. ఈమేనితోడ నిర్జర
 ధామమునకు నరుగ మఘముఁ దగఁ జేయుడు నా
 కో మాచులార ! గురువులె
 భూమీశుల కరయ నిఖిల పురుషార్థకరుల్. 231

వ అనవుడు. 233

చ. నరవర ! యవ్వసిష్ఠమునినాథుని సమ్మతిలేని కార్య మీ
 ధ్ధర నొనరింప మాకు నుచితంబగునే ? కుమనీషఁ బూని నీ
 వరయపుగాక; యిప్పని శుభావహమే ? పలుమాట లేల ? దు
 స్కరమిది యన్నఁ గొంకక త్రిశంకుఁడు వెండియు వారి కిట్లునెన్.

క. అహహ ! మాకాశ్రితులై
 బహుకాలమునుండి మీరు బ్రదికియు నిట మ
 ద్విహితంబు గూర్పఁదలఁపరు
 కుహనాగురులేల మాకుఁ ? గుత్తితులారా ! 234

క. అన్యులచే నేఁ గోరిన

మాన్యులు లేరే? యనుడు స

మన్యువు లగుచున్ వసిష్ఠ మానికుమారుల్

231

క. నీతి విసర్జించితి విక

మాతంగుడ వగు మటన్న మాతంగత్వం

బేతెంచి యావరింపగ

మాతంగుండై త్రిశంకు మహివరుఁ డంతన్.

232

నీ. కాలిన పెనుమాను కైవడిఁ దేజోవి

హీనమా నల్లని మేను గల్గి

కార్ష్యమై మాసిన కట్టుఁ బుట్టము గల్గి

యరుణవర్ణోత్తరీయంబు గల్గి

కంకణాద్యాయసాలంకారములు గల్గి

విరియఁబాఱిన గుఱ్ఱకురులు గల్గి

యనిదితార్థంబులై యమరు భాషలు గల్గి

శ్రవణ యోగ్యమఁగాని స్వరము గలిగి

గీ. ఘనతరామోమయోన్మికాకలితదండ

మొకటి గైకొని ధరణిపై నునుచుకొనుచు

శంబభీ శంబభీ యంచు జనుల డాసి

యెడ యెడగఁ బోవు చుదంద నడఁగుచుండె.

233

క. ఆ నరపాలునిఁ గనుఁగొని

నానామాత్యాదిహితజనంబులు దరికిన్

రాసీయకున్న నతఁ డవ

మానముచే గౌళికాశ్రమమునకుఁ జనియెన్.

234

క. చన నతని నెఱిగి కౌళికుఁ

డనియె నయోధ్యాధినాథుఁడగు నీ వెబ్బం

గిని మాలఁడవై తనవునుఁ

దన శాపవిధంబుచెప్పి దండం బిడుచున్.

235

వ. ఇట్లనియె.

సీ. అనఘాత్మ నా కిష్టమైనట్టి యధ్వరం
 బెలమితో నీవు చేయింపవలయుఁ
 బెక్కుదానంబులు పెక్కుధర్మంబులు
 పెక్కుయాగంబులు ప్రియముతోడఁ
 గావించితిని; మున్ను కలలోననైనను
 సత్యంబు దప్పను; సాధుభక్తి
 గురు పూజనముఁజేతు; గురుకృప నాపైని
 లేకుంట సవనంబుగాక యుండె

గీ. మఱియు దై వవశంబున మనుజులెల్లఁ
 బరిభవించుచునుండి రిప్పట్టునందు
 నమ్మియుంటిని నిన్ను దై వమ్ముగాఁగ
 నన్ను రక్షించు గాధేయ ! నతవిధేయ !

౨౪౨

వ. అనిన సంతోషించి కాశికుం డిట్లనియె.

౨౪౩

గీ. ధరణినాయక నీవు మోదముననుండు
 సకల మునులను బిలిపించి సవన మిచట
 సరగఁ జేయించి, నీమాట సత్యమగుచుఁ
 బాసఁగ నిమ్మేనితో నిన్నుఁ బుత్తు దివికి.

౨౪౪

గీ. అనుచుఁ దనశిష్యులంజూచి యఖిలమునుల
 ఋత్విజులఁ గొంచుఁ జనుదెండు సత్వరముగ
 ధర్మమూర్తి త్రిశంకుఁ డీతని కిభీష్ట
 మైన యాగము మనము చేయంగవలయు.

౨౪౫

ఉ. అనినన్ వా రటులేగిఁచి, కుశవంశాధీశ! నీపంపునన్
 జని ఋత్విక్కుల నెల్లఁ దెచ్చితిమి నిశ్చంకన్ వసిష్ఠాశ్రమం
 బు నివాసంబుగనున్న తాపసజనంబు ల్రాకయున్నారు గి
 న్మను వాసిష్ఠులు కొన్ని పల్కరి యాకర్ణింపు తెల్లంబుగన్.

సీ. అహహ ! మాలాడు సోమయాజయై దగునట !
 యతనికి భూజాని యాజకుడట !
 యాజన్నమునఁ బ్రీతి భోజనంబులు చేయ
 వచుమతీనిర్జగుల్ వచ్చెదరట !
 చండాలమఘమున సవభాగములకు న
 శేషదిక్పతుల వేంచేయుమరట !
 తనపుణ్యమహిమ మార్కుగండు మేనితో
 సమరలోకమునకు నరిగెడునట !

గీ. వినఁగ నత్యద్భుతంబిది యనివసిష్ఠ
 సుతులు పల్కిన, వినుచు నచ్చోటనున్న
 మునివరేణ్యులుమేము రా మని వడించి
 రనిన సక్రొధుడై యిట్లు లనియె నతఁడు. 282

చ. అమరమత్తోగ్రనిష్ఠఁ జెలువారఁ దప బాసరించు నన్ను న
 క్రమముగ నిదనేము నఘకర్ము బ ఘోరసురాపలై శ్వమాం
 సముఁ దినుచుడనిమ్ము పరుషాబులు నన్నటు పల్కినట్టిదు
 ర్దముఁడు నిహమడై యెపుడు ధారుణిలోనఁ జరింపని మృనా. 283
 వ అనిపలికినఁ దనసహిషంబున నున్న ముచులం జూచి యిట్లనియె.

క. మనమున నెన్నఁ ద్రిశంకుం
 డనఘుఁడు సత్యప్రతిజ్ఞఁ డధ్వరములు పె
 క్కొనరించినట్టి ఘనుఁ డి
 జ్జనవిభుహితమఘము మనము సలుపఁగవలయున్. 284

వ. అనిన విని మునివరులు దమలోన. 285

క. ఈపని కాదన నీతఁడు
 కోపానలదీప్తుడగుచుఁ గొనుడని మనకున్
 శాపంబు లిచ్చుఁ గావున
 నోటిక నొనరింప నిచ్చుకాన్త తమముమున్ 286

గీ. అని విచారించి వార లా యధ్వరమున
నుచితకర్మంబు లొనరించుచుండఁ గౌశి
కుండు యాజకుడై వేల్పుచుడి తగిన
సమయ మరుదేరఁగా మహోత్సాహుఁడగుచు.

273

క. అమరులనెల్ల హవిర్భా
గములు గొనన్ సొరిదిఁ బిల్వ ఖచరులు తతనా
దములన్ రా మని పలుకఁగ
సమధికరోషుడ యి గాధిసంభవుఁడు వడిన్.

274

సీ. వరకుశపూతమా కరమున స్రువ మెత్తి
మచుజేంద్ర మత్తరేమహిమఁ గనుము
నిను నిప్పుడే నాకమున కేగఁజేసెద
నని పల్కి, నే బాల్య మాదిగాఁగఁ
బరమనిష్ఠోగ్రతపంబు చేతి నేని
నావాగ్బలంబున దేవలోక
మునకు నిమ్మేనితోఁ జరుము మహీచాల
యచుడు నన్నరనాథుఁ డమరపురికి

గీ. నరుగ సురవరుఁ డతని మహాగ్రహమునఁ
గాంచి, చండాళ ! వేగఁ బొమ్మొచ్చుఁ ద్రోయఁ
గావవే కౌశికమునీంద్ర ! కరుణ నన్ను
ననుచుఁ దలక్రిందుగాఁ బడునవసరమున.

275

చ. శరణము వేడుచుండిన త్రిశంకునిఁ గన్గొని కౌశికుండు నా
దరమతియై సరేంద్ర ! యిఁకఁ ద్రాసము మానుము తారకాపథాం
తరమున నిల్వ మంచు విదితంబుగ నిల్పి నిజప్రతిజ్ఞ య
ద్ధరణి యథార్థమై దనర దక్షిణభాగముఁ జూచి యచ్చటన్. 276

క. శతమన్యుతోడ జోడన

క్షీతిపతి కొక దివము వెస నృజిం చటఁ దారా
తతులన్ ఘనతరతేజో

న్వితలగఁ ప్రప్రసవము నిర్మించి తగన్.

277

క. వేల్పులకు మాటువేల్పుల

వేల్పులతేనికిని మాటు వేల్పులతేనిన్

గల్పింతు ననుచు నుండఁగ

వేల్పులు మును లేఁగుదెంచి వినయొక్తులచేన్.

298

క. గురుశాపవంచితుండై

కరమరుమగ మాలఁ డయ్యెఁ గావున నితఁ డీ

సురపురి నుండఁగ నర్హుఁడై

పరికింపుము మానివర్త ! పావనచర్యా !

299

వ. అనిన విశ్వామిత్రుం డిట్లునియె.

2౯౦

క. ఈ నరవరు సశరీరుం

గా నాకమునందు నిలుపఁ గలవాఁడ నటం

చే నందఱు వినఁ బల్కితిఁ

గాన మదీయోక్తి నిజముగా నివ్వేళన్.

2౯౧

శా. ఏ కల్పించిన నాకమందు ప్రమదం బేపారఁగాఁ దారకా

నీకాభ్యంతరశీమ నూర్ధ్వపదవిన్ నిర్జిహ్వాఁడై యీతఁ డ

స్తోకప్రాభవుఁడై యథోగతశిరస్కుండై యిరేడైన యీ

లోకంబుల్ గల యన్నియేకులు సుఖీలుండై సుఖంబుండెడున్. 2౯౨

గీ. అనిన నతఁ డట్టులుండుట కాత్మబోన

ననుమతించుచుఁ దదనుగ్రహంబుఁ బొగడి

యమ్మహాత్ముని వీడ్కొని హర్ష మెసఁగ

మునులు సురలు నిజస్థానములకుఁ జనిరి.

2౯3

వ. అంత.

2౯౪

గీ. అనఘుఁ డాకాశికుండు నిజాశ్రమస్థ

మానులను గాంచి యిచట సమృద్ధ మింకఁ

గలుగు నెట్లకైన మన మరుగంగవలయు

ననుచు సచ్చిత్తు వెలుగుడి యుత్తరయమున.

2౯5

క. రమణీయ విశాలానగ

రమునం జెలువారు పుష్కరక్షేత్రమునన్

శమదమయుతవినుతంబగు

సమధికనిష్ఠఁగొని తపము సలుపుచు నుండెన్.

2౬౬

వ. అనంతరంబ.

2౬౭

సీ ధర్మశీలుం డయోధ్యానాథుడగు నంబ

రీషుండు మఘ మొనరించుచుండ

నాక్రతుపశువు జంభారాతి మ్రుచ్చిత

నవ్వుడా నృపుఁగని యాజకుండు

పలికె నిట్లననీశ పటుమదంబున నీవు

పశువు నేమిటియుంటి పశువు లేక.

యుష్మ ప్రాయశ్చిత్త మొగి జేయఁదగు నొండ

పశువున కొక నరుఁ బశువుఁజేసి

గీ. యాగ మొనరింపవలయు నీ యధ్వరమున

కంతరాయంబు గల్గిన యాగకర్త

కెడయుఁగావున నధ్వరం బెడయకుండఁ

బశువు వేవేగఁ దెప్పింపు పార్థివేంద్ర.

2౬౮

వ. అనిన నమ్మహీశ్వరుండు పుత్రకళత్రపరిజనసమేతుండై సత్వరంబుగా

నగరంబు వెలువడి పురగిరిసరిష్ఠురీగుహఁగహనవాపీకూపతటాకవల్మీక

గోష్ఠాదిప్రదేశంబుల నన్వేషించి, యెందునుంగానక చిత్రాకులమాన

సుండై చనుదెంచి, యొక్కయెడ రుచికుండను మహాత్ముని జూచి,

యతని కిట్లనియె.

2౬౯

గీ. క్రతుపశువు నెల్లచోటులఁ గలయ వెదకి

కానలేనైతిఁ గాన నీ నూను నొకని

పశువుగా నిమ్ము దీనికిఁ బ్రతిగ నీకు

అన్ గోవునిచ్చితి నీక్షణమున,

వ. అనవుడు.

220

క. జనకుం డగ్రతనూజుని

జనని కనిపాత్మభవుని చన నియ్య మటం

చును జెప్పిరి ముందుగ న

త్తనయులు తమ కిష్టలగుట తగ వాకిడుచున్.

221

క. జననీజనకులబల్కులు

విని మధ్యమపుత్రు నన్ను విడిచిరి వీరల్

జనవలసె పశువునై నే

ననుచు శునశ్శేపుఁ డిట్టు లనె నానృపుతోన్.

223

క. పెద్దకుమారుడు తండ్రికి

దద్దప్రియుడు పిన్నకొడుకు తల్లికి బ్రియుఁ డీ

యిద్దఱు వదలినవాడన్

మదైముఁడను వత్తునేను మానవనాథా !

224

వ. అని మఱియు నిట్లనియె.

225

గీ. నీవాసంగెద నన్నట్టి గోవుల నిక

వీరలకు నిమ్మటన్న నద్దారుణేశ.

వయ్యఁ డా లక్షగోవులు వారికిచ్చి

యతని రథమున నిడికొని హర్ష మెసంగ.

226

వ. సత్వరంబుగాఁ జనుదెంచి, పుష్కరక్షేత్రంబున విడిసియున్న సమయం

బున నచ్చటఁ దపోస్థిపాగఃస్థుండై యున్న గాధేయసమీపంబునకుం

జని, శునశ్శేపుం డతివినయంబున దండప్రణామంబు లాచరించి, దీన

వదనుండై యతని కిట్లనియె.

228

క. మా తండ్రి పెద్దకొమరుని

మా తల్లియుఁ బిన్నసుతుని మక్కువఁగని యీ

రీతి నను సంబరీషున

కాతల మధుమత్యుగాఁగ ముగ్ధి మా మా.

229

క. కలుషాత్ములు వారెక్కడి

తలిదండ్రులు నాకు సేవ తలిదండ్రుల కే

వలవిధివి నృపతిమఘమున

ఫలమొనరించి నన్నుఁ గరుణ బ్రతికింపఁగదే.

౮౭౯

క. అని దీనవృత్తి నభయం

బనివారణ వేడుచున్న నల్లుని భీతా

త్తుని నాదరించి కాశిక

ముని తన సూతులను జూచి ముదమునఁ బలికెన్.

౮౮౦

సీ. తనుభవ్రలార ! యిమ్మునికుమారుఁడు నాకు

నల్లండు శరణార్థి యయ్యెఁ గాన

మీలోన నొకఁడు నెమ్మిని యాగసిద్ధికై

పశువయి బ్రతికింపవలయు నితని

భువిలోనఁ బురుషండు పుత్రులఁ గాంచుట

పరిలోక సౌఖ్యంబుఁ బడయఁగాదె

యితని మీరలు గృహ నీక్షించి బ్రోచుట

పరిలోక మిదె నాకుఁ బరమపదము

గీ. మఱియు నిది బంధుకృత్యం బమర్త్యవహ్ని

తర్పణంబును నభయప్రదాన మధ్య

రావన బును మద్వచనాదరంబు

గాన ధర్మంబు మీకింతకంటెఁ గలదె.

౮౮౧

వ. అనిన వారు సమ్మతింపక తండ్రి కిట్లనిరి.

౮౮౨

క. త్రాతల మంచును నిజ తను

జాతులఁ దనుమాడి యన్యజన్ముల బ్రోవం

జాతురె యెవ్వారై నన్

దాతుడ (?) పితై న నగుము తగ విష్ణులుకున్

౮౮౩

- వ. అనిపలుకుచున్న నిజచందనులం జూచి కోపించి మద్వచనాత్మక్రమ
ణంబు చేసితిరి గావున, మీరింక సహస్రవత్సరంబులు శునకమాంసంబు
భక్షించుచు, బహుదఃఖంబులంబడి చరింపుఁడని శపించి, విశ్వామి
త్రుండు కరుణాసమేతుండై శునశ్శేపునిం గాంచి యిట్లనియె. 2౪౪
- గీ. రెండు మంత్రంబులిచ్చెద నిండువేడ్క
వాని జపియింపఁగా భద్రమాను నీకు
యాగఫల మబ్బు నరపతి కనుచువాని
నిచ్చి పంచిన నతఁ డేగ మెచ్చు గులుక. 2౪౫
- చ. బలయుతుండైన రాజట విభావఃఖుచ్చి, ప్రభాతివేళఁ దా
నెలమి మఘక్రదేశమునకేగి మునీంద్రజ యూపమందు సాం
పలరంగఁ గట్టి గంధకుసుమాదులచేఁ బశుపూజచేసి ని
శ్చలమతి యాజకోక్తుల వెసన్ విశేసింపఁ దలంప సంతలోన్. 2౪౬
- మ. తాపసనాథనూనఁడు యథావిధి నమ్మహానీయమంత్రముల
వేఁబఱియింప నింద్రుఁడు నుపేంద్రుఁడు నాడకు వచ్చివేడ్కచే
భూపతిఁ గాంచి, తత్సవనపూర్ణ ఫలంబు నొసంగి యాశున
శ్శేపునిప్రాణరక్షణముచేసి దివంబునకేగి రంతటన్. 2౪౭
- చ. అనఘుఁడు కౌశికుం డధికమైన తపంబు సహస్రవర్షముల్
ఘనతర నిష్కజేయ నల కంజభవుండును నిర్జరుల్ రయం
బునఁ జనుదెంచి నీతపము పూజ్యమగున్ ఋషివైతి వంచువేఁ
జన ముదమంద కెప్పుటికిఁ జండతపం బతఁ డాచరింపఁగన్. 2౪౮
- ఉ. మీనవిలోచనంబులు సమిద్ధతటిల్లతికాభమైన నె
మ్మేను ప్రసూనగుచ్ఛముల మించు కుచంబులు నీల వేణి చం
ద్రానన ముల్లసత్కటి సమంచితహాసముఁ గల్గివెల్లు న
మ్మేనక వచ్చి చెంగట గమింపఁగఁ గన్గొని మోహితాత్ముండై. 2౪౯
- ఉ. చేడియ నామనంబుఁజొరఁ జిత్తభవుండు శరంబు లేయుచు
న్నాఁడు రత్నిప్రసంగముల నాకు ముదం బొనరింపు మంచుఁ బూ

బోడినిగూడి కోరికలు పూర్ణములై వెలయన్ దళాబ్దముల్
క్రీడ యొనర్చి, యాత్మ బరికించి ఘనంబగు తెల్విఁ గాంచుచున్. ౭౯౦

క. ఈనెపమున నాతపమున్

మానుపఁ దలపోసి సురలు మానితయగు ని

మ్మానినిఁ బంపి రటంచును

మానిని నమ్మగువఁ బంచె మగుడన్ దివికిన్.

౭౯౧

క. పంచి విజితేంద్రియుఁడనై

పంచాస్త్ర) జయింతు ననుచు భావించి హిమా

భ్యంచితశైలము వెనుకన్

వంచనలేకుండఁ దపము వర్ధిలఁజేసెన్.

౭౯౨

వ. అట్లు కాశికీతీరంబునందు.

౭౯౩

ఉ. ఘోరతపంబుఁజేయఁ గనుఁగొంచు సుగల్ భయసంవృతాత్మలై

నీరజగర్భుఁగాంచి యిఁకనీవు మహర్షి వసంగఁ గాశికుం

డారయ నర్హుఁడన్న సటులయ్యెడు సంచు నతంఘగాధిజుం

జేరి మహర్షి వైతి వరఁ జెచ్చెర ధాతకు నాతఁ డిట్లనెన్.

౭౯౪

క. నను బ్రహ్మర్షి వటంచున్

బనివడి తథ్యముగ నీవు పలికి దాఁకన్

ఘనదీక్షఁ దపముఁ జేసెద

దినకరతేజోగరిష్ఠ ! దేవజ్యేష్ఠా !

౭౯౫

క. అస విని యకాఁగాక యటం

చుచు బంకజసంభవంపు సులలాత్మనివే

శనములకు సరుగ వెడియు

ఘనమాత్స్యగంబుతోడఁ గాశికుఁ డచటన్.

౭౯౬

సీ. అతినిష్ఠ చే నిరాహుండు నూర్ధ్వబా

హుండునై శీతున నుదకములను

వేసపులను బంచవీటి హోత్రులమధ్య
మునను బ్రావృట్కలమునను బముట
నుండి వెయ్యేడు లత్యుగ్రహతప మొన
రింపఁగా నంత నిలింపవిభుఁడు
రంభను గాంచి యోరామ నిర్జరహిత
కార్యంబుఁ జేయంగఁ గడఁక నరిగి

గీ. కాశికుఁ డొనర్చు తప మంత గాసిచేసి
రమ్మనఁగ నన్ను శపియించు నమ్మనీంద్రుఁ
డధికరోషాత్ముఁ డచటి కే నరుగ నెఱుతు
ననినఁ గ్రమ్మట దానికిట్లనియెనతఁడు.

2౯2

క. నీ కింత వెరువ నేటికిఁ
బ్రాకటముగఁ దోడునీకుఁ బంచెద నానా
లోకజయకాముఁ గామున్
గోకిలముల వెచుక నేచు గోరిక వత్తున్.

2౯౩

వ. అనిపలికిన.

2౯౪

సీ. రాకాశశాంకు నిరాకరించు మొగంబు
కలువతేకుల నేలు కన్నుదోయి
బింబికాఫలసన్నిభంబైన యధరంబు
ఘనమండలముఁబోలు కచభరంబు
కరికుంభముల మించు గట్టిచన్నంతులు
గగనభాగము నెన్నఁదగిన నడుము
పల్లవశ్రీ ల్వదచల్లు హస్తంబులు
సరసిజంబులఁగేరు చరణయుగము

గీ. పరభృతంబుల వంచించు భాషణములు

కనకలతికోపమంబైన కాయ మలర
రంభ చనుదెంచె గౌళికారామమునకు.

౫౦౦

వ. ఇట్లు చనుదెంచి.

౫౦౧

క. మకరాంకుఁడు సుమనస్సా
యకములు వడినేయ పికచమంబులు గూయన్
సకలజనమోహసంధా.
యకమగు గానం బొనర్చు చండఁజింపన్.

౫౦౨

క. కనుఁగొని కౌళికుఁడు మనం
బునఁ గడుఁ దలపోసి మత్తపోభంగము దా
నొనరింపఁ నింద్రుఁ డనిచిన
ఘనగర్వముఁ బూనివచ్చెఁగద యిది యచుచున్.

౫౦౩

క. రోషానలదీప్తుండై
యోషామణిఁ జూచి దుర్గుణోపేతమహా
దోషా ! పదివేలేడులు
పాషాణమ వగు మటంచు పరఁగశపించెన్.

౫౦౪

గీ. అట్లు శపియించి శాపకాలాంత మగుఁకుఁ
బడఁతి యొక విప్రువలన శాపంబు దొలఁగు
ననుచు వచ్చింపఁగా శిల యయ్యె రంభ
యట నిలవలేక సరగున నరిగె మరుఁడు.

౫౦౫

వ. అంత.

౫౦౬

సీ. తనతపం బట్లు కొంత దఱిగిన వగవక

యజుఁడు బ్రహ్మర్షి వీవై తివనుచు

ననుఁ బల్కునందాత ఘననిష్ఠఁడైకొని

నిర్జితేంద్రియఁడనై నిశ్చలచిత్తుండ
నై నిరాహారుండ నగుచు నుండి
యూర్పులు పుచ్చక యురుతపం బొనరింతు
ననుచు నుత్తరదిశ నపుడు విడిచి

గీ. తూర్పుదెసకు నేఁగి నేర్పుమీఱంగ సి
ద్ధాశ్రమ స్థలంబునందుఁజేరి
వరుసతో సహస్రవత్సరంబులు నిండ
నుగ్రతపమొనర్చి యొక్కనాఁడు.

౮౦౭

క. పారణఁ జేయఁదలంచిన
వారిదవాహనుఁడు విప్రవరుఁడై దన కా
హారము వేడిన ముద మే
పారఁగ నిడ నన్న మంత యతఁడుభుజించెన్.

౮౦౮

వ. అనంతరంబ.

౮౦౯

ఉ. పాయని నిష్ఠఁ గౌశికుఁ డపారతపంబు సహస్రవర్షముల్
చేయుచునుండ మూర్ధమునఁ జిత్రకరాతిభయంకరాగ్నికీ
లాయుతసాంద్రధూమనికరంబులు వెల్వడి విక్సమూహవై
హాయసగహ్వరీ ఘనతరాంతర మంతయు నాక్రమింపఁగన్.

౮౧౦

క. నక్షత్రంబులు రాలెను
సహోభములయ్యె సప్తజలధులు జగముల్
ఓక్షేపించెను మిడుఁగురు
లక్ష్మీణములగుమఁ బర్వ సశనులు వడియెన్.

౮౧౧

క. నగములు తావులు దప్పెను
ఖగములు మృగములును బన్నగంబులు సోలెన్
వెగడొందె గివిజనర్గము
గగనము మొఱవెట్టె ధరణి కంపముఁజెందెన్.

౮౧౨

గీ. అపుడు సురముని గంధర్వు లబ్జభవుని

కడకు దెచ్చి నాచుర్యములకు

భక్తిచే మొక్కి మావిన్నపంబు లింకఁ

గరుణఁ గైకొనుమని చెప్పఁగడఁగి రిట్లు.

౮౧౩

శా. విశ్వామిత్రుఁడు బ్రహ్మమా తపముఁ గావించంగఁబూనెన్; మరా

శాశ్వా! యిమ్మిఁక నమ్మహామునికి బ్రహ్మార్షి త్వ మైనన్ మహా

శశ్వదై వ్యభవశాలి బ్రహ్మపురరాజ్యంబైన నీవేని నీ

విశ్వంబుల్ దెగుఁ దత్తపోనిలసఖావిహృతకీలాలి చేన్.

౮౧౪

గీ. అనినఁ బద్యజుండు మునిసురయుక్తుడై

వచ్చి గాధితనయు నిచ్చుఁ జూచి

కటుతపోబలమున బ్రహ్మార్షి వైతి

విట్టి ఘోరతప మిఁకేల యచుడు.

౮౧౫

వ. కాశికుండు వాగీశున కిట్లనియె.

౮౧౬

గీ. బ్రహ్మ సంభవుండు బ్రహ్మార్షి వరుండగు

నవ్వసింఘుఁ డిచటి కరుగుదెంచి

పరఁగ నన్నుఁ గాంచి బ్రహ్మార్షి వైతి వీ

వనక నమ్మనేర నయ్య జియ్య!

౮౧౭

వ. అనిన విని బ్రహ్మాదిదేవత లవ్వసింఘమునొందునిం బిలిపించిన,

౮౧౮

ఉత్సాహ. తర్నియె వసింఘుఁ డటకుఁ దరిలివచ్చి గాధిజున్

హర్ష మొప్పుఁ గని తపోమహత్త్వమునకు నీవు బ్ర

హ్మార్షి వైతి వింక సందియంబు మాను మన జితా

మరుండగుచుఁ గాశికుం డమందనందితాత్ముడై.

౮౧౯

క. ఘనుడైన వసింఘుని వద

వనజయుగంబునకు భక్తి వందన మిడి పూ

జనమొనరించి నుతించెన్

జని రంభట నెలమి సరసిజలముఖసురుల్.

౮౨౦

వ. అనిచెప్పి, శిలానామండు పెండియు నిట్లనియె.

౮౨౧

గీ. తపముబల్కిని గాఢసంతతి సలిపిన

కార్యములు చెప్పఁగా ననేకములు గలవు

రూఢిగా నెన్న హరియొ హరుండొ కాక

యతఁడు కేవలమానియే యిసకులేంద్ర !

౫౨౨

క. అని చెప్పిన దాశరథులు

జనకుం డచ్చోటనున్న జనులున్ మునులున్

విని మనముల నరుదంచుచు

వినుతించిరి ఘనచరిత్ర విశ్వామిత్రున్.

౫౨౩

వ. అంత రామచంద్రుండు శతానందున కిట్లనియె.

౫౨౪

క. అందమ్మగువేర శతా

నందుడ వతివిశదవాగ్గణంబులను శతా

నందుడవు పరబ్రహ్మ

నందుడ వీ వక్షపాదనందన ! తలఁపన్.

౫౨౫

వ. అని యనేకవిధంబుల వినుతించుచున్నయవసరంబున సరోజబాంధవుం

డ స్తగిరిమ స్తకాంతతీతుం డగుటయు నారాత్రి చనిన మఱునాఁడు

కౌశికముసింద్రుండు కాలోచితంబులు దీర్చి రామలక్ష్మణసమేతుండై

జనకమందిరంబున కరిగి జనకకృతసత్కారసంతుష్టమానసుండై జనకున

కిట్లనియె.

౫౨౬

గీ. జనకభూపాల ! నీయుంటఁ దనరుచున్న

రాజశేఖరచాప మీ రాజసుతులు

గన్ఁగొనెడు వేడ్క వచ్చిరి గాన నిటకు

సరగఁ దెప్పింపు మావిల్లు జనులచేత.

౫౨౭

వ. అనిన జనకుండిట్లనియె.

౫౨౮

క. శివునకు దక్షాధ్వరమున

సవభాగము లొసఁగకున్న శంకరుఁడు మహా

హవమున నీధను వంచుచు

దివిజావలిఁగాఁగఁగోలఁ దీవ్రాశ్రములున్

క. అంతట గీర్వాణు లుమా

కాంతుని శరణంబువేడఁ గరుణాయుతుడై

శాంతిఁగని సురలక్ష్మణు

గంతువారుం డభయమొసఁగె ఘనమోదమునన్.

౮౩౦

వ. తదనంతరంబు.

౮౩౧

సీ. అనఘ మత్కులపూర్వుడగు దేవరాతున

కిచ్చెన్ నీకోదండ మిందుధరుడు

నాఁ డాదిగా మునినాథ యీచాపంబు

మాయంటనుండు సన్మాన్యలీలఁ

గ్రతుభూతలంబు నాఁగట నేచు దున్నచు

నుండంగ సందొక్క యువిద పుట్టె

సీతాంతరంబునఁ జెలువ జన్మించుట

సీతాభిఘానంబు చేసి తనయ

గీ. గాఁగఁ బెంచితిఁ బరిణయకాల మగుడు

శంకరశరాస మెక్కిడఁజాలువాని

కిత్తు నాకూతునని యెల్లయెడలఁ జాటఁ

బంచినాడ స్వయంవరం బంచితముగ.

౮౩౨

శా. ఆవార్తల్విని రాజనందనులు నెయ్యంబొప్ప నీప్రోలికిఁ

వేవేగఁ జనుదెంచి బాహుబలమున్ వీర్యంబు శోభిల్లఁగా

నా విల్లంది కదల్పలేక మదిలో నాశ్చర్యమేపారఁగాఁ

బోవబొచ్చిరి వారిదేశములకున్ బుణ్యాత్మ ! లజ్జించుచున్. ౮౩౩

ఉ. కొందఱు మేదిసీపత్మ లకుంతితవిక్రమ మొప్ప వారణ

స్యందనవాజసద్భటచయంబులతోఁ జనుదెంచి నేచు మె

చ్చుం దగఁ జాప మెక్కిడఁగఁజాలక యాలముసేయఁబూని నా

మరిదఱ నుల్పలేక బలముల చడివారి విచ్చుత్రోవలన్. ౮౩౪

ముత్కరుఁ డీరాముఁడు శశి

భృత్కోదండంబు నెక్కు వెట్టిన నిపుడే

మత్కన్య నితని కిచ్చెద

సత్కర్ములు నన్ను సత్యశాలి యనంగన్.

౮౩౧

వ. అనిచెప్పి జనకస్థపాలుఁ డా శరాసనంబుఁదగువారిం బనిచి తెప్పించి
సభాతలంబునందుఁ బెట్టించి, విశ్వామిత్రున కిట్లనియె.

౮౩౨

గీ. గరుడగంధర్వయక్షరాక్షసులకైన

నమరులకునైన దుర్భరంబైన యీ శ

రాసనం బెత్త మనుజుల కలవియగునె

యైన రాఘవులకుఁ జూపు మనఘ ! దీని.

౮౩౩

వ. అనిన విని కౌశికమునీంద్రుండు రామభద్రున కిట్లనియె.

౮౩౪

గీ. దశరథాత్మజ యిటు చూడు దండహస్త

చండఃస్మయఖండనోద్దండఖండ

పరశుకోదండ మిది దీని బలిమి నెత్తి

యెక్కు వెట్టుము ఘనకీర్తి దక్కు నీకు.

౮౩౫

చ. అని ముని పల్క, రాముఁడు శరాసనఘుంగని చేరి దానిపైఁ

దనరుచునున్న కప్పు ప్రమదం బొదవన్ వెడలించి ధాత్రి న

ద్ధనువిడి నారిఁగూర్చి సుకృతంబగుముష్టిని బట్టి యెత్తి లీ

లనీ దెగఁదీయఁగా విరిగె లస్తకసీమకు విల్లు గొబ్బునన్.

౮౩౬

సీ. పుండరీకాక్షుండు చండధామాన్వయ

మండచండగు రాఘవుండు సభను

ఖండేంద్రధనునికోదండంబు నడిమికి

ఖండించి తనదైన గండుఁ జూపు

చండఁ గార్ముక మహోద్దండనిర్ఘోషంబు

మెండుగా బ్రహ్మాండభాండమెల్ల

నిండంగ నిద్ధరామండలంబు వడంకె

గొండలు గదలె నెక్కుండలవలె

గీ. బెండుపడె దేవదైత్యుల గుండె లవినెఁ
గాండనిధులు గలంగె మార్తాండసోమ
మండలము లధ్వముల్ దప్పియుండె ఋక్ష
కాండములు రాలె వడగళ్లపిండులట్ల.

౮౪౧

గీ. అమృతహారావ మాలించి యధికసత్వ
రాజతుండైన జనకధరావిభుండు
కౌశికుండును రామలక్ష్మణులుదక్క
నెల్లవారలు సభను మూర్ఛిల్లి రపుడు.

౮౪౨

వ. అంత ముహూర్తమాత్రంబునకుఁ దెలివినొందిన డెందంబులందలరారు
సభాసదులు తమలోన.

౮౪౩

సీ. శివుని కార్ముక మెత్తి యవలీల విరువంగ
శివునంతవానికిఁ జెల్లుఁగాక
యన్యుల వశమొనె యనువారు రాజశే
ఖరు విల్లు రాజశేఖరుఁడు విరిచె
చిత్ర మేమనువారు చేరిమహాబలుం
డతిసమర్థతచే శరాసనంబు
విదళించునట్టు లివ్వేళ మహాబలుం
డగు సీతఁడెలమి శరాసనంబు

గీ. శకలములుచేసె మునుపున్న సరణిగాదె
యనెడువారు మహాసాధ్య మనెడువారు
హరిపరాక్రముఁ డీరాముఁ డనెడువారు
పూరుపోత్తముఁ డితఁ డనువార లైరి.

౮౪౪

వ. ఇట్లనేకు లనేకవిధంబుల రామభద్రుం బ్రశంసించుచున్న విని జనక
మహీశుండు కౌశికముసింద్రున కిట్లునియె.

౮౪౫

ఉ. ఓమునినాథ ! సీకృప మహాన్నతభాగ్యము నేడు గల్గె నీ
రాముని విక్రమంబు మది రంజిలఁ గంటిని నామనోరథం
బీమనుజేంద్రు నల్లునిగ నిప్పుకు గైకొన నొప్పు దేవతా

హస్తము ముచ్చ నావలకు నున్నట్లును యలరారు నమ్మితి. ౮౪౬

చ. అన విని కౌశికుండు ముదమందిన డెందముతోడ నాతని
గనుఁగొని యిట్లుపల్కు; జనకక్షితిపాలక! నీదు వాక్యముల్
వినఁదగుఁ బెండ్లియత్తు మిఁక వేగముసేయుము సీతనూజకుం
బెనిమిటి రాఘవుండగుటఁ బెంపువహించు భవద్యశం చిలక. ౮౪౭

క. నారాయణుండు దుగ్ధం
భోరాశికి నల్లుడైన పాలుపున ధరలో
నీరాముఁడు నీయల్లుం
డై రాజుల నీదుభాగ్య మభినుతికెక్కుక. ౮౪౮

క. అని ముని పల్కిన వినుచును
జనకుం డెద ముదము గదియ సచివులఁ గనుచున్
ఘనులార మీ రయోధ్యకుఁ
జని దశరథుఁగాంచి వినయచాతురి మెఱయన్. ౮౪౯

గీ. తగిన మాట లాడి తనయుల పెండ్లికిఁ
దర్లిరం డటంచు దశరథేశుఁ
బిలువ నేఁగుఁ డనినఁ జెలఁగుచు సరగ న
యోధ్యకరిగి మంత్రు లుచితగతిని. ౮౫౦

వ. దశర్థధేశ్వరుఁ బొడగని యిట్లనిరి. ౮౫౧

చ. జనకనృపాలు డంపినవెసం జనుదెంచితిమయ్య వేడ్కన
మ్మచుజ్జవఁజేయి మంత్రులము మావచనంబు లతండు పల్కుచో
ప్పున మది నెంచఁగా వలయు భూరిశుభం బొనగూడు మీకుగో
బ్బున నెఱిఁగింతు మన్విధముఁ బొందుగ భాస్కరవంశవర్ధనా! ౮౫౨

సీ. దశరథేశ్వర నీదు తనయులు రామల

క్షుణులు విశ్వామిత్ర మానివెనుకఁ

జనుదెంచి పెక్కండ్ర దనుజులఁ బరిమార్చి

శాతమముని జన్మగ్రామణీ భామిని
 శాపంబు దొలగించి జనకన్మవతి
 యొనరించు యాగంబు గనుగొన మిథిలకు
 నేతెంచి రచ్చట భూతనాథు

గీ. విల్లు రాముండు నిజ భుజవీర్యమునను
 విరువ జనకమహీశుఁ డవ్వేళ మిగుల
 సంతసించుచు సుతను భూజాత పూత
 సీత రామునిజాయఁగాఁ జేయఁ దలఁచె.

౧౫౩

క. అటు దలఁచి నెమ్మది మహా
 త్కట సంతోషమునఁ బొంగి కౌశికమునితోఁ
 బటుమతిఁ దెల్పుగ శుభ మిటు
 ఘటియిల్లు నటంచుఁ బల్కెఁ గరుణ న్మృనియున్.

౧౫౪

వ. అట్లగుటంజేసి,

౧౫౫

క. వేవేగ మిమ్ముఁ దోడ్కొని
 రావలయు నటంచు మమ్ము రహి నజ్జనక
 త్కౌవరుఁడు పనిచేఁ గావున
 భూవర విచ్చేయవలయుఁ బొలుపుగ నటకున్.

౧౫౬

మ. అని దెల్పంగ నజాత్యసంభవుఁ డమందానందచేతస్కుండై
 జనకత్కౌవిభుమంత్రముఖ్యులకు విస్తారాంబరంబుల్ మణుల్
 కనకంబుల్ దగనిచ్చి రాఘవుల సత్కల్యాణవార్తన్ బురం
 బునఁ జాటించిన విందుఁ బారనికరంబుల్ సంతసెల్లన్ గడున్. ౧౫౭

వ. అంత దశరథమహీకాంతుండు పురాలంకరణంబు సేయించి దివ్యాం
 బరాభరణంబులు ధరించిన వసిష్ఠవామదేవకశ్యపమార్కండేయ
 కాత్యాయనాత్రి జాబాలి ప్రముఖమహామునులును, సుమంత్రాది
 మంత్రులుం బరివేష్టింప, భూసురాశీర్వాదనాదంబులు నెలంగ,
 నపరిమితోత్సాహంబునఁ బుణ్యాంగనాసముదయంబులు పౌరజనం
 బులతోడ నేతేర విధిలొనర్చుచుండగాఁ నుత్పాదకములు, ౧౫౮

గీ. కనకమణిభూషణార్చులు కాయములను
నిండ, ముత్తెంపు గొడుగులనీడ లమర,
భరత శత్రుఘ్ను లురుతరభద్రగజము
లెక్కివచ్చిరి తండ్రికి నింపుమిగుల.

౫౫౯

సీ. ఘనతర నిస్సౌః కానాశభేరికా

వరమృదంగధ్వజుల్ వజ్రలుచుండ
వైణికగాయకవాంశికాదులు కను
నైగలచతురతల్ సారై దెలుప
వారకాంతామణీవర్గంబు నర్తన
గానచాతుర్యముల్ పూని నడవ
వంది మాగధ సూత బృందంబు లిరువంక
లందుండి సన్నుతు లాచరింప

గీ. గజతురంగశతాంగసంఘములఁ గూడి
భటులు నిశితాయుధంబులు పట్టి కొలువ
చత్రచామరముఖ్య లాంఛనము లలరఁ
బురము వెలువడె నారాజపుంగవుండు.

౫౬౦

వ. ఇట్లయోధ్యాపురంబు నిర్గమించి, సహచారుండగు నాదశరభేశ్వ
రుండు మార్గంబులఁ బురంబులు విపివంబులు మహానదులాదిగాఁ
గలుగు నవియెల్ల సతిక్రమించి, కతిపయప్రయాణంబుల విదేహనగ
రంబుఁ బ్రవేశించిన నవ్వార్త యెఱింగి యప్పుడు.

౫౬౧

క. ఎదురేగి జనకసరపతి

మది మోదము గమర సజకుమారు నుతించెన్
మృదుతరభాషణములచేఁ
ద్రుదశేంద్రుని బొగడు వరుణదేవునిమాడ్కిన్.

౫౬౨

గీ. సన్నుతించి యథావిధి సత్కరించి

ఘనవిహారిని సత్కరించు

జనకుఁడొనరించు సవనంబు సరవిజూడ

నరుగుదెంచిరి నీసుతు లవనినాథ.

౮౭౦

ఉ. రాముని విక్రమంబు సచరాచరమైన జగంబులో మహా

ద్దామ మటంచు నెన్నఁదగె ధర్మగుణాన్విత సాధురక్షకున్.

శ్రీమహితాంగు సన్నతవిశేషచరిత్రుని నిర్మలాత్మసి

రామునిఁ బుత్రుఁగాఁబడసి రంజిలుచుంటివి వై భవంబునన్. ౮౭౧

క. సత్యవచనంబు దప్పక

సత్యము బుధవినుతిఁగాంచి నెగడెడు ధరణీ

వత్సవతంసమ భవదా

న్నత్యముఁ బొగడంగవశమె నలువకునైనన్. ౮౭౨

క. అనిపలుక నంత జనకుం

డినకులవల్లభునిఁ జూచి యిట్లను నృప నీ

ఘనతరసంబంధము నా

మన మలర ఘటిల్లె నేడు మద్భాగ్యమునన్. ౮౭౩

గీ. అనుచు జనకనృపాలుండు వినయరీతిఁ

బలుకు సమ్మాట కలరుచుఁ బంక్తిరఘుండు

వినుము సరపాల నీవు నావియ్యమగుట

నామహోన్నతి జగతి నెన్నంగవశమె. ౮౭౪

చ. అనివదియింప వించు జనకావనిపాలకుఁ డా నృపాలు వీ

డ్కొని నొనమందిరంబునకు గొబ్బుననేగి యమాత్యవర్గమున్

గనుఁగొని పెండ్లియత్నమింక గ్రక్కున సేయవలెంగదా యట

చును దగనాడ నీమతముచొప్పున యత్నములయ్యె నన్నియున్ ౮౭౫

వ. అనిచెప్పిన సంతోషించి, యమ్మఱునాఁడు జనకభూపాలుండు సకల

జనంబులు పరివేష్టించి సభాస్థితుండై ముత్రులంగనుంగొని దళర

థేశ్వరుం దోడ్కొని రండని పంచిన వార లరిగి ప్రభాకరవంశరత్నా

కరచంద్రుడగు నమృతవేదవేదాంగుని, జనకవంశప్రతారంబులంగి

చిన సతండు వసిష్ఠాదిమహామునులును పుత్రమిత్రామాత్యాది
జనంబులును గొలువ నేతెంచి జనకునియాస్థానంబునఁ బ్రవేశించిన
వారల కందఱకు నుచితసత్కారంబులు గావించి సముచితాసనం
బులఁ గూర్చుండనియమించి, యానందభరితమానసుండై జనకుండు
దశరథున కిట్లనియె.

౮౭౬

గీ. సరగఁ బెండ్లికి లగ్ననిశ్చయముఁ జేయ
వలయు మీరింకఁ బెద్దలవలనఁ దెలిసి
యనిన ముదమంది యర్కవంశాభిరాముఁ
డగు నృపాలుండు జనకున కనియె నిట్లు.

౮౭౭

క. సరపాలక విను మస్మద
భిరతుల్ సుమతుల్ వసిష్ఠవిశ్వామిత్రుల్
గురుతరతపోధనుల్ ముని
వరు లేతత్కార్యభారవాహకులుగదా !

౮౭౮

చ కావున వీరలు సకలక్షయోజనంబులు నిర్వహింపంగలవారని పల్కి,
దశస్యందనుండు వసిష్ఠవిశ్వామిత్రుల కిట్లనియె.

౮౭౯

సీ. మునివర్యులార ! రాముని వివాహము తోడఁ

దక్కిన మువ్వురు తనయులకును
బరిణయంబులు సేయ భావించితిని గాన

మీమనంబుల నిట్టిమేలు దలఁచి.

జనకనందన నూర్జితను లక్ష్మణునకును

వరగుణుండగు కుశధ్వజుని సుతల

భరతశత్రుఘ్నుల కిరవొంద నిమ్మని

జనకభూపాలుని సరవి నడుగు

గీ. డనిన వా రట్ల యగునని యడుగ జనకుఁ

డాత్యనంతయు సంతోషమంది యట్ల

నాతనూజల నొసఁగెద నాఁగ, వినుచుఁ
బజ్జీరఘఁడాత్మ సంతసంపడియె నంత.

౮౮౦

క. అమ్మునివరు లాత్మల యం

దిమ్ములఁ బఁకించి విబుధులెన్నఁగ శుభల

గ్న మొక్కటి నిశ్చయించిరి

యమ్మచుజాధిపులు మిగుల హర్షింపంగన్.

౮౮౧

ప. అంత దశరథేశ్వరుండు జనకమహీపాలు వీడ్కొని, సపరివారుండై

విడిదల కరిగి స్నానసంధ్యాద్యనుష్ఠానభోజనాదికరణీయంబులు

సల్పుచు సుఖంబుండై; జనకుండును గొల్వొచ్చాలించి, యభ్యంతర

మందిరంబున కరిగి, యథోచితప్రవర్తనండయ్యె ననంతరంబ. ౮౮౨

గీ. కౌసలేయు వివాహంబుఁ గనఁగ మీకు

ననిమిషత్వంబు సార్థకంబగును రండ

టంచు దివిజులఁ బిలువంగ నరుగుకఁగిఁ

దరణి యస్తాదిమరువున కరిగె నంత.

౮౮౩

క. శ్రీరామ పరిణయోత్సవ

మాహాధీంజూడఁ దలఁచి యమరులు ముద మే

పారఁగ వెలిగించు మతా

బాఁటిని మింటఁ గుముదబంధుండు వొడమెన్.

౮౮౪

ఉ. ఆసమయంబునన్ మునికులౌగ్రణియైన మస్తిష్ఠుఁడర్చిల్వ

భాసురోతేజుఁ బంక్తిరఘు భాసుకులౌగ్రణిఁ జూచి పల్కె నో

వాసవతుల్య ! పుత్రులవివాహము లౌప్యగఁజేయు మియ్యెడన్

డాసెను భద్రలగ్నమనినన్ మునిపల్కులు వించు నెమ్మితోన్. ౮౮౫

క. మునులున్ భూసురులున్ దన

తనయులు మిత్తులు నమాత్యతతులు పుంగుధీ

జన కవిగాయకభటులున్

దనతో జనుదొర వెడలి దశరథుఁ డొసెన్.

౮౮౬

సీ. వందిమాగధులు కై వారంబులొనరింపఁ
 బారాంగనలు సేసఁ బాలఁ జల్ల
 వారాంగనలు నాట్యవైఖరిఁ జెన్నొంద
 భూసురాశీర్వాచనూస్సర్తులమర
 వేణువీణాశంఖవివిధధ్వనులు గ్రాలఁ
 గరదీపికానీకకాంతు లడర
 ముందఱి కేతెంది కొందఱు సుందరుల్
 హఃఖిమీఱంగ నివాళు లిడఁగ

గీ. కాహళీభేరికా మృదంగ స్వనములు
 మిన్నముట్టంగ మేడల మెలఁగు రాజ
 బింబవదనలు చూచి మోదంబుఁ జెందఁ
 జెలఁగి వీధులయందు వేంచేయఁదొడఁగె.

౮౮౭

గీ. బాణకారులు వేడ్కతో బార్లుదీప్తి
 పరఁగ లంకాపురుల్ మతాబాలు చిచ్చు
 బుడ్లు జువ్వలు గాల్పఁదదూభరి రుచులఁ
 బట్టపగలని తోఁచె నప్పట్టునండు.

౮౮౮

క. జువ్వలు గగనంబునకున్
 రిప్పుచఁ జని యచట విస్ఫులింగచయంబుల్
 నివ్వటిలఁ జేయఁగా నవి
 యవ్వేళను దార లనఁగ నగపడుచుండెన్.

౮౮౯

గీ. పారవీధులయొ దిట్లు భద్రవైభ
 మాబు దీపింప వేవేగ వచ్చివచ్చి
 సకల జనములతో దశస్యందనండు
 జనకభవనంబు దరిఁజేరుసమయమునను.

౮౯౦

ఉ. లంగన లంకరంగములయొడు ముదాబులు పెంపుఁజెంద సా
 రంగగతిప్రచారిములు రాజులుభూషణ మేచు లొప్పఁగా

ముంగలి కేగుచెంది తమముద్దు మొగంబులు తేటలూరఁగా
బుగరు పల్లెరంబులను బట్టిరి చిత్రముగాఁగ నారతుల్.

౮౯౦

ఉ. ఆరతి యిచ్చువేళ నొకయంగన నల్లని కల్వతేకులన్
సారెకుఁ గేరుకన్నులను జక్కని బంగరుపల్లెరంబుమేల్
తీరు గనంగ నం దమరు దీక్షము లోచనకాంతియు కమ్మై
చారుసురేంద్రసీలమణి చందమునం గనుపట్టు వింతగన్.

౮౯౧

వ. అనంతరంబ.

౮౯౩

శీ చారుసహకారశ్లవత్రోరణములఁ
దనరు పందిళ్లు ద్వారముల్ దాటి సరగఁ
బ్రకటమాక్తి కరంగవల్లికలనొప్పు
గలుగు భవనాంగణములు గడచి చనుచు.

౮౯౪

క. పరిణయయోగ్య చతుర్థం
దిర మధ్యప్రాంగణంబు దివ్యాభరణం
బరహితాతతి నజ్జన
వరుఁడు ప్రవేశించె సపరివారుం డగుచున్.

౮౯౫

వ. అంత.

౮౯౬

క. మునివరుఁ డరుంధతీపతి
యీనకులభవులై న మానవేంద్రుల క్రమముల్
ఘనతరతల్లక్షణములు
వినిపించెన్ సకలజనులు వేడుక నొందన్.

౮౯౭

సీ. మాసిత గుణుఁడు శతానందుఁ డంతట

జనకభూపాలు వంశక్రమంబు

నెమ్మిఁ జెప్పఁ దలంచి నిమిచక్రవర్తి మొ

దలుగాఁగ నాతని కులమునందుఁ

గలుగు రాజన్యులఁ గ్రమముగాఁ జెప్పుచు

ధైర్యసత్కర్త గాంభీర్యాదిగుణములు

చెల్విన విచిత్ర రసల్పగతిని

గీ. సంతసించుచునుండ నాజనకస్వపతి

పెండ్లికొమరులకును దగు పెండ్లి కూతు

లకును ముగళస్నానములను ఘటించు

డనుచుఁ బుణ్యాంగనలఁ బల్క విచిత్ర వేగ.

౫౯౮

సీ. శ్రీకరకలిత చామీకరకంకణ

నాదముల్ చెవుల కానందమొసంగ

జనుదోయి భారంబు సైఁవని సన్నంపు

గౌను లేదీగలు కంపమొంద

జెలువైన గబ్బిగుబ్బల పైనిదీగుగా

దారహారంబులు తొండవింప

దమ్ముపై మరంధము జాలువాజీన

మాడ్కిమోములను జెమ్మటలు జార

గీ. రాజమండలముఖులు శ్రీరామునకును

వసుమతీజకుఁ దక్కినవారలకును

బరిమళించుచునున్న సంపంగినూనె

త్రోడఁ దల లంటి రెదల సంతోష మొదవ.

౫౯౯

గీ. పిదపఁ గన్తూరిత్రోడను మెదిచిసట్టి

చందనంబులు మేనుల యందునలిచి

యలకు పన్నీట జలకంబు లాడఁజేసి

కురుల తడియొత్తి క్రొమ్ముపల్ గూచ్చి మఱియు.

౬౦౦

క. తిలకములు దిద్ది చందన

మలఁది వ గాంజనముదీర్చి హఠకరత్న

జ్వలభూషణ నిడి యంబర

ములుగట్టి సుగంధమాల్యములువై చి రహిన్.

౬౦౧

ప. మఱియును బరిణయసమయోచితాలంకరణంబు లన్నియుం గావించి
యమ్మించుజోళ్లు పెండ్లి కొడుకులం బెండ్లి కూతులం గై సేసితిమని
జనకున కెఱింగించిన, నతండు ముదితుండై శతానందసహితండగుచు
మృగమదగంధబంధురంబుచు, విమలమాక్తికరంగవల్లివిరాజితంబును,
సువర్ణ మణిగణ రమణీయస్తంభాభిరామంబుచు, భద్రకుంభ శోభి
తంబును నవ్యభవ్యద్రవ్యభాసురంబుచు, సమస్తజనపరివృతంబునునగు
వివాహవేదికం గనకాసనంబుల శ్రీరామ లక్ష్మణ భరత శత్రుఘ్నులం
గూర్చుండంజేసి యున్న సమయంబున.

౯౦౨

క. ఇదె సుముహూర్తం బివ్వడె
గదినెచు బరిణయము సేయఁ గావలె ననుచున్
ముదమున నార్యులు దెల్పఁగ
ముదిరధ్వచు లట్ల తూర్వముల రొదలొప్పన్.

౯౦౩

క. జనకధరాపతి రామున
కును మధువర్కంబు లొసఁగి కోర్కులు మీఱన్
వనజాతములను బోలు న
తనిపదములు గడిగి విమలతరసలిలములన్.

౯౦౪

గీ. కనక పాత్రాంతరాళసంకలితములగు
రామపాదోదకములు శిరంబునండుఁ
దాల్చి ధన్యుడనైతి నిధాత్రి నంచు
సంతసించుచుఁ బివవ సజ్జచులు పొగడ.

౯౦౫

చ. కనకాంగిన్ హరిసీలమంతల లసత్కంజాతపాణిన్ సులూ
చనయుక్మన్ గజరాజగామిని శరచ్చంద్రాననన్ భూమిజా
తను సీతారమ ధారవోసెఁ దనుమధ్యన్ రాఘవోర్వశనం
దనచూణామణి రామమూర్తికి సుధాంధస్తృత్యసత్కీర్తికిన్.

౯౦౬

వ. అప్పుడు.

౯౦౭

శా. వాహంభోజముఖుల్ నటింపఁ గవులున్ వర్ణింప గాతల్ మహా
దారుల్ గీతము లుచ్చరింప మునిబృందం బాత్మమోదింపఁగాఁ
బారావారమురీతి వాద్యతతి నిస్సాణంబుఁ బెంపన్ “ధృవం
తేరాజావరుణో” యటంచు విబుధుల్ దీవింపఁగన్ సొంపుగన్. ౯౦౮

క. అంగజనిభుండగు రాముఁడు

రంగస్థానశాలి లోకరక్షణమతి సీ

తాంగనకంఠమునం దిడె

మంగళసూత్రంబు ప్రాధిమం గళలొప్పన్.

వ అయ్యవసరంబున.

క. అచ్చరలాడిరి పాడిరి

ముచ్చట గంధర్వు లెల్ల మునివరు లెదలన్

జెచ్చెర సంతోషించిరి

హెచ్చుగ నాదిత్యభేరు లెల్లన్ మ్రోసెన్.

క. షీతిజాత లక్ష్మీ, రాముఁడు

సితకమలాక్షుండు, వీరిచే మాకు మహా

న్నతసౌఖ్య మబ్బు ననుచున్

గుతుకంబునఁ బుష్పవృష్టి గడిసి రమర్త్యుల్

వ. అంత.

సీ. సాధుసన్నతుడైన జనకభూపతి దన

తనుజకుఁ దమ్ముని తనయలకును

బరిణయంబులు సేయ భావించి వరులకు

మధుపర్కము లొసంగి మఱియుఁదగిన

సత్కారములుచేసి సరగున నూర్చి

సౌమిత్రి కిచ్చెను సంభ్రమమున

మాళవి భరతకుమారుని కర్పించె

గీ. వరుసఁ దత్కన్యకలఁ గొని వారు దమసుఁ
బుడమివేల్పులు దీవన లిడుచునుండ
నిగమవచనోక్తవిధిని గన్నియలమెడలఁ
గలిత మంగళసూత్రముల్ గట్టి రెలమి.

౯౦౪

క. అంతట రాముఁడు సీతా

కాంతయు నొండొరుల మస్తకములన్ గడు ని

శ్చింతిత ముత్తైపుఁదలఁబ్రాల్

— వింతగతిన్ బోసి రెల్ల విబుధులుమెచ్చన్

౯౦౫

శా. శారీపూజ లొనర్చి మానసములన్ గళ్యాణ మర్థించి త

త్సారానుగ్రహలబ్ధశోభనము నందంబొప్పఁగాఁ బూనుచున్

దా రాజిల్లుచు నున్నచంద్రముఖ సీతానామహారాద్యలం

కార న్రాముఁడు సప్తపాదములు ద్రొక్కంజేసెనుత్సాహియై. ౯౦౬

క. పూజితచరిత్రయగు ను

ర్వీజాసతిఁగూడి జాతవేమనియందున్

లాజలపానామము చేసెను

రాజన్మతి రాఘవుండు రహి నవ్వేళ్లన్

౯౦౭

క. షీతిపతినుతుండగు రాముఁడు

ఘృతసమిధాదికమువలనఁ గీలిని సంత

ర్పితుఁ జేసె నిగమవచనో

దితశబ్ధతి దప్పకుండఁ దేజం బెసఁగెన్.

౯౦౮

వ. అవ్యధంబున లక్ష్మణభరతశత్రుఘ్నులును, వైవాహిక క్రియాపర
తంత్రులై దమ్ముజూచుచున్న సకలజనంబులను నేత్రోత్సవంబు
సంపాదించుచుండి, యిట్లు పాణిగ్రహణోత్సవానందిత హృదయారవిందు
లగు నలుగురు పెండ్లికొమరులుం బెండ్లికూతులును బ్రదక్షిణపూర్వ
కంబుగా వీతివఱోత్రున కరుంధతీవస్థిష్టులకుఁ గాళికాదిమునిజనంబుల
కుం దేశరథజనులకు, మఱియుం దగిన విద్యార్థిముహూర్తములకుం

బురంధ్రీమణులకుం గ్రమంబున నమస్కరించి, తదాశీర్వచనంబులం
గైకొనుచుఁ దేజిల్లుచుండి రనంతరంబు. ౯౮౯

సీ. దశరథావనిపతి ధరణీసుపర్వులఁ
గనుఁగొని మోదంబు గడలుకొనఁగ
నమితసంఖ్యల సువర్ణాంబర మాణిక్య
భూషణంబు లొసంగి పొల్పుమీఱఁ
గవిశిఖామణులకు గాయకోత్తములకుఁ
గామితార్థములిడి గారవించి
వందిమాగధులకు వై తాళికులకును
వారకాంతామణి వర్గములకు

గీ. వలయు నన్ని పదార్థముల్ వరుస నొసఁగి
మఱియుఁ దగువారి కందంద మాన్యలీల
సకలవస్తువు లిచ్చుచు సాధునతులు
గాంచి వెలయుచునుండె నఖండమహిమ. ౯౯౦

క. సీతాకల్యాణోత్సవ
మితఱిఁ గనుఁగొనుటచే నహీనప్రమదో
పేతులఁజైతి మటంచును
గీతంబులు పాడి రపుడు కిన్నరులు నరుల్.

౯౯౧

గీ. తనయలకుఁ బెండ్లి గావించు దినములందు
జనకభూతలపతి సర్వజనములకును
షడ్రసోపేతములగు భోజనము లిడుచు
దేవమానవవీనుతుఁడై దేజిల్లె

౯౯౨

వ. ఇట్లతిరమణీయంబై పరిణయమహోత్సవంబు ప్రవర్తిల్లుచుండ వాస
రచతుష్టయానంతరంబున వజ్రవై దూర్యవిద్రుమనీలగోమేధిక పుష్క
రాగవద్ధరాగమరకతమాక్తికరత్నంబులచేత రచియించిన ప్రోలియం
దు నవ్వధూనరులు ప్రవేశింప నాకబలివిధానంబును యథాక్రమం
బున నయ్య, నయ్యవసరంబున

౯౯౩

క. సంచితజనమోదములై

వంచితసురభేరికాంబువహనాదములై

వంచమహావాద్యంబులు

ధంచితగతి వెలయుచుండఁ దఱుచుగ నచ్చోన్.

౯౨౪

క. కాంతలు సమయోచితగతి

స్వాంతంబుల నంకురించు సంతసములచే

నింతైన శంకలేక వ

సంతంబులు జల్లులాడ సాగిరి తమలోన్.

౯౨౫

ప. అప్పుడు రామలక్ష్మణ భరతశత్రుఘ్నులం దత్తశత్రంబులం గాంచి
యానందించుచున్న బుధజనులు వారలం గ్రమంబున వర్ణింపఁబూని
రెట్లనిన.

౯౨౬

క. కంటిరె రాముని నీతని

వంటి మహాపురుషు ధీరవరు గుణశాలిన్

గంటిమె యెచ్చటనైనన్

వింటిమె పరికింప నితఁడు విష్ణుండుగదా !

౯౨౭

గీ. కుందమందారధవళారచిందబృంద

చందనసుక్తిరి రాజశృవందనీయుఁ

డిందిరాజాతసుందరుం డిందువదనుఁ

డిందిరాజాతఁగూడి చెల్వొందె నహహా !

౯౨౮

సీ. నీరజాతాక్షుడై నీలధారాధర

శ్యాముడై హేమవస్త్రములఁ దనరి

శ్రీగల నామంబుఁజెంది సర్వజ్ఞుడై

రాజశేఖరుఁ డనఁ దేజస్వి

అజపితామహ వరాఖ్యాశోభియగుచును

సుమతి వాక్పతి యస సొంపు మీటి

వసుపతియై యగ్రవజహర్ష దుండై ప్ర

గీ. యున్న సీరాము వర్ణింపఁ బన్న కేంద్ర
ధాతలకునైన వశమానె తథ్యమరయ
హరిహరబ్రహ్మ పంకజాప్తాత్మఁ డితఁడు
గాకయుండినఁ దత్సమఖ్యాతిఁ గనునె.

F 29

ఉ. మందరశైలధీరు నసమాన వరాక్రమశాలి మాలికా
చందనభూషణాన్విత విశాలయశున్ నవహటకోల్లస
త్సుందరమూర్తి నూత్న పరిశోభితకాంచనవస్త్రయుగ్మ నె
న్నందగు వాని లక్ష్మణుఁ గనందగు సీతని నూర్చిఘాపతిన్.

F 30

క. భరతుని ముఖలీలాజిత
భరతుని సుష్మణమణివిభాస్వచ్ఛరితున్
సరసాగ్రణిఁ గనుఁగొంటిరె
పెరవొప్పఁగ నున్న మాళవీనాయకునిన్.

F 30

క. అన్నలకడఁ గడుభక్తిని
మన్ననసేయుచును మెలఁగు మాచ్యుని నితనిన్
దిన్నగ నవలోకింపరె
సన్నతు శ్రుతకీర్తివరుని శత్రుఘ్నఖున్.

F 30

క. ఇందిర యనఁగాఁ దగు నిం
దిందిరసమవేణి ఘనమతిం జంద్రాస్యన్
కుందరదనాళి లసదర
విందాక్షిన్ సాధ్వీ సీత వీక్షింపితిదే.

F 33

గీ. విబుధగణము లెపుడు వినుకొంపఁ దగియెడు
మగఁడు గలుగఁగోరి జగతిలోన
విబుధగణము దన్ను వినుకొంప మెలఁగు సీ
రామభార్య గాదె రామభార్య.

F 30

సీ. చక్రవాకద్వంద్వచారుపయోధర

కంబుకంఠి తరంగకమనీయవళి హంస

యాన సత్కృతనదారుణోష్ఠి

నైకతశ్రోణి విసారవిలోచన

చంచరీకాలకజాల రమ్య

భాసురకల్పారపాణి ఫేసస్థిత

మధురామృత విరాజమానవాణి

గీ. గాననిక్కాంత వాహినిగాఁగ నోపు

నట్ల గాకున్న నూర్మిళ యనఁగఁదగునె

లక్ష్యణునిపత్ని దీనిసులక్షణముల

వర్ణనముసేయఁ దరమె యెవ్వారికైన.

౯౩౫

క. సిరిగల కన్నులుగలిగిన

తరుణీమణి యిదియగానఁ దధ్యముగాఁగన్

బరఁగెను మాలవినాఁగను

భరతునిసతి జగతి నిట్టి భామిని గలదే.

౯౩౬

క. తనసాటి వారిలోపల

ఘనకీర్తులు గలిగి వెలయు కాంతామణిగా

వున శ్రుతకీర్తి యపంగాఁ

దనరున్ శత్రుఘ్నుపత్ని దర్శింపంగన్.

౯౩౭

వ. యిట్లునేకు లనేకవిధంబులం బ్రశంసించుచున్నంత సహోదరస

హితుండై జనకమహీశుండు దశరథేశ్వరున కిట్లనియె.

౯౩౮

క. మాకన్నెలఁ గోడండ్రుగఁ

గైకొంటివిగాన మేము కడుధన్యులమై

లోకములో వెలసితిమి ది

వాకరకులజాత నృపతివర్గవతంసా

౯౩౯

వ. అనిన నతం డతని కిట్లనియె.

౯౪౦

గీ. ధర్మగుణశాలి వరకుశధ్వజ వరుండు
తతభుజాటోపజతకుశ ధ్వజపరుండు
జనకుడను వార్తమించె నిజ్జగతియందు
నీచరిత్రంబు నాకు వర్ణింప నగునె.

౯౪౧

క. సీతనయల సీతనయల

సీతటి నానందనులకు నీ వొసగుటచే

నీతివిశారద జనకమ

హీతలవర మత్కులంబు హెచ్చె ధరితిన్

౯౪౨

వ. అని యగ్గించుచున్న సమయంబునం గౌళికముసింద్రుండు సంతో
ష్టాంతరంగుండై జనకదశరథుల నాశీర్వాదించి, వనిష్ఠాదిమహామును
లం దక్కినవారల వీడ్పొని హిమశైలంబున కరిగె; నంత మిథిలాధీ
శ్వరుండును గూతులకు నుచితవాక్యంబుల నయవిశేషంబు లుపదే
శించి, నూతనదివ్యాంబరాభరణ మణికనకచందనాగరు కస్తూరికాదు
లొసంగి రాఘవులకుఁ గఠితురగరథపదాతి కనకాంబరాదులు
కానుకలిచ్చి మన్నించి దశరథేశ్వరు వీడ్పొల్పిన నతండు పుత్రవ
ధూమిత్రామాత్య బంధుగణవాహినీ సమేతుండై యయోధ్యాపు
రంబునకు నరుదెంచునెడ మార్గంబున, ప్రళయకాల కీలివగిది దక్షా
ధ్వరసమయచండకోపసహిత వీరభద్రుమాడ్కి వెలుగు భార్గవరా
ము కుతారచాపబాణధారిఁ గనుచు.

౯౪౩

క. అందఱు డెందములందున్

గొందలపడుచుండ నంత గొబ్బునఁ బజ్జి

స్యందనుఁ డెదురేగుచు మది

యంమన్ గడుభక్తి వెలయు నారామునకున్.

౯౪౪

గీ. అర్ఘ్యపాద్యము లొసంగిన నాదరింప

కతఁడు రాఘవుచెంతకు నరుగుదెంచి

దీప్తపావకుచందానఁ దేజ మెసఁగ

నిలిచి యున్నంత రఘురాముఁ డెలమి మ్రొక్కి

౯౪౫

వ. అతని తేజోవిశేషంబున కచ్చెరువడుచుండ రామచంద్రునకుఁ బరశు
రాముం డిట్లనియె, ౯౪౬

ఉ. నీవరవిక్రమంబు విని నెమ్మదిలోన సహింపలేక నీ
లావు గనంగ వచ్చితిని లక్ష్మణుఁ డీవుచు గూడి చాపవి
ద్యావిదులైతి రంట విబుధస్తుతు లొందితిరంట బల్కిచే
తై వశరాసనంబు లఘుసారముఁ జేసితివంట రెండుగఁ. ౯౪౭

క. విలు విఱచు మాత్రమున ని

న్నలఘుబలుం డనుచు జనకుఁ డాత్మఁ దలచుచు
లలి నొసఁగె నీకుఁ దనసుత

నలివేణిని సీత నృపతు లవివేకులు గా

౯౪౮

గీ. చివ్రకు విల్లు విఱచి సీతనుజేకొను

సంతమాత్ర గర్వ మందరాదు

చేవగలుగు నాచుసింగాణి యెక్కిడి

శరముఁగూర్చి గర్వపరుడ వగుము. ౯౪౯

క. సీతోడ రణముఁ జేయఁగఁ

జేతోమోదంబుగలిగి చేరితి నిటకుఁ

నాతెఱఁ గిటు లెఱిగించితి

భీతిల్లక నిలిచిపోరు బీర మెలర్పఁ. ౯౫౦

క. ముయ్యేడుమార్లు నృపతుల

కయ్యెఱులఁ దునిమినట్టి ఘురుడను నను నీ

వియ్యెడ ననదుగఁ జూడకు

మయ్యా భృగురాముఁ డనఁగ నమననాడఁ. ౯౫౧

క. రాముడన నే నొకండన

భూమీస్థలి వీరులందుఁ బొగడికఁ గంటిఁ

వేమటు మదన్యవీరుని

రాముని గిముని నెఱుంగ రిఘువంశభవా! ౯౫౨

క. అనవుడు దశరథుఁడెంతయు

మనమున బెగఁడొంది యతని మాన్యచరిత్రున్

ఘనతరకుఠారధారా

వినిహతనృపు రాము నిట్లు వేడఁదొడంగెన్.

౯౧౩

ఉ. బాలుఁడు రామచంద్రుఁడు కృపాయుత ! క్రొత్తగఁ బెండ్లియైనవాఁడు

డీలలితాంగుఁ బ్రోవ నిక నెవ్వరు గల్గును రీవె కాక ము

న్నాలము చేసి నేరఁడు మహాత్ములబాడ లెఱుంగలేడు నిక

జాలగ వేడుకొందు నను సమ్మతిఁజూచి కుమారుఁ బ్రోవవే. ౯౧౪

క. వరగుఁబడగు కశ్యపునకు

ధరయెల్ల నొసంగినట్టి దాతపుగానన్

కర మర్థి నిన్ను వేడెదఁ

జరపుణ్యా యోగిపరశేఖరగణ్యా

౯౧౫

క. శ్రుతులన్ని చదివి తద్ధిత

మతి విజితేంద్రియఁడ వగుచు మానివరుడవై

సతతము సన్నుతిఁ గనునీ

కతికోపము దగునె యిటు లహఃపతితేజా!

౯౧౬

గీ. అనుచుఁ బ్రార్థింప నమ్మాట లాదరింప

కపుడు జమదగ్నిమునిసుతుం డధికరాద్ర

రసము దీపించుచుండఁగా రామభద్రు

సుజనరక్షానిద్రుని జూచి పలికె.

౯౧౭

గీ. నాకు గురుఁడై నయట్టి పినాకిధనువు

విడిచినాడపుగాన నివ్వేళ నిన్ను

నిగ్రహించెద నిక రా దనుగ్రహంబు

కోరి భీతిని బ్రతిమాలఁకొనిన విధవ.

గీ. రాజశబ్దంబు మత్కర్ణరంధ్రమునను
బడిన ఘృతదీప్తి బావకుభంగి రోష
మడదు రాజపు రాముడవైన నిన్నుఁ
గాంచి యూఱక యెట్లు సహించియుండు

౯౩౯

న. అదిగావున.

౯౪౦

క. అండజపతిగమను ధను

ర్థండు మత్కర్ణమునందుఁ దనరుచునుండె

దండములు మాని యిదె కో

దండముఁగొని బల్మిజూపు దశరథపుత్రా !

౯౪౧

చ. అనుడు విభాకరాన్వయమహాంబుధిసోముఁడు రాఘవుండు పా
వనచరితుండు దివ్యమునివంద్యుఁడు భార్గవు బల్మె నీకు నే
ముని పని పెద్దవాడవని మ్రొక్కితిఁగాని ధనుర్ధరుండనై
యని యొసరింపలే కెద భయంపడి కాదు కృదాత్మభూసురా!

౯౪౨

వ. అనిపల్కి తదవసరంబున.

౯౪౩

ఉ. వాసవవిక్రముండు రఘువర్యుఁడు భార్గవరాము వేడి బా
ణాసన ముదికొంచు రయమారఁగ సజ్యముచేసి బంధురో
ల్లాసముతోడ మాన్వించి లాఘవమొప్పుఁగఁ గర్ణమంద రాఁ
దీసి గుణధ్వజుల్ సలిపి దివ్యశరంబు నమర్చి లీలతోన్.

౯౪౪

క. నాల్గిఖ మమోఘం బిది

గావున నీపాదయుగము ఖండింపుదు భూ

దేవా భార్గవ ! యనినన్

దా విని భృగురాముఁ డెదను దల్లడపడుచున్.

౯౪౫

క. బలతేజోఽహితుండై

చల ముడిగిన మతిని రామచంద్రునితోడన్

లికెను ముదుతర భావణ

ముల సాత్త్వికవృత్తి నిక్కముగఁ దోపగన్.

౯౪౬

సీ. రామరాఘవ పాండురాజీవలోచన

రాజవందిత పదాంభోజయుగళ

తాటకాంతక బాణదళితనిశాచర

శరదించుచంద్రికాచారు కీర్తి

కాళికయాగరక్షాదక్ష యాత్మ ద

ర్శనపవిత్రీకృతమునికళత్ర

వర్షావసరవారివాహసన్నిభగాత్ర

సారసమిత్ర లసత్ప్రతాప

గీ. దశరథావనిపాలనఁడన మహాత్మ్య

పాలితాభిలలోక కృపాసముద్ర

భూసురావసనిరత సీతాసమేత

నిన్ను నుతిసేయనేర్తునే నిగమవినత.

FE2

గీ. జానకీనాథ సీత నిశ్చయముగాఁగ

మనుజహృదముఁ గనినట్టి మాధవుడవు

గాకయుండిన నాచేతికార్కుకంబు

నెక్కువెట్టంగ శక్యమే యేర్పితై న.

FE5

క. నీకును నాకును భేదము

లేకుండఁగ నిట్లు కుండలిశయాంశముచే

లోకమునఁ బుట్టినారము

వైకుంఠునిమహిమ నెన్నవశమే విధికి.

FEF

క. నిన్నొకటి వేడుకొనియెడఁ

గ్రన్నన నామనవి సీత గైకొనవలయు

సన్నుతగుణ మణిభూషణ

యన్నాయని పొగడి మఱియు నలఁడిట్లనియె.

F20

గీ. తొలుతఁ గశ్యపునకు నిలయెల్ల నొసఁగితి

దాన మనములో ముదంబాప్పంగ మహేంద్ర
నగనివాసి నైతి నాటంగోలె.

౯౭౦

వ. అదిగావున.

౯౭౧

సీ ప్రతిదినంబు మహేంద్రపర్వతంబునకు సా
యంకాలమునకు నే నరుగవలయుఁ

గాన నాపాదయుగంబు దున్నాడక
కరుణింపవలయు నీ పురబలాధ్య

రాఘవ నీచు శరం బమోఘముగాన
సరగున మత్స్యన్యాసం దయంబు

విదళింపు మనిపల్క వినుచు నారఘరాముఁ
డతఁడు గోరిన యట్టులాచరింపఁ

గీ. బరమసంతోషకలితుడై భార్గవ్రంశు
రామచంద్రులవలగొని రయముతోడ
దశరథేశ్వరు చెలిమి నొందఁగ నుతించి
వినయరీతి నిజస్థానమునకుఁ జనియె.

౯౭౩

వ అంతకుమున్న మహావీరులగు రఘురామ భృగురాముల పరాక్ర
మంబు లరయుటకు నరుగుడెంచియున్న పంకజాసనపాకశాసనప్ర
ముఖ బృందారకులును గరుడగంధర్వ కిన్నరకింపురుష యక్షరక్షసిద్ధ
చాక్షాదిదేవయోనులును బహువిధంబులగు సాధువాదంబుల
నారామభద్రుం బ్రశంసించి కుసుమవర్షంబులుగురియించి, యంతర్ధా
నంబు నొంది రనంతరంబ.

౯౭౪

క. తనతనయు విక్రమమునకు
మనమున మోదించిగుణసమంచితుఁ డజనం
దనుఁడు సపరివారుండై

చనుచుండెను భూధృతము సున్నతమోక్షుఁ

౯౭౫

గీ. ఇట్లువచ్చిన నవ్వార్త యెఱిగి పారు

తెలమి నెనురేగి బహువిధంబుల నుతించి

తోడుకొని రాగ నాతండు వేడుకలరఁ

బురముఁ జొచ్చెను. నవపురందరుఁ డనంగ

F2E

వ. ఇట్లు పురంబుఁ బ్రవేశించి

F22

క. రాజీవముఖులు వెస నీ

రాజనము లొసంగ వదిరాజి నుతింపఁ

గాజిత గణికాజనముని

రాజిలు నటియింపఁ దూర్యరవము లు చెలఁగఁ.

F25

మ. జగతీనాయకుఁ డాత్మమందిరము నిచ్చుంజొచ్చె నవ్వేళఁ ద

స్మృగనేత్రల్ సకళత్రులైన సుతులఁ వీక్షింప నేతెంచిఁ

నగపుల్ మోముల సంకురింపఁగ మహాసందాపులై వారలఁ

దగఁగొనల్యకుఁ గైకకుఁ వరసుమిత్రాదేవికిఁ మ్రొక్కినఁ. F2F

గీ. పుడమితేని సతులు కొడుకులఁగోడండఁ

గాంచి ప్రేమరసము లంచితముగ

మించియుండఁ గాఁగిలించుచు దీవించి

సంతసించి రాత్మసరసిజముల.

F30

వ. తదనంతరంబ.

F30

చ. సతులు తమాజులఁ దనయాజాయలు నాత్మల మోదమందఁగా

సతతము శోభనంబుల నిశాంతము శోభిలుచుండఁగాఁ బురో

హితులునుబంధువుల్ హితులు హెచ్చుగ మెచ్చుగ మంత్రివర్గముల్

క్షీతితల మెల్లనేలె నృపశేఖరుఁ డంతయు నీతిచాతుర్.

F31

క. అనిచెప్పిన విని పుట్టం

జనియించిన యట్టిమాని సరసిజభవనం

దనుఁగని యవ్వలికథ నా

కనఘాంశృంగారమున జెల్లుటయ్యె.

F32

గర్భస్రగ్వణీభుజంగ ప్రమాతద్రుత విలంబిత వృత్తసీసము:—

ఈశానభూధరా ధీశ్వగోద్భూత దా

రాస్వితాశాకుంజరాస్యజనక

ధీశాలి మాధరిత్రీశసన్మానిత

ప్రాభవాధ్యా భర్గభావజారి

యవిరళద్యోధరణ్యాదికాస్తోకత

స్వప్తకార్యావస్థిష్ఠాదివినుత

యగచాపగోధురిస్థారి రాష్ట్రోరదో

ర్గర్వహరీశరత్కంధరాభ

శివమహేశ్వర శ్రీశ చిన్మయాత్మ

భువనరక్షణ భోగివిభూషణాశి

దివిజవంద్య నదీధర దీనపాల

భవలసన్మృదుభావణ భద్రదాత.

నగర్భ మత్త కందసీసము:—

౯౮౪

విజితనాగాసుర వీరవంచముఖ భ

స్మిభూత పుష్పాయుధాధవాఖ్య

మహిత నారాయణ మార్గణా యనఘన

ర్వేషాగిరీశా శివా శరణ్య

వితతకారుణ్య సువిక్రమానిటలనే

త్రాపన్న గేడ్భూషణా పురారి

సుకృతి సంస్మృత్యవిశుద్ధమానసి నాకి

పార్వతీవల్లభా—పరార్థ్య

హర కువలయాప్తశేఖర సరసిజభవ

హరిహయాద్యజరవరవంద్యా సురుచిర

గురుతరయశ శుభకర సుచరితనకల

వరద కరముఖజనకా దివాకరాభ.

కందముని గణనికరము:—

సురనుత పురహర సురుచిర
కరుణాకర కరతలధృతఘనతరహరిణా
చిరతర గురుయశశ్చితిధర
శరణాసరస హృదయ కవిజన సతచరణా !

౯౮౬

గీత్య:—ఇతి శ్రీమదుమామహేశ్వర కరుణాకటాక్షసంలబ్ధసరస కవితా
గాధారాసుధారసపాత్ర హరితసగోత్ర పవిత్రాపస్తంబనూత్రవినుత
బుధసమాజ మంత్రిప్రగడ వంశరత్నాకర ద్విజరాజ
శరభరాజమాత్యపుత్ర వివిధ నిద్యజ్ఞచవిధేయ
సూర్యప్రకాశ నామధేయ క్షణితంబైన
సీతారామ చరిత్రంబను మహా
ప్రబంధంబునందుఁ బ్రథ
మాశ్వాసము.

శ్రీ భీమలింగేశ్వరార్పణమస్తు.

SRI JAGADGURU VISHWARADHYA
JNANA SIMHASAN JNANAMANDIR
LIBRARY.

CC-0. Jangamwala Collection, Varanasi. An eGangotri Initiative

Acc No. 8127

